

PRAKTIKUM ZA KRIZNI MENADŽMENT

Sarajevo, Velika Gorica, 2020.

Edicija Securitas

Autori:

Prof. dr. Nedžad Korajlić

Dr. Amer Smailbegović

Doc. dr. Ivan Toth

Prof. dr. Želimir Kešetović

Kenan Hodžić, MA

Izdavači:

Fakultet za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne
studije Univerziteta u Sarajevu

Veleučilište Velika Gorica

Za izdavača:

Prof. dr. Jasmin Ahić

Doc. dr. Ivan Toth

Recenzenti

Prof. dr. Jasmin Ahić

Prof. dr. Oliver Bakreski

Lektura:

Nizama Hodžić

DTP:

Eldin Hodžić

Štampa:

B-Eli-M d.o.o, Lukavac

Tiraž:

300

CIP

Ivan Toth   Nedžad Korajlić   Želimir Kešetović
Amer Smailbegović
Kenan Hodžić

PRAKTIKUM ZA KRIZNI MENADŽMENT

Sarajevo, Velika Gorica, 2020.

PREDGOVOR

Praktikum je namijenjen da studentima prvog, specijalističkog, master i trećeg ciklusa studija, ali i stručnjacima iz sigurnosnog sektora koji se direktno ili indirektno bave kriznim menadžmentom ponudi skup primjera, scenarija i prezentacija koje na jednom mjestu pregledno sačinjavaju okvir za upravljanje u kriznim situacijama kako bi znali terminologiju i problematiku u kriznim situacijama ali i principe efikasnog upravljanja u krizama. Sadržajno, praktikum je koncipiran da studente vodi kroz faze koje su zajedničke većini kriza kako bi se upoznali sa postupanjem i osnovnim ključnim komponentama menadžmenta.

Težište će biti usmjereno na upoznavanje studenata da budu svjesni kako svaka kriza može uključivati višestruke opasnosti i događaje gdje će kroz hipotetske praktične probleme istraživati i analizirati oblike ugrožavanja i odgovore na krizne situacije.

Savladavanjem tematskih praktičnih vježbi studenti će razumjeti segmente menadžmenta u kriznim situacijama i bit će osposobljeni da primjenjuju principe efikasnog upravljanja u kriznim situacijama kada dođe do istih.

Posebnu zahvalnost na korisnim primjedbama i usmjerenjima autori duguju recenzentima i izdavaču.

Autori su svjesni činjenice da je ovakav naučno-stručni poduhvat ovog tipa prvijenac i da su mogući propusti. Zbog toga, sa zadovoljstvom ćemo uvažiti sve kritike, sugestije i ideje kako bi se u narednim izdanjima unaprijedio kvalitet i efikasnost ovog praktikuma.

Autori

○ SADRŽAJ

PREDGOVOR	5
-----------------	---

UVOD

Krizni menadžment u BiH	11
Krizni menadžment u Republici Hrvatskoj	18
Krizni menadžment u Republici Srbiji	29

FAZE NASTANKA KRIZNE SITUACIJE

Prirodne katastrofe: Scenario zemljotresa	35
Zadatak 1.1.	38
Zadatak 1.2.	39
RAZVOJ SITUACIJE 1	40
Zadatak 1.3.	40
RAZVOJ SITUACIJE 2	43
Zadatak 1.4.	43
RAZVOJ SITUACIJE 3	45
Zadatak 1.5.	45
RAZVOJ SITUACIJE 4	47
RAZVOJ SITUACIJE 5	49
Zadatak 1.6.	49
RAZVOJ SITUACIJE 6	51
Zadatak 1.7.	52
RAZVOJ SITUACIJE 7	55
Zadatak 1.8.	55
Zadatak 1.9.	57
RAZVOJ SITUACIJE 8	60
Zadatak 1.10.	61
Zadatak 1.11.	62
RAZVOJ SITUACIJE 9	64
Zadatak 1.12.	64

VJEŽBA 1

UPRAVLJANJE KRIZAMA

VJEŽBA 2

Industrijske katastrofe: Scenarij industrijske katastrofe i požara	71
Zadatak 2.1.	74
RAZVOJ SITUACIJE 1	75
Zadatak 2.2.	75
Zadatak 2.3.	79
RAZVOJ SITUACIJE 2	80
Zadatak 2.4.	83
Zadatak 2.5.	86
RAZVOJ SITUACIJE 3	90
Zadatak 2.6.	92
RAZVOJ SITUACIJE 4	95
RAZVOJ SITUACIJE 5	98
Zadatak 2.7.	98
RAZVOJ SITUACIJE 6	102
Zadatak 2.8.	102
Zadatak 2.9.	105

KRIZNO KOMUNICIRANJE

VJEŽBA 3

Komuniciranje između agencija u cilju kvalitetne saradnje	109
Zadatak 3.1.	109
SCENARIO 1	112
Zadatak 3.2.	112
SCENARIO 2	115
Zadatak 3.3.	115
RAZVOJ SITUACIJE 1	116
Zadatak 3.4.	117
RAZVOJ SITUACIJE 2	119
Zadatak 3.5.	119
RAZVOJ SITUACIJE 3	123
Zadatak 3.6.	127
RAZVOJ SITUACIJE 4	129

**PRINUDNE METODE RJEŠAVANJA
KRIZNIH SITUACIJA
ULOGA POLICIJE U KRIZAMA**

**VJEŽBA
4**

Scenario rušilačkih nemira, migrantska/talačka kriza	135
RAZVOJ SITUACIJE 1	136
Zadatak 4.1.	138
Zadatak 4.2.	140
Zadatak 4.3.	142
RAZVOJ SITUACIJE 2	145
Zadatak 4.4	146

**NADNACIONALNI SUSTAV UPRAVLJANJA
KRIZAMA**

**VJEŽBA
5**

UVODNI SCENARIJ	152
Zadatak 5.1.	154
Zadatak 5.2.	154
RAZVOJ SITUACIJE 1: Procjena situacije na terenu	157
RAZVOJ SITUACIJE 2: Stožer civilne zaštite RH	159
RAZVOJ SITUACIJE 3: Tiskovna konferencija za medije Stožera CZ RH	161
RAZVOJ SITUACIJE 4: Koordinacija na terenu – grad Makarska (lokalna razina)	165
RAZVOJ SITUACIJE 5: Koordinacija na terenu – SD županija (regionalna razina)	170
RAZVOJ SITUACIJE 6: Koordinacija na terenu – Omiš (zbrinjavanje ljudi u kamp)	174
RAZVOJ SITUACIJE 7: Zahtjev za međunarodnu pomoć	179
RAZVOJ SITUACIJE 8: Prihvat međunarodne pomoći	182
RAZVOJ SITUACIJE 9: Procjena stanja na oštećenim građevinama	185

Literatura	188
Prilozi	194

UVOD

Krizni menadžment u BiH

Bosna i Hercegovina je složena država i sastoji se od dva entiteta: Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske. Opštim okvirnim sporazumom za mir u Bosni i Hercegovini, parafiranim 21. 11. 1995. godine u Daytonu (SAD) i potpisanim 14. 12. 1995. u Parizu dogovorena su temeljna načela državno-pravnog uređenja Bosne i Hercegovine. Bosna i Hercegovina je administrativno podijeljena na dva entiteta: Federaciju Bosne i Hercegovine (51%) i Republiku Srpsku (49%). Federacija BiH se sastoji od 10 kantona, a Republika Srpska administrativno je podijeljena na pet regija. Kantoni i regije su dalje podijeljeni na opštine, dok je teritorija Brčkog odlukom Arbitražne komisije za Brčko stavljena pod upravu države Bosne i Hercegovine kao zaseban distrikt pod nazivom Brčko distrikt BiH.

Kada govorimo o pravnom okviru za djelovanje kriznog menadžmenta, uglavnom se radi o zakonskim i podzakonskim aktima koji tretiraju oblast zaštite i spašavanja ljudi i imovine u vanrednim prilikama kao i zakoni koji regulišu rad policije i drugih službi koje između ostalog zahvataju i ovu oblast. Oblast civilne zaštite u Federaciji BiH regulisana je Ustavom Federacije BiH kao i donesenim ostalim potrebnim propisima. Paralelno sa ovim propisima usvojeni su i ostali zakoni u drugim oblastima zaštite i spašavanja poput Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Federaciji BiH¹. U Republici Srpskoj, uz Ustav Republike Srpske, usvojeni su i Zakon o civilnoj zaštiti², kao i zakoni iz različitih oblasti. Oblast civilne zaštite u Brčko distriktu regulisan je Statutom Brčko distrikta BiH, uz dodatne zakone (npr. o zdravstvenoj zaštiti, životnoj sredini, zaštiti prirode, vode, zraka i dr.). Međutim, treba istaći da su donešeni pojedinačni pravni akti, kao ad hoc

---

¹ Zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, "Sl. novine FBiH", br. 39/2003, 22/2006 i 43/2010

² Zakon o civilnoj zaštiti, "Sl. glasnik RS", 26/02, 39/03, 29/10

rješenja za organizacijska pitanja civilne zaštite i oni će ostati da važe sve do donošenja zakona. Kada su u pitanju masovna stradanja i uništavanja imovine na teritoriji BiH, planiranje, organizovanje i djelovanje je riješeno specifičnim zakonodavstvom, ali i ostalim zakonima (npr. Zakon o krivičnom postupku i krivičnim zakonom, policijskim zakonima itd.) regulisano je postupanje pojedinih učesnika npr. policije u njihovom radu kao dio organizacione strukture djelovanja u katastrofama. Najčešće krize imaju lokalni značaj opština, gradova, kantona, entiteta koji mogu imati svoje pravne norme za postupanje u krizama, jer specifične potrebe uslovljavaju specifične norme: urbanističke odredbe, građevinske propise, propise o zdravstvu, vatrogasne propise i zaštiti od požara, odredbe o opasnim materijama, saobraćajne propise itd.

Zadatak kriznog menadžmenta u smislu pravnog reguliranja je u praćenju i sistemu ranog upozoravanja na sve opasnosti za život ljudi i imovinu, savjetovanje i pokretanje inicijativa za izbjegavanje ili umanjivanje opasnosti, odnosno saradnja i izvještavanje drugih organa uprave o potencijalnim opasnostima radi prilagođavanja lokalnih instrumenata. Pravni akti treba da definišu organizaciono ustrojstvo, ovlaštenja, dužnosti i posebne odgovornosti, odnosno moraju pokazati ko ima ovlaštenja prilikom operacija upravljanja u kriznim situacijama. Tri su nivoa pravnog regulisanja zaštite i spašavanja u BiH. Državni nivo sa Ministarstvom sigurnosti BiH bi trebao koordinisati entitetsko delovanje u katastrofama i aktivnosti u Federaciji BiH, Republici Srpskoj i Brčko distriktu BiH. Međutim, ova zakonodavna podloga je još u fazi izgradnje i uslovljena je političkim procesom reformi sigurnosnog sektora.

Okvirni zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Bosni i Hercegovini³ u članu 1. kaže :

(1) Ovim zakonom okvirno se uređuje zaštita i spašavanje ljudi i materijalnih dobara od prirodnih ili drugih nesreća u Bosni i Hercegovini i to:

- a. Provođenje međunarodnih obveza i suradnja u provođenju zaštite i spašavanja, odnosno civilne zaštite;

---

³ Okvirni zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Bosni i Hercegovini, „Službeni glasnik BiH“, broj: 50/08

- b. Nadležnosti institucija i organa Bosne i Hercegovine u oblasti zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih ili drugih nesreća u Bosni i Hercegovini;
- c. Koordinacija djelovanja institucija i organa Bosne i Hercegovine, entitetskih uprava civilne zaštite i nadležnog organa za civilnu zaštitu Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine;
- d. Operativno-komunikacijski centar Bosne i Hercegovine -112;
- e. Donošenje i usklađivanje planova i programa zaštite i spašavanja od prirodnih ili drugih nesreća;
- f. Javno informiranje i odnosi s javnošću;
- g. Finansiranje;
- h. Dan zaštite i spašavanja - civilne zaštite Bosne i Hercegovine.

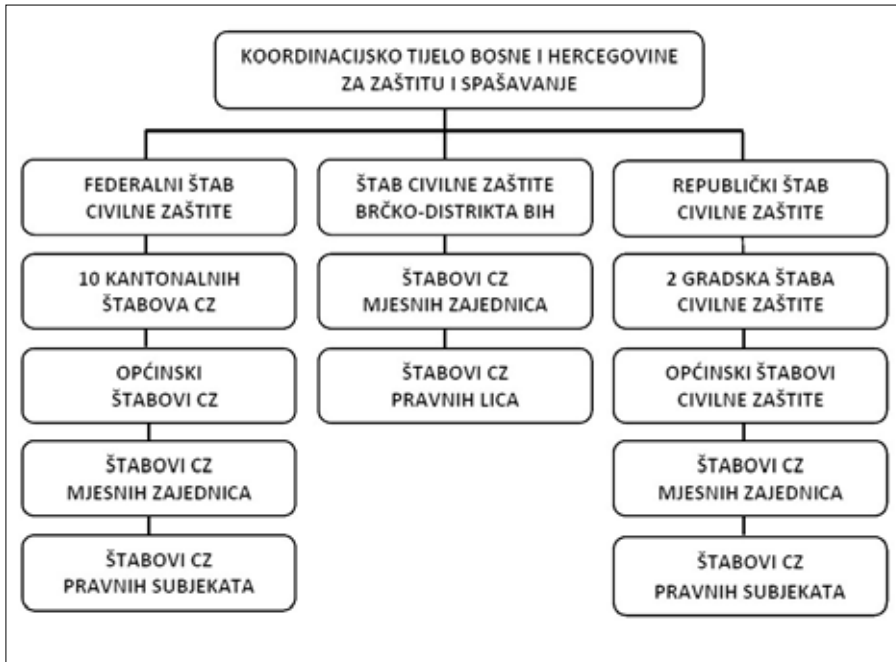
Ovaj zakon također daje definisanje svih pojmova i termina koji se u njemu koriste. Uloga Oružanih snaga Bosne i Hercegovine u pružanju pomoći civilnim organima u reagovanju na prirodne ili druge katastrofe i nesreće bi bila usklađeno sa već postojećim Zakonom o odbrani Bosne i Hercegovine⁴.

Institucije i organi Bosne i Hercegovine, entiteta i Brčko distrikta, u okviru svojih nadležnosti u oblasti zaštite i spašavanja sprovode zaštitu i spašavanje po načelu subsidijarnosti. Član 4. kaže da radi razmjene iskustava i znanja, naučno- tehnoloških dostignuća i materijalnog opremanja u oblasti zaštite i spašavanja, nadležne institucije i organi entiteta i Brčko distrikta mogu saradivati sa institucijama od značaja za zaštitu i spašavanje od prirodnih ili drugih nesreća u susjednim i drugim državama istog ili sličnog nivoa organizovanja. Međunarodnu saradnju u smislu ovog Zakona vrši Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine. U vršenju aktivnosti iz ovog člana Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine saraduje sa nadležnim institucijama i organima Bosne i Hercegovine, entiteta i Brčko distrikta.

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na prijedlog Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine, posebnim propisom uređuje način i postupak prelaska granice prilikom primanja i/ili upućivanja međunarodne pomoći u zaštiti i spašavanju.

---

⁴ Zakon o odbrani Bosne i Hercegovine, "Službeni glasnik BiH" br. 88/05

Shema 1: Struktura organizacije zaštite i spašavanja u BiH

Koordinaciju poslova i zadataka zaštite i spašavanja i razmjenu podataka, informacija i izvještaja o preduzetim mjerama zaštite i spašavanja među nosiocima poslova i zadataka zaštite i spašavanja između organa i službi civilne zaštite entiteta i Brčko distrikta vrši Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine. Entiteti i Brčko distrikt, u okviru svojih nadležnosti u oblasti zaštite i spašavanja uređuju, planiraju, obučavaju, organizuju, finansiraju i sprovode zaštitu i spašavanje, s ciljem sprečavanja opasnosti, te otklanjanja i ublažavanja štetnih djelovanja i posledica prirodnih ili drugih nesreća.

Nadležnost organa i institucija Bosne i Hercegovine definiše ulogu Vijeća ministara Bosne i Hercegovine u oblasti zaštite i spašavanja, Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine u vršenju stručnih i drugih poslova u oblasti zaštite i spašavanja iz nadležnosti Bosne i Hercegovine, a zatim i osnivanje Koordinacionog tijela i njegov sastav i nadležnosti kao i ulogu Operativno komunikacijskog centra BiH. Ministarstvo sigurnosti nadležno je za zaštitu lica i objekata; prikupljanje i korišćenje podataka od značaja za sigurnost BiH; organizaciju i usaglašavanje aktivnosti entitetskih ministarstava unutrašnjih poslova i Brčko distrikta

Bosne i Hercegovine u ostvarivanju sigurnosnih zadataka u interesu BiH; sprovođenje međunarodnih obaveza i saradnju u sprovođenju civilne zaštite, koordinisanje djelovanja entitetskih službi civilne zaštite u BiH, te usklađivanje njihovih planova za slučaj prirodne ili druge nesreće koje zahvataju teritoriju BiH, i donošenje programa i planova zaštite i spašavanja.

U članu 1. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća FBiH⁵ kaže se da se ovim zakonom uređuje sistem zaštite i spašavanja ljudi, biljnog i životinjskog svijeta, materijalnih, kulturnih, historijskih i drugih dobara i okoline od prirodnih nepogoda, tehničko-tehnoloških, ekoloških i drugih nesreća ili ratnih opasnosti, prava i dužnosti građana i organa Federacije, kantona i općina, privrednih društava i drugih pravnih lica, te druga pitanja od značaja za oblast zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća u Federaciji Bosne i Hercegovine.

On daje mehanizam šireg djelovanja u katastrofama. Kada ljudski u članu 1. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća FBiH⁶ kaže se da se ovim zakonom uređuje sistem zaštite i spašavanja ljudi, biljnog i životinjskog svijeta, materijalnih, kulturnih, historijskih i drugih dobara i okoline od prirodnih nepogoda, tehničko-tehnoloških, ekoloških i drugih nesreća ili ratnih opasnosti, prava i dužnosti građana i organa Federacije, kantona i općina, privrednih društava i drugih pravnih lica, te druga pitanja od značaja za oblast zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća u Federaciji Bosne i Hercegovine.

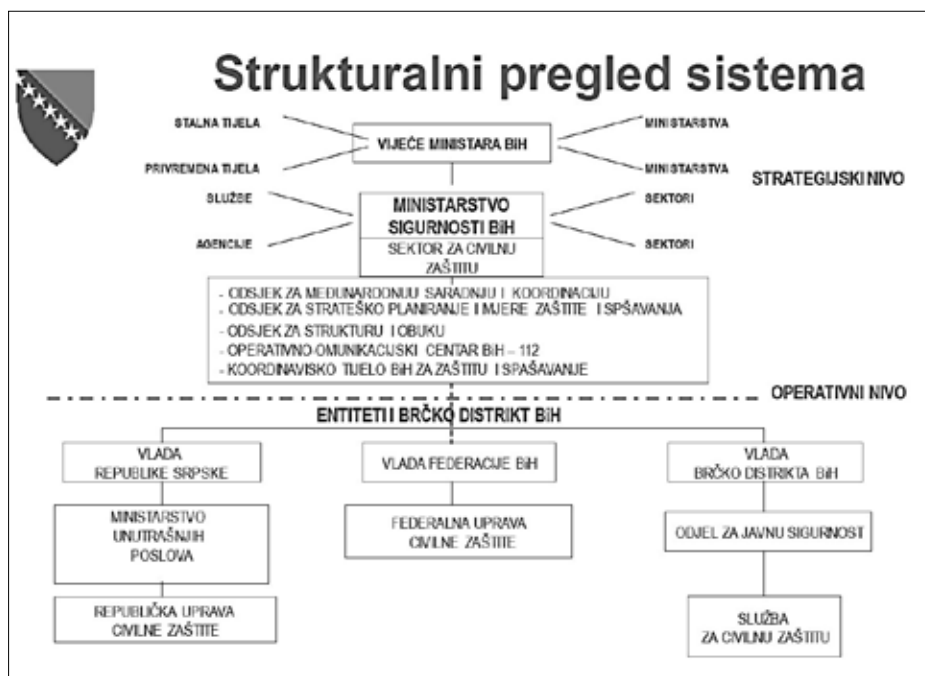
On daje mehanizam šireg djelovanja u katastrofama. Kada ljudski izazvane nesreće poprime karakter masovnog stradanja, aktivira se sistem zaštite i spašavanja definisan ovim zakonom. U članu 2. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara zakonodavac definiše osnovne funkcije zaštite i spašavanja, te određuje misiju, viziju i glavnog

---

⁵ Zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, "Sl. novine FBiH", br. 39/2003, 22/2006 i 43/2010

⁶ Zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, "Sl. novine FBiH", br. 39/2003, 22/2006 i 43/2010

stakeholdera i nosioca sistema. Glavni nosilac sistema zaštite i spašavanja je Federacija, i to u skladu sa načelima međunarodnog i prava i preuzetim obavezama iz tih odnosa. Vidimo da se ovaj Federalni zakon primjenjuje na sve prirodne i ljudskim aktivnostima izazvane tehničko-tehnološke nesreće i masovna uništavanja ljudi i materijalnih dobara. Njegova namera je korištenje cjelokupne resursne i organizacione osnove u Federaciji za te namjene.

Shema 2: Struktura organizacije upravljanja u vanrednim situacijama u BiH

U članu 4. pomenutog zakona Federacija osigurava izgradnju jedinstvene organizacije zaštite i spašavanja na teritoriji Federacije, u skladu sa ovim zakonom i drugim propisima, planovima i drugim dokumentima kojima se uređuju pitanja organiziranja, razvoja, pripremanja i upotrebe snaga i sredstava namijenjenih za zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća. Svi vidovi zaštite od prirodnih i drugih nesreća organizuju se i sprovode u skladu sa načelima međunarodnog humanitarnog prava i međunarodnog prava o zaštiti ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, te preuzetim međunarodnim obavezama.

Zakon o civilnoj zaštiti⁷ Republike Srpske, u članu 1. uređuje sistem civilne zaštite Republike Srpske, prava i dužnosti građana, državnih i drugih organa, privrednih društava i drugih pravnih lica, učešće vojske i policije Republike u zaštiti i spašavanju, organizacija civilne zaštite, popuna, materijalno opremanje i evidencija, osmatranje i obavještanje, obučavanje i osposobljavanje, programiranje i planiranje, mobilizacija civilne zaštite, finansiranje civilne zaštite, inspekcijski nadzor, radni odnosi, priznanja i nagrade u civilnoj zaštiti i druga pitanja od značaja za zaštitu i spašavanja ljudi i materijalnih dobara. Sistem civilne zaštite obuhvata programiranje, planiranje, organizovanje, obučavanje i osposobljavanje, sprovođenje, nadzor i finansiranje mjera i aktivnosti za zaštitu i spašavanje od prirodnih i drugih nesreća s ciljem sprečavanja opasnosti, smanjenja broja nesreća i žrtava, te otklanjanja i ublažavanja štetnih djelovanja i posljedica nastalih od prirodnih i drugih nesreća. Poslovi zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća su od opšteg interesa za Republiku Srpsku. Ovaj Zakon kao i Federalni zakon gotovo su identični u pogledu zadataka koji se pred nadležna tijela postavljaju.

---

⁷ Zakon o civilnoj zaštiti, "Sl. glasnik RS", 26/02, 39/03, 29/10

Krizni menadžment u Republici Hrvatskoj

U Republici Hrvatskoj je svrhovitost i nužnost uspostavljanja cjelovitog i usklađenog funkcionalnog sustava upravljanja krizama uočena prije više od dvadeset godina, te je u tom razdoblju bilo više pokušaja osmišljavanja koncepcije i uređivanja cjelovitog i funkcionalnog sustava kriznog menadžmenta. Također, primjeri iz drugih europskih zemalja ukazivali su da i oni razvijaju jedinstveni sustav kriznog menadžmenta čija je misija i glavni strateški cilj zaštita i spašavanje stanovništva, imovine i okoliša. Pokušalo se taj problem riješiti 2004. godine donošenjem Zakona o zaštiti i spašavanju i osnivanjem Državne uprave za zaštitu i spašavanje (DUZS), ali je u primjeni tog zakona dolazilo do konflikta u razumijevanju i tumačenju pojmova „zaštita i spašavanje“ i „civilna zaštita“ te je 2015. godine donesen novi Zakon o sustavu civilne zaštite kojim se preimenovanjem sustava zaštite i spašavanja u sustav civilne zaštite izvršilo pojmovno usklađivanje i standardiziranje sa drugim zemljama Europske unije, ali i terminološka usklađenost s propisima Europske unije (EU) koji pokrivaju područje civilne zaštite.

Koncepciju kriznog menadžmenta u Republici Hrvatskoj, javnost i stručnjaci najčešće povezuju s razvojem i funkcioniranjem sustava civilne zaštite. Međutim, područje sustava civilne zaštite čini poseban ustrojstveni dio integralnog sustava upravljanja krizama na nacionalnoj razini i to dio koji svojim funkcioniranjem osigurava posebne uvjete čijim se preventivnim, planskim i operativnim djelovanjem provode mjere i aktivnosti radi sprečavanja nastajanja velikih nesreća i katastrofa, spašavanja ljudi, životinja, imovine, kulturnih dobara i okoliša u velikim nesrećama, katastrofama, terorističkim i ratnim razaranjima, te otklanjanja njihovih posljedica.

Krizni menadžment daleko je širi pojam od sprečavanja katastrofa, odgovora na katastrofe i saniranja posljedica prirodnih i tehnoloških katastrofa te ratnih razaranja, no u nedostatku kvalitetnijih rješenja najčešće se pokušava povezati upravo s navedenim. Zbog toga se koncem 2017. godine donošenjem Zakona o sustavu domovinske sigurnosti

pokušalo razriješiti taj problem, te osigurati sustavno upravljanje sigurnosnim rizicima, racionalnije, učinkovitije i usklađenije korištenje postojećih resursa u smanjivanju ili uklanjanju sigurnosnih rizika i upravljanja u izvanrednim i kriznim stanjima od značaja za nacionalnu sigurnost. Međutim, unatoč dobroj namjeri ovim zakonom nisu postignute očekivane promjene odnosno nije provedeno usklađivanje drugih zakona i podzakonskih akata iz nadležnosti tijela iz sustava domovinske sigurnosti, a koji su osnovani temeljem tih propisa. Također, korištenje pojmova koji nisu dovoljno jasno definirani ovim Zakonom dovodi do novih nedoumica. Primjerice pojam „kriza“ u ovom zakonu definira se kao: „događaj ili stanje koje ugrožava nacionalnu sigurnost, zdravlje i život građana, znatno narušava okoliš ili uzrokuju gospodarsku štetu, a odgovor na takav događaj ili stanje zahtijeva koordinaciju akciju više državnih tijela te usklađenu primjenu mjera iz nadležnosti tijela.“⁸

Prema ovoj definiciji situacija 2020. godine s pandemijom COVID-19 u Republici Hrvatskoj mogla bi se tumačiti na način da je Koordinacija za sustav domovinske sigurnosti bila u obavezi održati sastanak i predložiti Vladi Republike Hrvatske donošenje Odluke o formiranju stožera za rješavanje ove krize obzirom na realnu mogućnost ugrožavanja zdravlja i života stanovnika te nastanak velike gospodarske štete, uz napomenu da je u rješavanju ove krize bilo uključeno najmanje četiri ministarstva.

Također, potrebno je istaknuti da je porast broja katastrofa u svijetu ali i u Republici Hrvatskoj, potaknuo osmišljavanje strategija smanjenja rizika od katastrofa. Tako se ulaskom u Europsku uniju Republika Hrvatska obvezala za donošenje dokumenta o procjeni rizika na području svoje nadležnosti slijedno Odluci Europske unije o Mehanizmu Unije za civilnu zaštitu 1313/2013/EU Europskog parlamenta i vijeća kojom je propisano da sve članice Europske unije moraju izraditi nacionalne procjene rizika, obnavljati ih svake tri godine i koje postaju preduvjet korištenja sredstava iz strukturnih i kohezijskog fonda. Vlada RH je na svojoj 188. sjednici održanoj 07. 11. 2019. godine donijela „Procjenu rizika od katastrofa za Republiku Hrvatsku“ kojom su utvrđena tri osnovna rizika koji se odnose na poplave izazvane izlivanjem kopnenih voda, potres i požare

---

⁸ Zakon o sustavu domovinske sigurnosti, Narodne novine 108/2017, Stavak 2., Članak 3.

otvorenog tipa. Usvajanjem nacionalne procjene rizika od katastrofa učinjen je prvi korak za uspješno upravljanje rizicima što zasigurno predstavlja osnovu za razvoj i unapređivanje kriznog menadžmenta.

Unatoč svim naporima koje Republika Hrvatska kontinuirano poduzima u prilagodbi i normiranju svog sustava kriznog menadžmenta još uvijek nisu u dovoljnoj mjeri postignuta cjelovita i jasna rješenja u vezi s određenjem pojmova nacionalnih kriza i uspostave cjelovitog sustava kriznog menadžmenta, zbog čega je pristup tom vrlo važnom sigurnosnom području i dalje rascjepkan po određenim područjima ovisno o vrsti krize, odnosno obliku ugrožavanja. Nedvojbeno je da je Vlada Republike Hrvatske, kao najviše tijelo izvršne vlasti, odgovorna za uspostavu sustava kriznog menadžmenta, ali je potrebno naglasiti da ona ima previše svakodnevnih upravljačkih funkcija i zadaća da bi se sustavno, pravovremeno i neprekidno bavila kriznim menadžmentom. Za navedeno je potreban izgrađen sustav i posebno stručno središnje tijelo državne uprave kojemu će navedeno biti svakodnevna posao.

Sustav civilne zaštite Republike Hrvatske

Republika Hrvatska ima komponente sustava kriznog menadžmenta, ima različita rješenja za različite krizne situacije, ima razvijenu infrastrukturu za funkcioniranje kriznog menadžmenta, no još uvijek nije uspjela u cijelosti uspostaviti integriran sustav kriznog menadžmenta za čitav spektar kriza sa jasno utvrđenim nadležnostima tijela državne uprave i svih drugih sudionika sustava. Iako su postignuti značajni rezultati u normiranju i ustrojavanju tog područja nemoguće je tu zadaću smatrati uspješno završenom. Naime, u svijetu u kojem su promjene i novi rizici jedine konstante i sustavi za krizno upravljanje moraju se stalno mijenjati, prilagođavati promjenama i usavršavati, uključujući i njihov normativno-pravni okvir tako da je mijenjanje i stalno usklađivanje normative u području kriznog upravljanja karakteristika i Republike Hrvatske.

U sadašnjem vremenu, bez obzira na sve otegotne okolnosti može se zaključiti da Vlada Republike Hrvatske uz potporu nacionalnog Stožera civilne zaštite (Stožer CZ RH), Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske (MUP RH), tijela državne uprave, Oružanih snaga RH i policije te jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave upravlja svim re-

sursima i sudionicima civilne zaštite u različitim vrstama kriza⁹. Zbog toga se Stožer CZ RH u široj javnosti prihvaća kao središnje stožerno operativno tijelo koje se bavi stručnim rješavanjem kriza dok ga Vlada RH smatra središnjim tijelom koje se najčešće povezuje s upravljanjem u sprečavanju nastajanja i rješavanju kriznih stanja, te općenito kriznim menadžmentom.

Upravo iz navedenih razloga Stožer CZ RH predstavlja središnje stručno, operativno i koordinativno tijelo za provođenje mjera i aktivnosti civilne zaštite u velikim nesrećama i katastrofama. Također, Stožer CZ RH je tijelo koje ima zadaću analizirati sve relevantne podatke o potencijalnim krizama od nacionalnog interesa i koje Vladi Republike Hrvatske priprema prijedloge za donošenje odluka, a pritom bi morao imati ovlasti i za samostalno donošenje najvažnijih operativnih izvršnih odluka.

Zbog toga je značaj i uloga Stožera CZ RH izrazito važna i nezaobilazna u svim fazama kriznog upravljanja. Međutim, sve to ne bi moglo učinkovito funkcionirati bez stručne potpore MUP RH kao središnjeg tijela državne uprave nadležnog za poslove civilne zaštite.

U MUP-u je ustrojeno Ravnateljstvo civilne radi obavljanja upravnih i stručnih poslova i to: uspostava sustava civilne zaštite, spašavanja građana, materijalnih dobara i drugih dobara u velikim nesrećama i katastrofama; organizira sudionike, operativne snage i građane za ostvarivanje zaštite i spašavanja ljudi, životinja, materijalnih i kulturnih dobara i okoliša u velikim nesrećama i katastrofama i otklanjanja posljedica terorizma i ratnih razaranja; osposobljava i usavršava sudionike zaštite i spašavanja, pruža nužnu pomoć radi otklanjanja posljedica u slučaju opće opasnosti prouzročene elementarnim nepogodama, epidemijama i drugim katastrofama; provodi poslove, mjere i aktivnosti civilne zaštite; upravlja sustavom uzbunjivanja i obavješćivanja, te obavlja međunarodnu suradnju u području civilne zaštite.

Inspeksijske poslove u području civilne zaštite, zaštite od požara, proizvodnje i prometa eksplozivnih tvari i oružja, privatne zaštite i detektivskih poslova, radiološke i nuklearne sigurnosti te protuminskog djelovanja.¹⁰

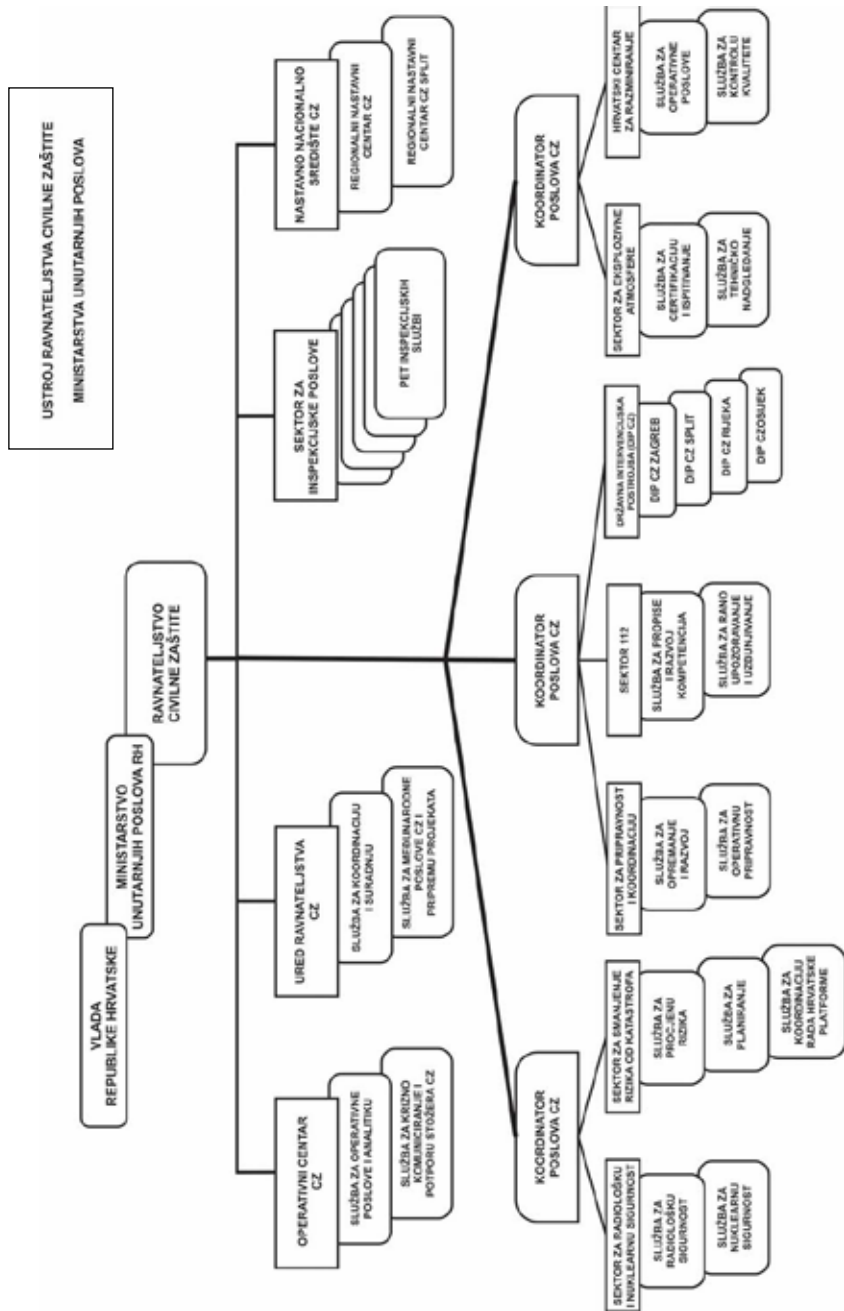
⁹ Zakon o sustavu civilne zaštite, Narodne novine (82/2015, 118/2018 i 31/2020)

¹⁰ Uredba o izmjenama i dopunama Uredbe o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva unutarnjih poslova (24/2019)

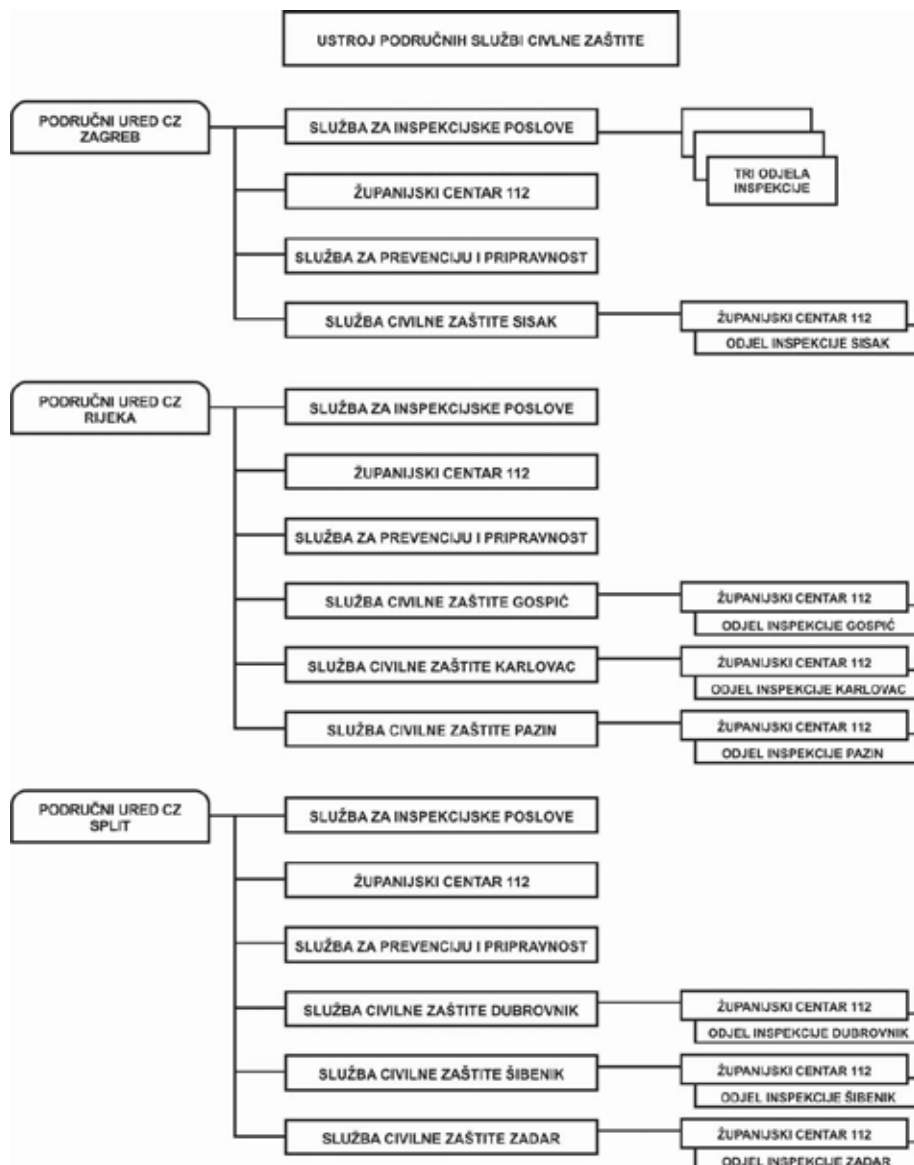
Ravnateljstvo civilne zaštite Ministarstva unutarnjih poslova ustrojeno je na nacionalnoj razini sa Operativnim centrom CZ, Nastavnim nacionalnim središtem CZ, Uredom ravnateljstva CZ i sedam sektora (Shema 3.) te na regionalnoj, odnosno područnoj razini gdje je ustrojeno pet područnih ureda civilne zaštite: u Zagrebu, Splitu, Rijeci, Osijeku i Varaždinu.

Svaki područni ured ima Službu za prevenciju i pripravnost, Službu za inspekcijske poslove i Županijski centar 112 te određeni broj službi civilne zaštite za veće gradove. Tako je u Područnom uredu CZ Zagreba koji pored poslova koje obavlja za Grad Zagreb i Zagrebačku županiju ima ustrojenu i Službu CZ Sisak; u Područnom uredu CZ Split ustrojene su Službe CZ Dubrovnik, Zadar i Šibenik; u Područnom uredu CZ Rijeka ustrojene su Službe CZ Gospić, Karlovac i Pazin; u Područnom uredu CZ Osijek ustrojene su Službe CZ Slavonski brod, Požega, Virovitica i Vukovar; Područnom uredu CZ Varaždin ustrojene su Službe CZ Bjelovar, Čakovec, Krapina i Koprivnica (Slika 1a i 1b).

Temeljna načela na kojima se zasniva sustav civilne zaštite RH su: humanost, zabrana diskriminacije, supsidijarnost, solidarnost i kontinuitet djelovanja. Sukladno načelu supsidijarnosti, odluke i mjere donose se i provode angažiranjem svih raspoloživih resursa jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave koja je pogođena velikom nesrećom ili katastrofom. Navedeno proizlazi iz odredbi propisanih Ustavom, Zakonom o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, Zakonom o sustavu civilne zaštite, te odredbi drugih zakona. Tim načelom osigurano je da lokalni incident ostane u granicama lokalne razine upravljanja i rješavanja. Prema načelu solidarnosti, ako objektivne okolnosti nadilaze te granice i resurse, pogođenoj jedinici lokalne i područne (regionalne) samouprave upućuje se dodatna potrebna pomoć. Pomoć su dužne pružiti druge lokalne samouprave i nadležna područna (regionalna) samouprava) kao upravno-teritorijalno politička jedinica više razine. Ako je incident toliko eskalirao da ga područna (regionalna) samouprava nije u stanju samostalno riješiti tada joj je i država dužna pružiti pomoć. Prema načelu kontinuiteta djelovanja sudionici sustava i operativne snaga zaštite i spašavanja nastavljaju izvršavati redovite zadaće u velikim nesrećama i katastrofama.

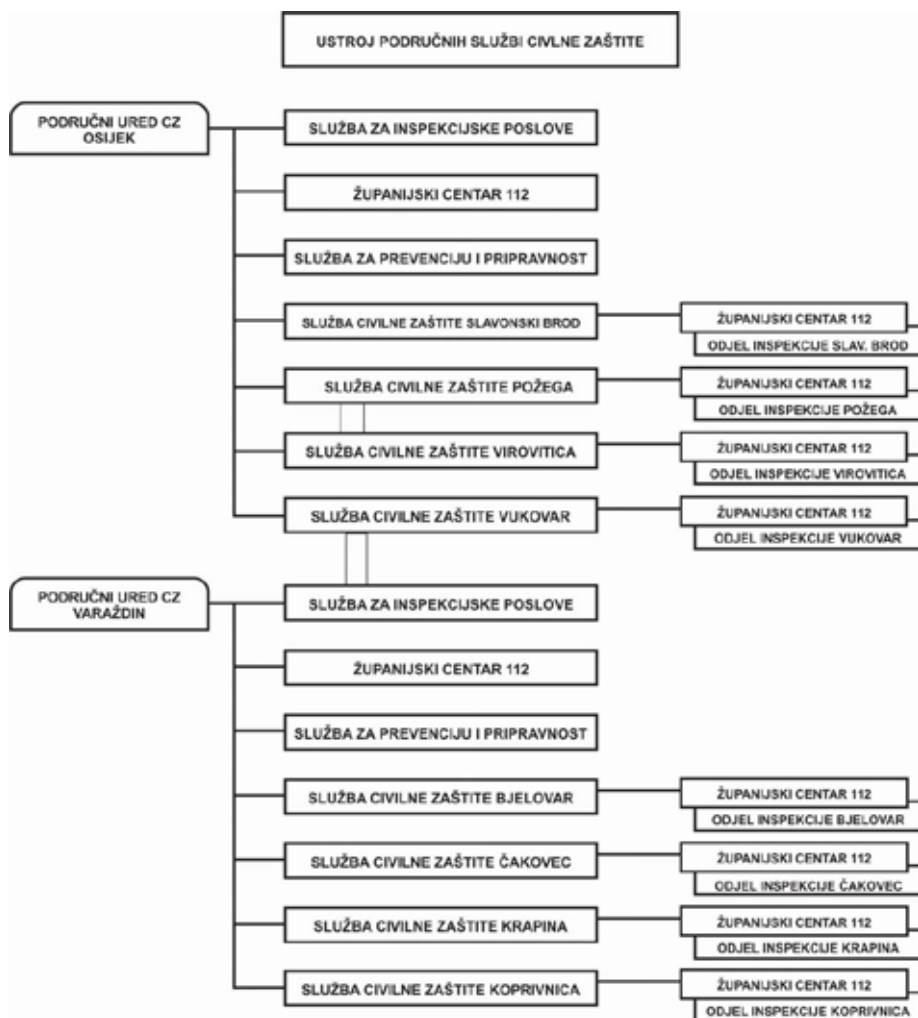

Shema 3: Ustroj Ravnateljstva Civilne zaštite Ministarstva unutarnjih poslova RH u sjedištu MUP-a

Slika 1a: Ustroj područnih ureda CZ Ravnateljstva civilne zaštite MUP-a

Slika 1b: Ustroj područnih ureda CZ Ravnateljstva civilne zaštite MUP-a

Slika 2: Opća načela djelovanja sustava CZ u RH

Čimbenici sustava CZ RH - su sudionici i operativne snage sustava civilne zaštite. Sudionicima se smatraju Vlada Republike Hrvatske, Ministarstvo unutarnjih poslova RH kao središnje tijelo državne uprave nadležno za poslove civilne zaštite¹¹, Oružane snage Republike Hrvatske, policija te izvršna i jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave. Operativne snage sastoje se od stožera civilne zaštite na lokalnoj, regionalnoj i državnoj razini, operativnih snaga vatrogastva, Hrvatskog Crvenog križa, Hrvatske gorske službe spašavanja, udruga od značaja za sustav CZ, postrojbi i povjerenika civilne zaštite, koordinatora na lokaciji i pravnih osoba u sustavu civilne zaštite. Koordinacija i razgraničenja nadležnosti u sustavu CZ RH. Uspostava uvjeta i jasnih smjernica upravljanja sustavom kriznog menadžmenta u nadležnosti je Vlade Republike Hrvatske. Nezaobilazna je njezina uloga u davanju službenih izjava i obavještanju stanovništva (za što može ovlastiti i Ministra unutarnji poslova), u odlučivanju o davanju ili primanju međunarodne pomoći, proglašenju katastrofe, uvođenju posebnih mjera otklanjanja posljedica katastrofa, uvođenju pripravnosti na strateškoj razini,

¹¹ Nadležnost, djelokrug stručnih i upravnih poslova te ustroj MUP-a, odnosno Ravnateljstva civilne zaštite detaljnije su opisni i na prethodnim stranicama i prikazani na slikama 1. i 2.

osiguravanju financijskih sredstava u državnom proračunu za materijalnu obnovu resursa civilne zaštite u sklopu državnih robnih zaliha, reagiranju i provođenju dugoročnih mjera zaštite i spašavanja.

U hitnim situacijama Ministarstvo unutarnjih poslova provodi koordinaciju između sudionika civilne zaštite dok u velikim nesrećama i katastrofama rukovodi operativnim snagama i koordinira djelovanje drugih sudionika u aktivnostima civilne zaštite, provodi njihovo pravodobno informiranje, nadzire provedbu propisanih mjera i aktivnosti u civilnoj zaštiti te provodi mobilizaciju za potrebe sustava kriznog menadžmenta. Ministar unutarnjih poslova je načelnik Stožera CZ RH i rukovodi njegovim radom sve dok nije proglašena katastrofa.

Vlada RH pragmatično odlučuje na koji će način izvršavati svoje obveze i koje će alate i mogućnosti koristiti ovisno o potencijalnoj kriznoj situaciji ili krizi koja je nastupila. Primjer takvog djelovanja je osnivanje kriznog stožera. Jedno od rijetkih središnjih tijela državne uprave koje je iskoristilo tu mogućnost i aktivno je koristi jest ministarstvo nadležno za zdravstvo, Krizni stožer aktivira se i djeluje u zdravstvenim kriznim situacijama, ali i u međuresornim kompleksnim reagiranjima na krizne situacije.

Kod međuresorne suradnje ključna je uloga stožera civilne zaštite osnovanih u svakoj teritorijalnoj jedinici Republici Hrvatskoj¹². Oni predstavljaju stručna, operativna i koordinativna tijela koja služe kao potpora donositeljima odluka na lokalnoj, regionalnoj i državnoj razini – načelniku, gradonačelniku, županu i Ministru unutarnjih poslova. Svaka teritorijalna jedinica uspostavlja stožer prema svojim potrebama, dok Stožer civilne zaštite Republike Hrvatske osniva Vlada imenovanjem članova Stožera iz reda rukovodećih državnih službenika središnjih tijela državne uprave i za sustav važnih operativnih snaga. Stožeri imaju koordinacijsku funkciju, ulogu u razmjeni informacija između

---

¹² Hrvatska ima 556 jedinica lokalne samouprave (428 općina, 127 gradova 20 županija i Grad Zagreb koji kao glavni grad Republike Hrvatske ima posebni status grada i županije. Dakle, sukladno tome ima 556j stožera civilne zaštite što nije racionalno, funkcionalno i učinkovito te će se vrlo brzo odredba Zakona o sustavu civilne zaštite koja propisuje da se u svakoj općini, gradu i županiji moraju osnovati stožeri civilne zaštite.

sudionika kriznog događaja, predstavljaju forum za razmjenu mišljenja te pripremaju nacрте za donošenje odluka.

Pravni temelj sustava kriznog upravljanja u Republici Hrvatskoj čini formalna legislativa, s krovnim Zakonom o sustavu civile zaštite, te više relevantnih zakona koji reguliraju specifična područja rizika i opasnosti. Ono što se uočava prilikom analize sustava kriznog menadžmenta u Republici Hrvatskoj je da se zasniva na svehazardnom pristupu i da su prisutne određene terminološke nejasnoće u svezi osnovnog pojma krize i krizne situacije i s njime povezanih pojmova. Pojmovi kriza, krizna situacija, izvanredna situacija, velika nesreća, katastrofa i dr. normativni su pojmovi vrlo često različito i nedovoljno jasno stipulirani u više zakona (npr. u područjima civilne zaštite, domovinske sigurnosti, zdravstva, zaštite okoliša, kritične infrastrukture, zaštite od požara...). Također, u većini službenih dokumentira koriste se drugi opći termini kao što su „katastrofa”, „nezgoda/akcident” ili „izvanredna situacija”, dok se „kriza” često koristi više kao programski koncept u kontekstu upravljanja krizama. Isto tako, kriteriji kojima se neka izvanredna situacija označava kao krizna situacija vrlo se različito tumače, što je povezano s različitim stupnjevima formulizacije i pravnim posljedicama, kao što je prebacivanje operativnih nadležnosti na više razine vlasti ili odobravanje posebnih izvanrednih ovlasti ili ograničavanja određenih građanskih sloboda. U Republici Hrvatskoj bez obzira na vrstu i obim krize nije predviđeno derogiranje političkog poretka.

Može se zaključiti da Republika Hrvatska ima ustrojen sustav za upravljanje katastrofama i drugim krizama sa pravno uređenim načinima i metodama organiziranja poslova i djelovanja sustava civilne zaštite koji su primarna odgovornost države. Republika Hrvatska pored dobro razvijene međunarodne suradnje u području kriznog upravljanja, odnosno civilne zaštite ima i dosta razvijenu bilateralnu suradnju i potpisane bilateralne sporazume o suradnji sa svim svojim susjedima što u bitnome može olakšati djelovanje sustava civilne zaštite a samim time i bržem otklanjanju nastalih posljedica kao i provođenja mjera i aktivnosti civilne zaštite.

Krizni menadžment u Republici Srbiji

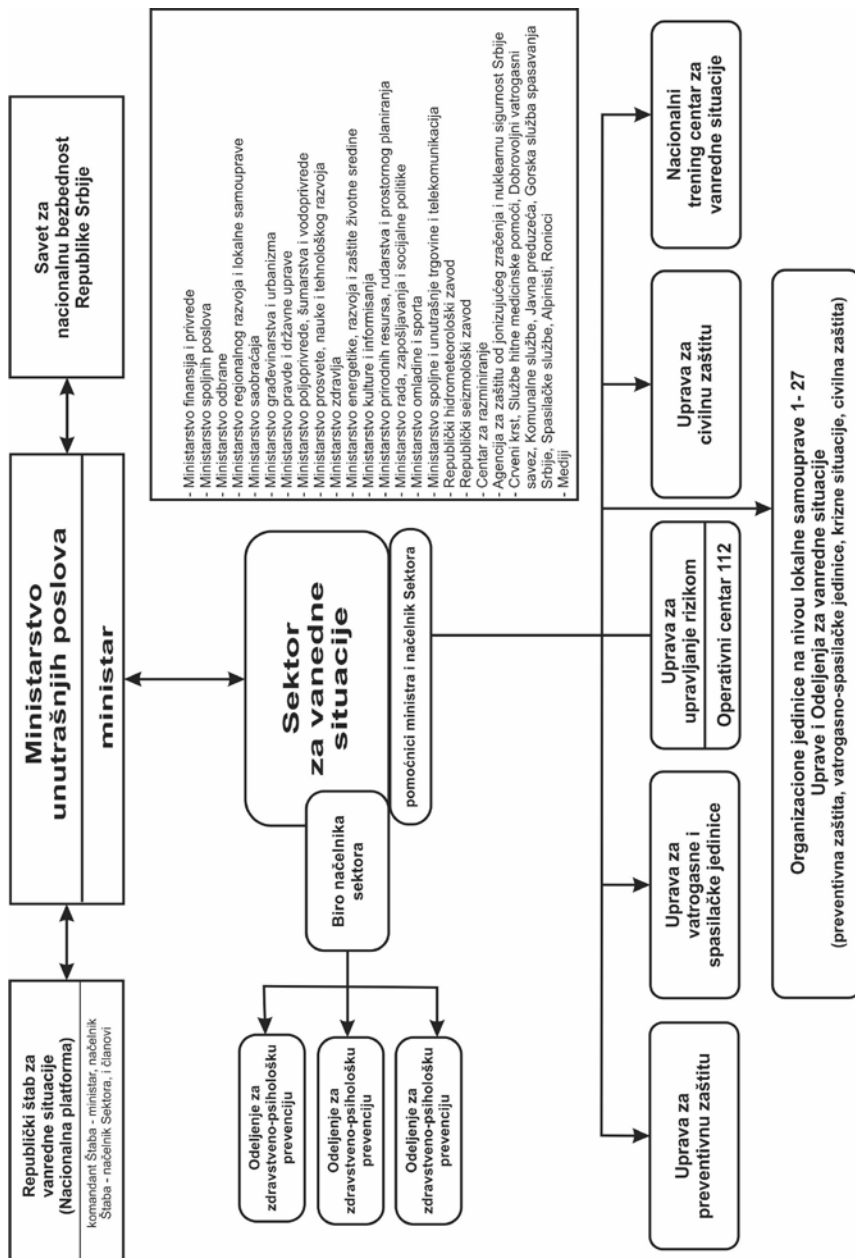
Nakon raspada SFRJ i urušavanja sistema ONO i DSZ Republika Srbija se duže od dvije decenije nalazila u svojevrsnom pravnom i insitucionalnom vakuumu kad je riječ o upravljanju vanrednim situacijama. Najvažniji korak ka uspostavi novog sistema je bio usvajanje novog zakonskog okvira u ovoj oblasti 29. decembra 2009. godine, kad je Narodna Skupština Republike Srbije usvojila je Zakon o vanrednim situacijama.

U skladu sa ovim zakonom, Sektor za vanredne situacije, koji je organizaciona jedinica Ministarstva unutrašnjih poslova, koordinira aktivnosti svih državnih institucija koje se bave vanrednim situacijama.

Kao jedno od osnovnih načela na kojima se temelji ovaj zakon usvojeno je ono da se kriza rješava tamo gdje se i događa, dakle u prvom redu na lokalnom nivou, odnosno u općinama i gradovima (jedinicama lokalne samouprave). Glavno tijelo zaduženo za upravljanje vanrednim situacijama je gradski/općinski štab za vanredne situacije na čijem je čelu gradonačelnik/predsjednik općine kao komandant, a čiji je načelnik rukovodilac lokalne ispostave Sektora za vanredne situacije MUP-a. U sastav štaba ulaze rukovodioci lokalnih javnih komunalnih preduzeća/kritičnih infrastruktura, bolnica, Crvenog krsta itd. Štab se sastaje redovno najmanje četiri puta godišnje, a po potrebi i češće, dok je u toku vanredne situacije u stalnom zasjedanju. Ukoliko se vanredna situacija ne može riješiti u okviru lokalnih kapaciteta, u njezino rješavanje se uključuju okružni, a izuzetno i pokrajinski/republički štab za vanredne situacije koji se formiraju po istom principu.

Niz tekućih vanrednih situacija, a osobito katastrofalne poplave iz 2014 pokazale su niz slabosti novouspostavljenog sistema za upravljanje vanrednim situacijama usljed čega je krajem 2018. godine praćeno i odgovarajućom decentralizacijom resursa. Usljed toga izražava se bojazan da li će lokalne samouprave čiji finansijski, kadrovski i materijalno tehnički kapaciteti ostaju isti, moći ispuniti znatno veće obaveze koje se

tiču smanjenja rizika i upravljanja vanrednim situacijama, kao i da li će Sektor za vanredne situacije moći efikasno pregledati predviđena planska dokumenta velikog broja subjekata svake tri godine. Nesumnjivo je da je za izgradnju efikasnog i efektivnog sistema potrebno vrijeme i ozbiljan i naporan rad na implementaciji Zakona, kao i na podizanju svijesti i aktivnijem uključivanju najšireg kruga subjekata – građana, volontera, NVO, privrednih subjekata itd. Ukoliko se u praksi pokaže manjkavost i/ili neprimjenljivost pojedinih zakonskih rješenja, uvijek ima prostora za amandmane, odnosno izmjene i dopune zakona.

Shema 4: Ustroj sistema za upravljanje kriznim situacijama Republike Srbije

ZAPAMTITE

**Ne postoje pravi ili krivi odgovori
na sljedeća pitanja.**

Postoje samo dobre ili loše procjene na razvoj situacije.

**Izrada vježbi predstavlja u potpunosti Vaš izbor
i pristup rješenju problema.**

VJEŽBA 1
FAZE NASTANKA KRIZNE SITUACIJE

Prirodne katastrofe: Scenarij zemljotresa

Cilj ovog scenarija je elementarno upoznavanje sa potencijalnim elementima razornog zemljotresa usmjerenim ka menadžerima rizika unutar lokalnih ili federalnih agencija za krizne situacije. Cilj scenarija je ovladavanje situacijom u prva 72 sata od incidenta kako bi se ustanovilo stanje na terenu i neophodni plan za dalje aktivnosti.

Planski scenarij / evaluacija elemenata	
Ciljevi:	<p>Cilj ove vježbe je upoznavanje sa elementima kriznih situacija u vezi sa zemljotresom.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sagledavanje vidova i tipova oštećenja 2. Osiguravanje komunikacije i mobilizacija timova za reakciju 3. Koordinacija aktivnosti unutar 72 sata i odgovor na razvoj situacije 4. Procjena elemenata rizika za ulazak u zahvaćena područja
Akteri:	<ul style="list-style-type: none"> • Gradski / općinski organi uprave • Tijela za krizne situacije • Predstavnici policijskih službi • Predstavnici vatrogasnih službi • Predstavnici službi javnog zdravstva • Direktori komunalnih organizacija • Tijela javnog informisanja • Predstavnici dobrovoljačkih organizacija
Narativ:	<p>Razoran zemljotres, magnitude 6.92 po Rihterovoj skali, sa epicentrom na mjestu Bivolje Brdo, 30 km južno od Mostara, Federacija BiH (FBiH) dogodio se 15. 3. 2020 u 08:42 sati po lokalnom vremenu. Zemljotres se osjetio duž cijelog regiona i prema preliminarnim podacima najznačajnija podhrtavanja osjetila su se na prostoru između Trebinja (Republika Srpska BiH) i Imotskog (Republika Hrvatska). Većina komunikacija je u prekidu, a broj oštećenja i broj žrtava je nepoznat.</p> <p>Nepovoljni vremenski uvjeti praćeni kišom i udarima olujnog juga dodatno ometaju evaluaciju potresnog područja a očekuje se i postepeno pogoršanje vremena u naredna 24 sata sa osjetnim padom temperature.</p> <p>Zemljotres se desio na graničnom području između tri administrativne cjeline sa vrlo ograničenom komunikacijom i suradnjom. Sagledavanje cjelokupne situacije zahtijevaće posebne napore u uspostavljanju komunikacije i saradnji sa lokalnim zajednicama.</p>

Elementi seizmičkog rizika:

- Procjena rizika i ranjivosti terena – UN Open Global Quake Model:
- <https://www.globalquakemodel.org/oq-get-started>
- Odroni i klizišta – zemljotresi mogu poslužiti kao okidač za brojna klizišta ili odrone
- Likvifikacija – u zonama gdje je tlo zasićeno vodom može doći do pojave likvifikacije terena (gdje se tlo ponaša kao tekućina za vrijeme zemljotresa) – ovo su posebno razorne pojave
- Propadanje – unutar kraškog terena može doći do pojave pukotina ili pojave kratera usljed propadanja kraških pojava (vrtače, pećine, ponori) za vrijeme zemljotresa
- Pomjeranje tla – ozbiljno pomjeranje tla (i do 10 m) je moguće u zonama gdje je došlo do zemljotresa sto može dovesti do prekida infrastrukture i kriznih situacija (npr. plinovod).

Elementi evaluacije:

Ovladavanje prostorom kroz upotrebu dostupnih geoprostornih podataka kako bi se utvrdili:

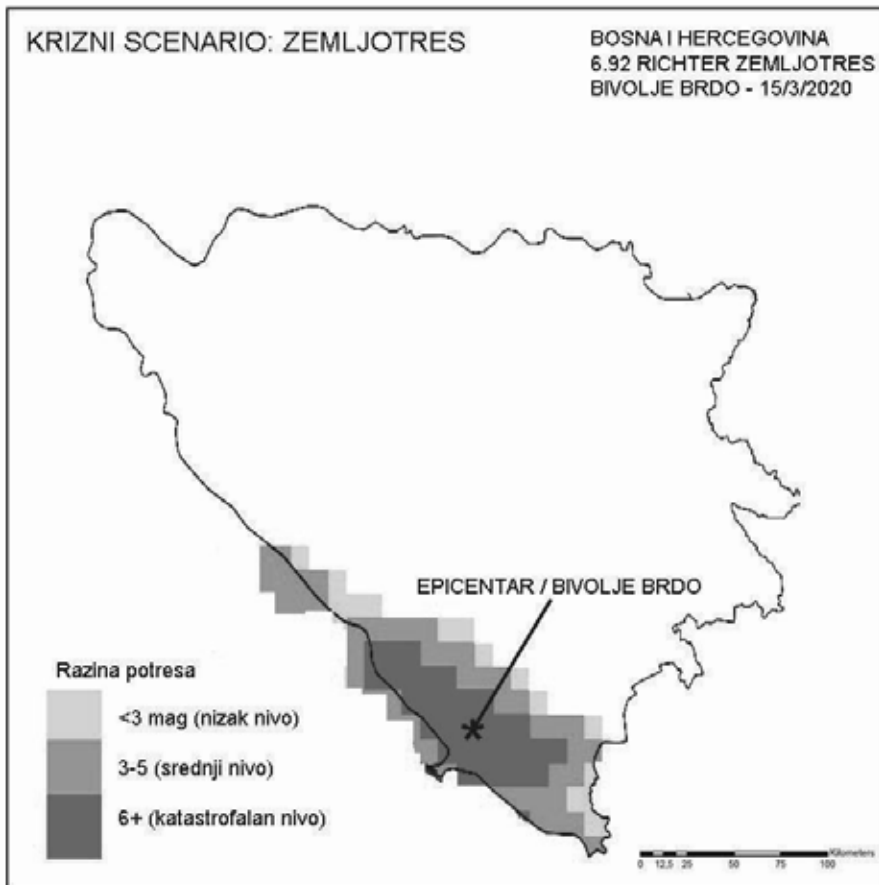
- a. Broj populacije zahvaćene zemljotresom,
- b. Osnovna infrastruktura – ceste, energija, komunikacije,
- c. Poznate krizne zone klizišta ili odrona,
- d. Administrativne linije i nadležnosti.

Ciljevi:

- a. Skica karte zahvaćenog područja, komunikacije i administrativne cjeline,
- b. Osnovni operativni podaci tabela.

“Ljude ne ubija zemljotres, nego zgrade.”

Charles Richter,
izumitelj Richterove skale za mjerenje jačine zemljotresa

Zadatak 1.1.

Cilj ovog zadatka je ovladavanje prostorom – skiciranje informacija na mapi doprinosi uvidu u problematiku situacije i kategorizaciji raspoloživih materijalno-tehničkih sredstava i ljudstva.

Na uopćenu kartu prostora ucrtati:

- ✓ Zonu epicentra (približnu)
- ✓ Zonu mogućeg utjecaja
- ✓ Potencijalne regionalne centre iz kojih je moguće voditi akciju
- ✓ Zone odgovornosti
- ✓ Osnovnu infrastrukturu
- ✓ Potencijalne rute za pružanje pomoći (more, kopno, zrak)
- ✓ Granične prelaze i mogućnosti za prekograničnu saradnju

Informacije je moguće preuzeti sa: <https://www.arcgis.com/home/webmap/viewer.html?useExisting=1&layers=30e5fe3149c34df1ba922e6f5bbf808f>

Vremenska prognoza za narednih 48 sati:

Zadatak 1.2.

Kroz pretragu dostupnih informacija sa interneta upisati osnovne polazne elemente za komunikaciju i pokretanje akcija na terenu:

Cilj ovog zadatka je ovladavanje početnim informacijama i strateškom alokacijom resursa – određivanje broja stanovnika koji očekuju pomoć te ranjivost zahvaćene zone (bitno je povesti računa o infrastrukturi i postojećim problemima jer je nekad zemljotres samo okidač za neke druge, veće probleme).

Kritična infrastruktura: bitno je navesti što u datoj zoni operacija ima poseban značaj i gdje može doći do komplikacije.

Osnovne informacije	FBIH / RS	RH
Zahvaćena područja		
Glavni gradski centri		
Broj stanovnika unutar područja		
Osnovni putni pravci a. Glavni b. Regionalni c. Ruralni d. Alternativni		
Energetska infrastruktura		
Kritična infrastruktura		
Poznati hazardi		
Krizni menadžeri / kontakti		
Materijalno-tehnička sredstva		

RAZVOJ SITUACIJE 1:

- Prve informacije sa terena javljaju da je došlo do blokade sljedećih putnih pravaca. Potrebno je razraditi plan alternativnih putnih pravaca kao i određivanje prioriteta za uspostavljanje komunikacija.

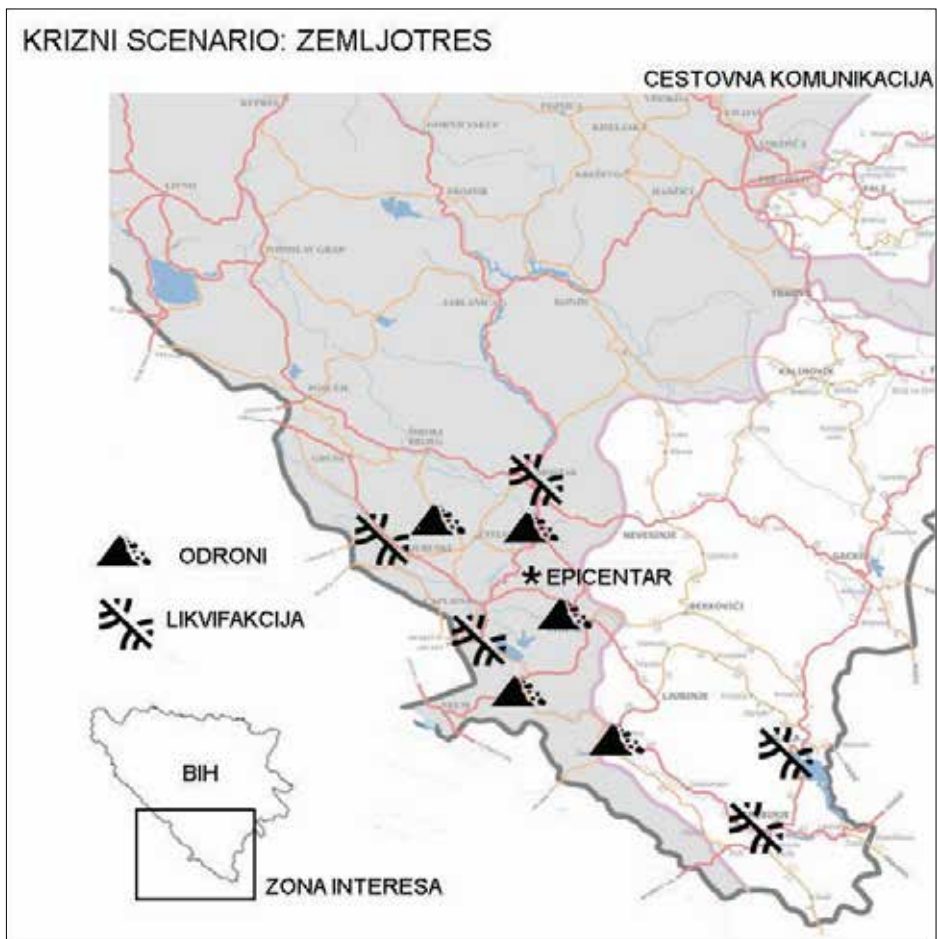
Resursi:

Široki Brijeg: HERING 4 x mašine 8 x kamiona 82 radnika	Mostar: EUROASFALT poslovnic 1 x mašina 3 x kamiona 20 radnika	Gacko: Srpski putevi d.o.o. 1 x mašina 6 x kamiona 80 radnika
Posušje: Šesto-Culo d.o.o. 1 x kamion 10 radnika	Kalinovik: Romanijaputevi a.d. 4 x kamiona 40 radnika	Konjic: Konjic Inženjering d.o.o. 2 x bušilice, 1 x kamion sa eksplozivom
<p>Za sanaciju likvifikcijskog terena potreban je nasipni materijal i mašine za ravnanje Za sanaciju odrona neophodni su ljudski resursi, mašinerija i ponekad eksploziv; eksploziva ima dovoljno tek za jedan odron – pa je potrebno pravilno odrediti gdje ga iskoristiti</p>		

Zadatak 1.3.

- ✓ Ucrtati prohodne putne pravce
- ✓ Ucrtati kritične putne pravce
- ✓ Ucrtati koje putne pravce je potrebno evaluirati za iskoristivost.
- ✓ Rasporediti raspoložive resurse (označiti sa krugom i strelicama) koje resurse mobilizirati i gdje.
- ✓ Da li se pojedini elementi mogu iskoristiti za sanaciju drugih? Ako da – nacrtati maršrute i plan

Prilog 1: Epicentar i zona podhrtavanja

BILJEŠKE

RAZVOJ SITUACIJE 2:

- Glavna komanda NATO/odjel za krizne situacije je izdao sljedeću kartu sa njihovom procjenom zahvaćenog terena, zonama likvifikacije i nekim od kritičnih elemenata infrastrukture koji se daju iskoristiti ali i koje je potrebno evaluirati oko mogućih oštećenja, te potencijala za dalju sanaciju situacije.

Zadatak 1.4.

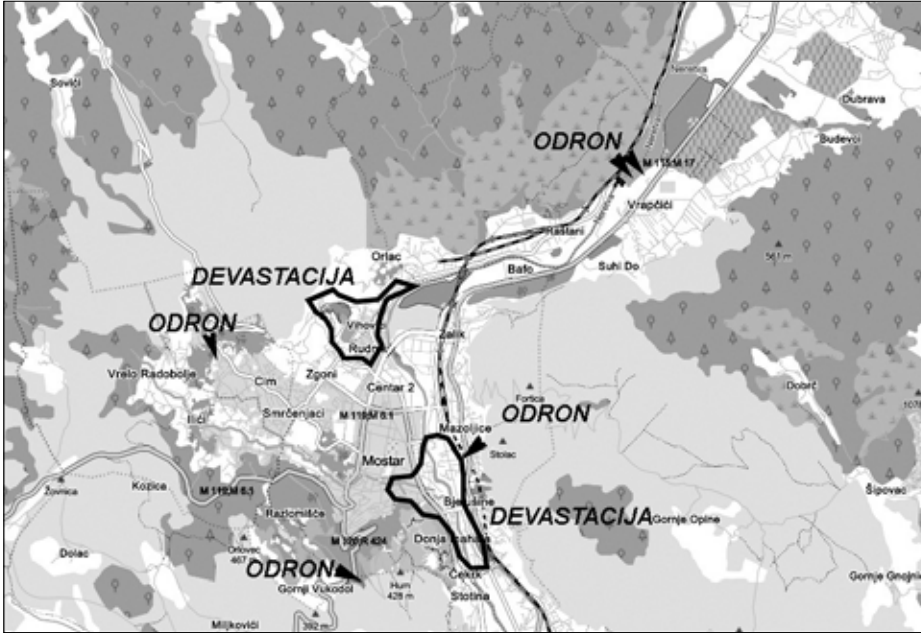
- ✓ Ucrtati na karti gdje su raspoređeni resursi iz prijašnje vježbe
- ✓ Podvuci i dodati dodatne elemente kritične infrastrukture (npr. brane, mostovi, aerodromi)

NATO nudi pomoć od 4 helikoptera za višenamjensku upotrebu – objasniti gdje ih uputiti i odakle ih bazirati, ucrtati potencijalne lokacije na kartu

BILJEŠKE

RAZVOJ SITUACIJE 3:

- Prve informacije iz Mostara ukazuju na pojave odrona i devastaciju određenih dijelova grada. Ozbiljan odron ugrozio je branu HE Mostar, a dodatni odroni su blokirali ulaze u grad. Terenski timovi FUCZ, kao i MUPHNK pristigli su na lokaciju i čekaju vase naredbe.

Zadatak 1.5.

- ✓ 5 terenskih timova stoji na raspolaganju – gdje ih uputiti da sagledaju stanje? Ucrtati na karti prioritete i rednim brojevima označiti mjesta koja je potrebno evaluirati odmah.
- ✓ Iz prethodnih vježbi, koje timove za raščišćavanje uputiti za Mostar? Gdje ih uputiti?
- ✓ Uz pomoć Google Maps, ucrtati kriznu infrastrukturu (mostovi, ceste od značaja, bolnice, smještaj) kao i elemente koji se daju koristiti za evakuaciju – sletna mjesta za helikoptere?
- ✓ Unutar zona devastacije, napraviti procjenu mogućih ljudskih žrtava i dati prijedloge gdje ih evakuirati.
- ✓ Koje dodatne resurse je potrebno mobilizirati? Koji su mogući nedostaci i problemi?

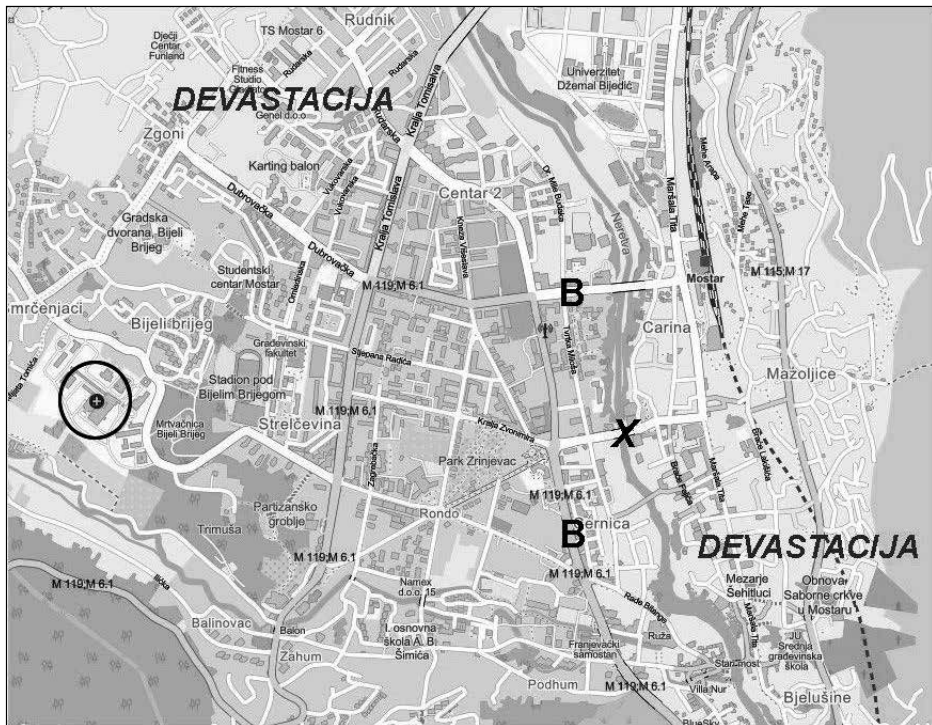
Potrební resursi:

Potencijalni problemi:

BILJEŠKE

RAZVOJ SITUACIJE 4:

- Mostar je pretrpio ozbiljna razaranja i barem jedan most je neupotrebljiv. Mostarski medicinski centar je relativno funkcionalan, međutim u jednom dijelu grada Mostara, određene grupe građana su formirale barikade kako bi onemogućili nesmetan promet građana do grada pored medicinskog centra. Par kamiona sa unesrećenim su vraćeni sa barikada uz pucnjeve upozorenja.

Kako reagovati na situaciju?

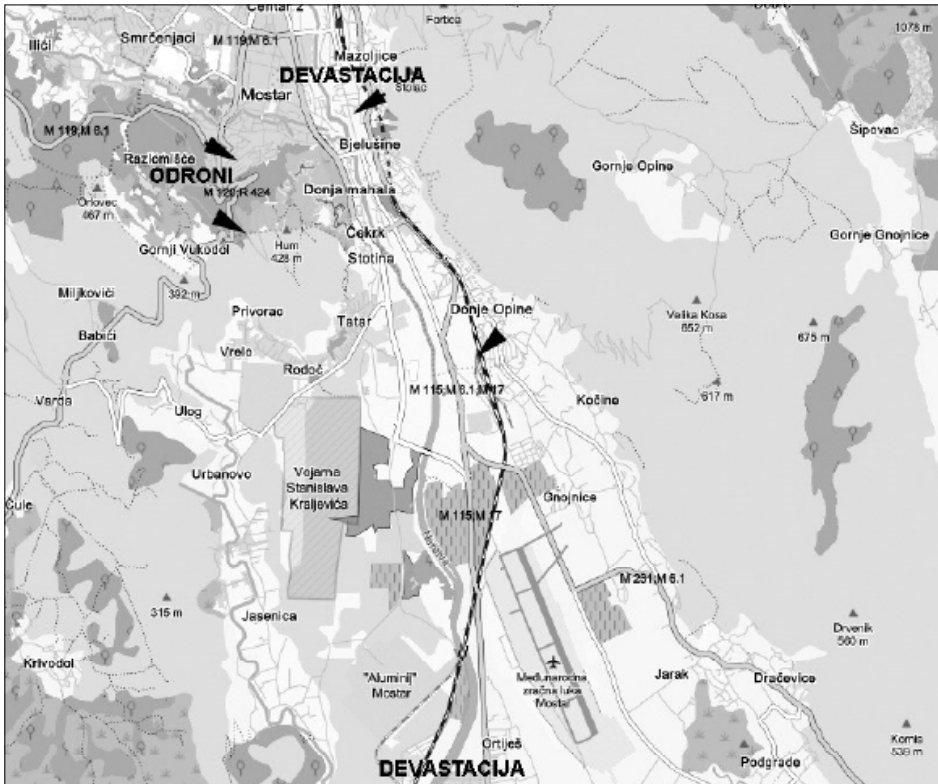
Kojim alternativama raspolazete?

BILJEŠKE

RAZVOJ SITUACIJE 5:

- Dok se aktuelni incidenti rješavaju, okolina je također zahvaćena problemima. Potrebno je odrediti zone moguće za uspostavljanje privremenih sabirnih centara, evakuacijskih zona, punktova za krizne operacije i prijem pomoći kao i za evakuaciju.

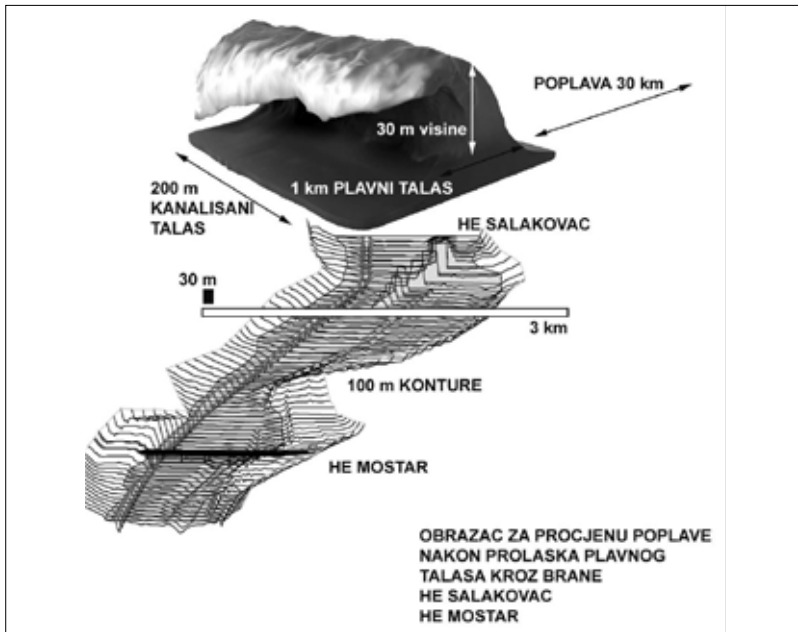

Zadatak 1.6.

- ✓ Ucrtati na karti potencijalne zone krizna komandna mjesta
- ✓ Ucrtati potencijalne sabirne centre
- ✓ Ucrtati kritičnu infrastrukturu za dostavljanje pomoći
- ✓ Navesti potencijalne punktove za prikupljanje i distribuciju pomoći
- ✓ Navesti potencijalne lokacije za odlaganje ljudskih žrtava
- ✓ Navesti lokacije za eventualni dolazak pomoći od NATO/EUFOR-a

BILJEŠKE

RAZVOJ SITUACIJE 6:

Zadatak 1.7.

1. Pregledajte karte i navedite organizacije na sljedećoj tabeli precizirajući uloge za svaku od faza krize.
2. Iznesite ključne elemente procesa koordinacije u odgovoru na krizu i ublažavanju posljedica:

ORGANIZACIJA	ULOGA			
	OGRANIČAVANJE- SPREČAVANJE	PRIPREMA -PLANIRANJE	ODGOVOR	OPORAVAK

Tabela 1.1. Upravljanje krizom

Obratite pažnju na sljedeća tri elementa:

1. Definišite proces koordinacije u odgovoru na krizu i ublažavanju posljedica.
2. Definišite preporuke za poboljšanje spomenutog procesa koordinacije.
3. Definišite lekcije koje je vaša grupa naučila u međuagencijskom radu ka konsenzusu.

BILJEŠKE

RAZVOJ SITUACIJE 7:

- Dok se rješava situacija u Mostaru, dobili ste zadatak da evaluirate putne pravce prema jugu, te da odredite glavne i sporedne putne pravce kao i da ustanovite nivo štete u naseljenim mjestima duž vaše izabrane putanje.

Zadatak 1.8.

Na osnovu onoga što znate iz iskustva, te na osnovu informacije sa Google Maps ili drugih raspoloživih podataka, ucrtajte na karti potencijalne problematične zone, te putne pravce koje je potrebno evaluirati kao i naseljena mjesta od značaja za organizaciju daljih sanacionih radnji.

BILJEŠKE

Zadatak 1.9.

Slika 3: Prikaz stanja u urbanom dijelu grada

Na priloženoj slici potrebno je zaokružiti potencijalne probleme uočene u gradu kroz koji prolazi bitna komunikacija te ukazati na sve potencijalne (vidljive) prepreke koje mogu otežati komunikaciju. Potrebno je popuniti izvještaj o stanju unutar grada (na sljedećoj stranici).

Kao član ekspertnog tima, vaš ukaz je od značaja za sve daljnje aktivnosti na terenu. Potrebno je obratiti pažnju na moguće hazarde, stanje strukture, nivo oštećenja, mogućnost preživjelih itd.

Prema generalnom kriteriju, procenat ostećenja zgrade se računa na osnovu toga koliko joj je ostećena površinska struktura i koliko je sama zgrada pomaknuta sa njezinog temelja (koliki je nivo odstupanja).

Izvjestaj o šteti		Uvid:		Datum:							
Lokacija:											
Opće stanje infrastrukture:		Cestovna:		Energetska:							
PROCJENA											
VATRE		HAZARDI			ZGRADE		LJUDSTVO			VOZILA	
GORE	DIM	PLIN	VODA	STRUJA	PALE	OŠTEĆ.	ŽIVI	MRTVI	POVRD	VOZNA	OŠTEĆ.
BROJ		BROJ			BROJ		BROJ			BROJ	
Napomene o stanju u mjestu:							Napomene o ljudskim žrtvama i potrebnoj pomoći			Napomene o prohodnosti cesta:	

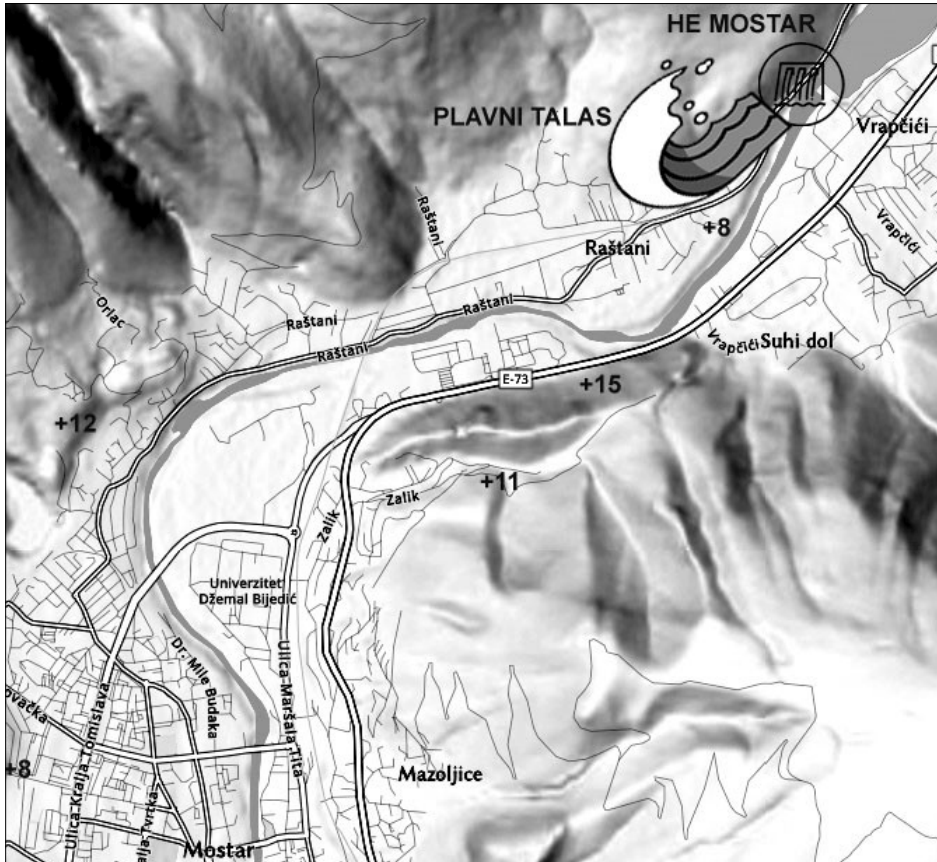

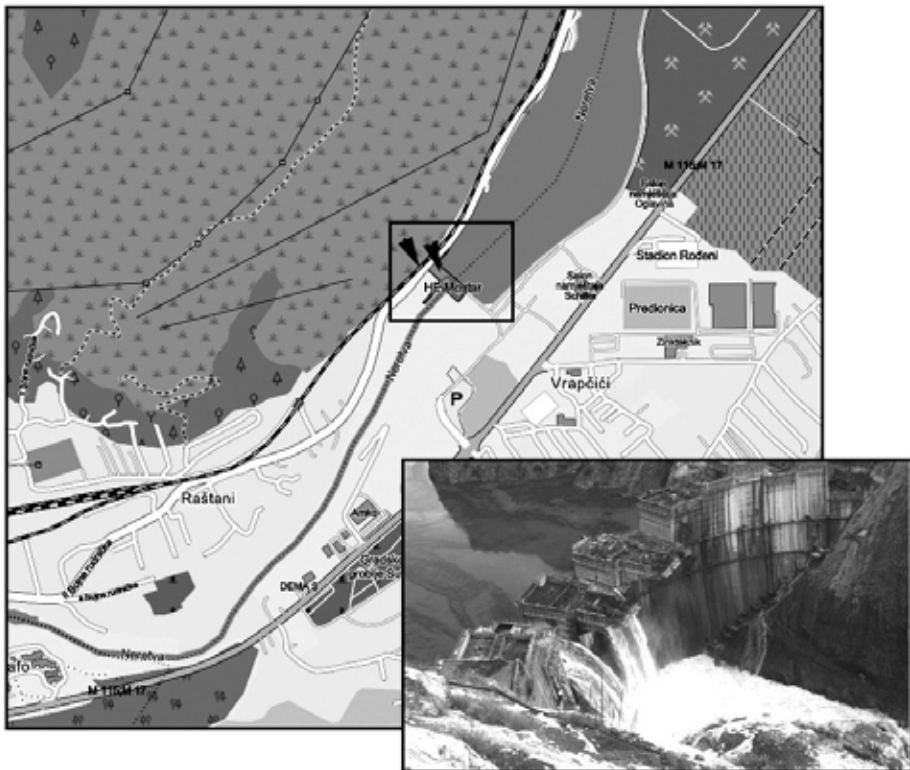
Slika 4: Prikaz stanja u naseljenom mjestu

Izvjestaj o šteti		Uvid:		Datum:							
Lokacija:											
Opće stanje infrastrukture:		Cestovna:		Energetska:							
PROCJENA											
VATRE		HAZARDI			ZGRADE		LJUDSTVO			VOZILA	
GORE	DIM	PLIN	VODA	STRUJA	PALE	OŠTEĆ.	ŽIVI	MRTVI	POVRD	VOZNA	OŠTEĆ.
BROJ		BROJ			BROJ		BROJ			BROJ	
Napomene o stanju u mjestu:							Napomene o ljudskim žrtvama i potrebnoj pomoći			Napomene o prohodnosti cesta:	

RAZVOJ SITUACIJE 8:

- Zemljotres je pokrenuo odron i pomjeranje terena koje nije bilo predviđeno kod konstrukcije brane HE Mostar. Uočene su pukotine na obodu brane, a nivo Neretve se podigao blizu nivoa brane, jer je odputne kanale zatrpao odron. Ukoliko dođe do pucanja brane ili do prelijevanja Neretve preko brane, postoji mogućnost za stvaranje katastrofalne poplave koja bi pogodila svo zemljotresom-devastirano područje.

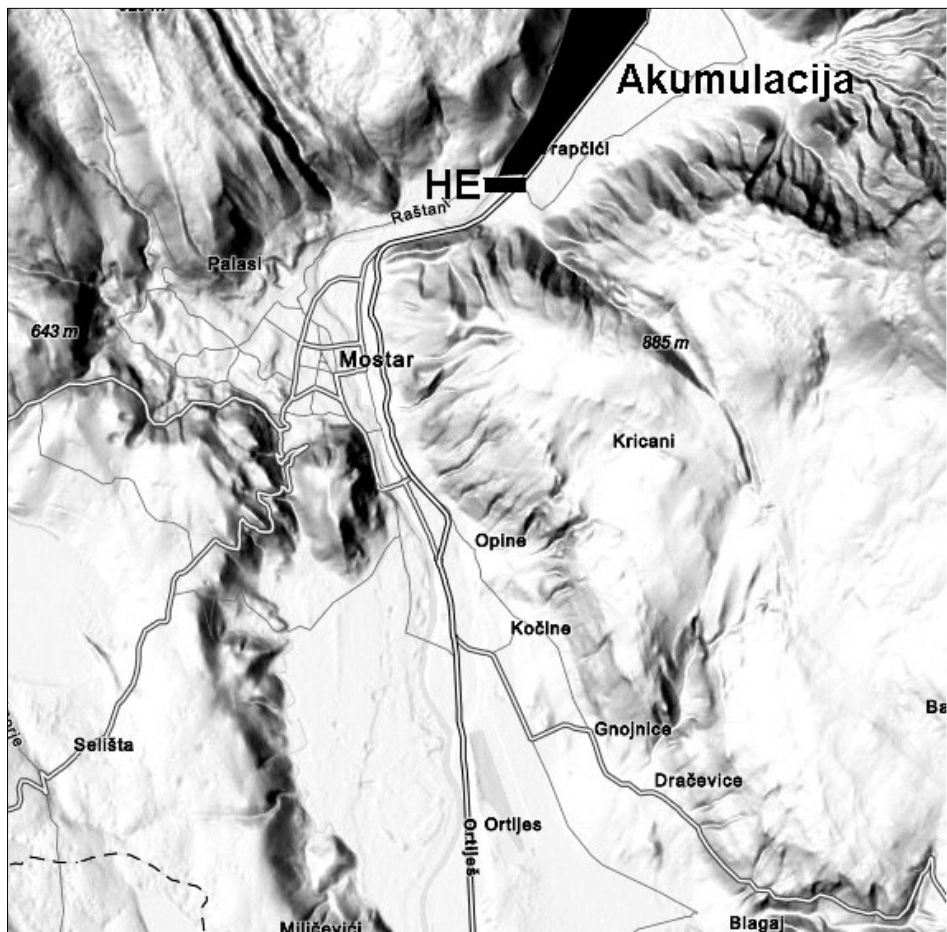
Zadatak 1.10.

Koje aktivnosti treba poduzeti? Vodite računa da treba uzeti u obzir i najbolji i najgori scenarij.

Inženjerski zahvati	Obavijesti	Planiranje

Zadatak 1.11.

- ✓ Na priloženoj reljefnoj karti ucrtajte mogućnost i smjer kretanja plavnog vala i mjesta gdje je potrebno izmjestiti prihvatne i komandne centre.
- ✓ Gdje bi se mogla širiti poplava?
- ✓ Koja krizna područja su zahvaćena?
- ✓ Da li je moguće upotrijebiti neka druga rješenja kako bi se minimizirao učinak plavnog vala?

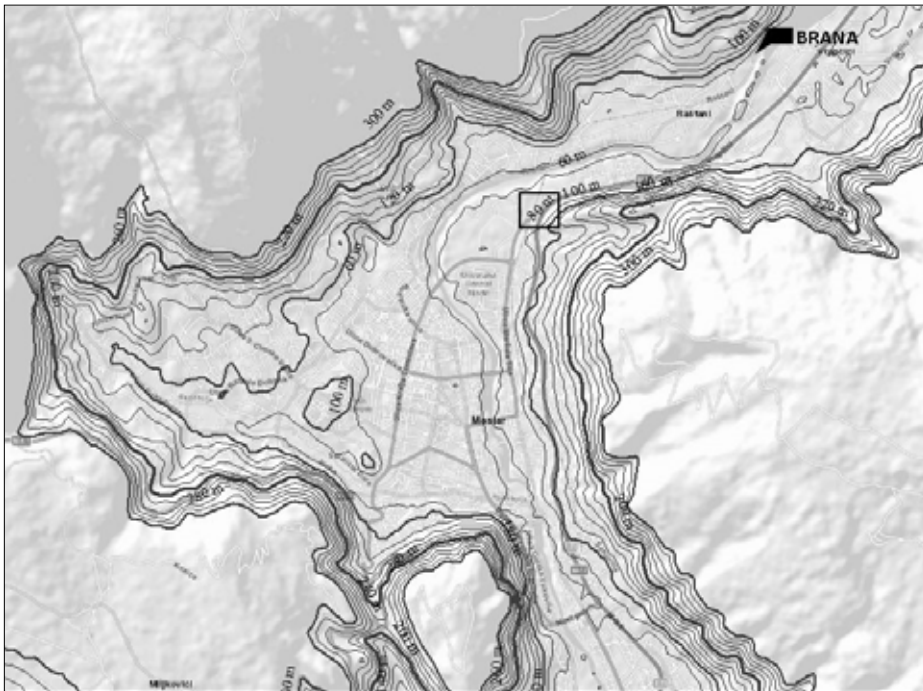
BILJEŠKE

RAZVOJ SITUACIJE 9:

- Došlo je do pucanja brane. Očekuje se da će plavni val zahvatiti većinu mostarske doline. Na priloženoj konturnoj mapi ucrtajte mogući domet plavnog vala i zaokružite regije koje je potrebno evakuirati odmah ili držati u pripravnosti. Na osnovu informacija o toku vode i količini akumulacije, očekuje se da bi poplavni talas visine do 6 m mogao zahvatiti dijelove doline do 70 m nadmorske visine.

Zadatak 1.12.

Na osnovu priložene karte označite potencijalni domet poplave, a onda na dodatnim kartama procijenite nivo vode koji bi se mogao odraziti na gradsku regiju. Napravite plan gdje biste evakuirali stanovništvo i koji objekti su zahvaćeni poplavom, a već su prijeko potrebni za sanaciju od zemljotresa.

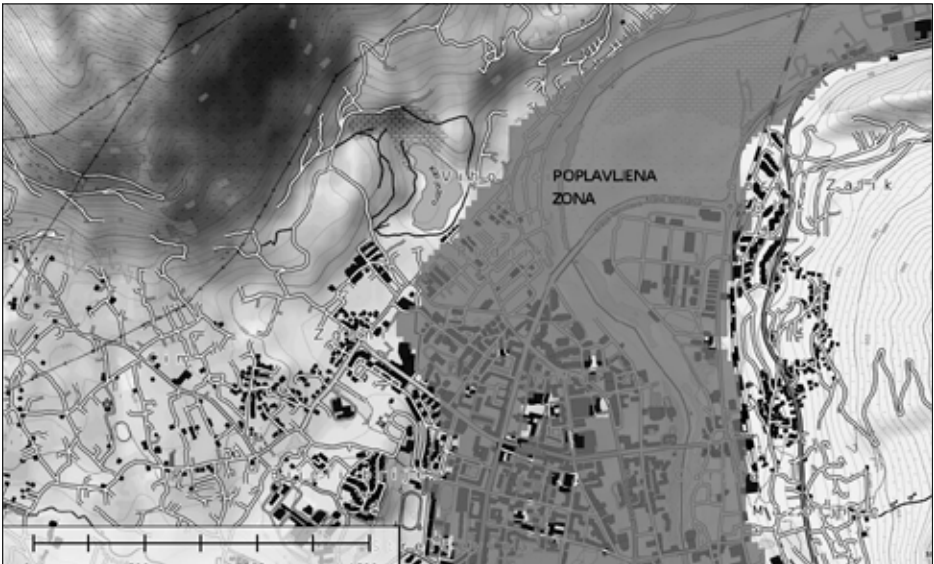

Odredite potencijalnu naplavnu zonu na konturi – sve konture su u rasponu od 20 m.

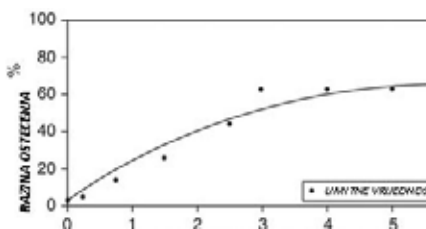

Označite kako bi poplavni val zahvatio zgrade koje još uvijek stoje. Ostale zgrade su devastirane, plavni talas je visine nekih 5-6 metara.

Prema karti poplavljene zone, procjeni zgrada sa terenskih fotografija i grafikonu za procjenu štete, napravite procjenu oštećenja urbanih sredina Mostara koja su se zadesila unutar poplavnog vala.

Na priloženom formularu napravite procjenu oštećenja urbane sredine kao rezultata poplave.

Izveštaj o šteti		Uvid:		Datum:	
Lokacija:					
Opće stanje infrastrukture:		Cestovna:		Stambena:	
PROCJENA					
Broj zgrada	Pod vodom	Oštećenih	Nivo oštećenja / Broj zgrada		
			Steta	<25%	50%
				75%>	
Broj zgrada zahvaćenih poplavom					
Napomene o stanju u mjestu:			Napomene o ljudskim žrtvama i potrebnoj pomoći		Napomene o prohodnosti cesta:

BILJEŠKE

BILJEŠKE

VJEŽBA 2

UPRAVLJANJE KRIZAMA

Industrijske katastrofe: Scenario industrijske katastrofe i požara

Cilj ovog scenarija je elementarno upoznavanje sa potencijalnim elementima i posljedicama industrijske katastrofe sa primjesama hemijskog incidenta, požara i disperzije radioaktivnog materijala. Cilj scenarija je ovladavanje situacijom u prvih 72 sata od incidenta kako bi se ustanovilo stanje na terenu i neophodni plan za dalje aktivnosti.

Planski scenario / evaluacija elemenata	
Ciljevi:	<p>Cilj ove vježbe je da se upozna sa elementima kriznih situacija vezanih za kombiniranu katastrofu vezane za industrijski incident</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sagledavanje vidova i tipova oštećenja 2. Osiguravanje komunikacije i mobilizacija timova za reakciju 3. Koordinacija aktivnosti unutar 72 sata i odgovor na razvoj situacije 4. Procjena elemenata rizika za ulazak u zahvaćena područja.
Akteri:	<ul style="list-style-type: none"> • Gradski /općinski organi uprave • Tijela za krizne situacije • Predstavnici policijskih službi • Predstavnici vatrogasnih službi • Predstavnici službi javnog zdravstva • Direktori komunalnih organizacija • Tijela javnog informisanja • Predstavnici dobrovoljačkih organizacija
Narativ:	<p>U 16:12 sati, 11. septembra 2020. unutar industrijske zone Bratstvo, Novi Travnik došlo je do velike eksplozije sa imponantnim udarnim talasom i gorućim fragmentima izbačenim gotovo kilometar daleko po okolnim padinama. Prvi izvještaji sa terena ukazuju na dva požara iznad industrijske zone kao i veliki požar unutar same industrijske zone sa brojnim sekundarnim eksplozijama unutar postrojenja BNT.</p> <p>Eksplozija se dogodila na početku druge smjene i smatra se da se desila na mjestu gdje se utovarala zaostala municija 152 mm. Gust dim se nadvio nad usjekom gdje se nalazi BNT i sva raspoloživa vatrogasna vozila iz Novog Travnika i Han Bile su upućena u Novi Travnik.</p> <p>Oko 220 radnika se nalazilo u krugu industrijske zone u vrijeme eksplozije.</p> <p>Vremenski uvjeti su povoljni, bez kiše u narednih 48 sati i temperaturom zraka od 26° C.</p>

Elementi industrijskog rizika:

- Primarne i sekundarne eksplozije
- Primarni i sekundarni požari
- Udarni talas i kolaps objekata ili konstrukcija
- Kemijske posljedice (gorenje ili izlivanje otrovnih tvari)
- Blokada druge infrastrukture koja se oslanja na postrojenje (npr. električna energija, snabdijevanje vodom ili grijanjem itd.).

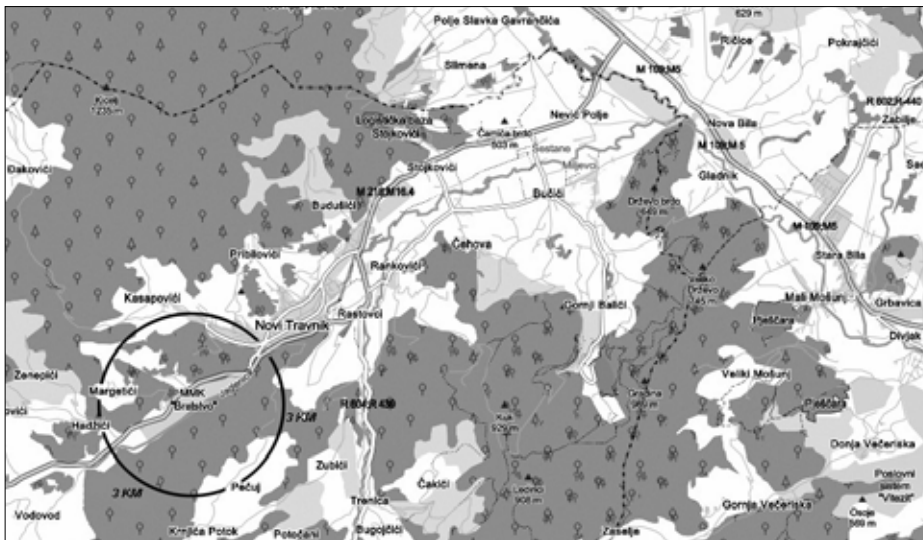
Elementi evaluacije:

Ovladavanje prostorom upotrebom dostupnih geoprostornih podataka kako bi se utvrdili:

- a. Broj populacije unutar regije
- b. Osnovna infrastruktura – ceste, energija, komunikacije
- c. Kritična infrastruktura
- d. Administrativne linije i nadležnosti

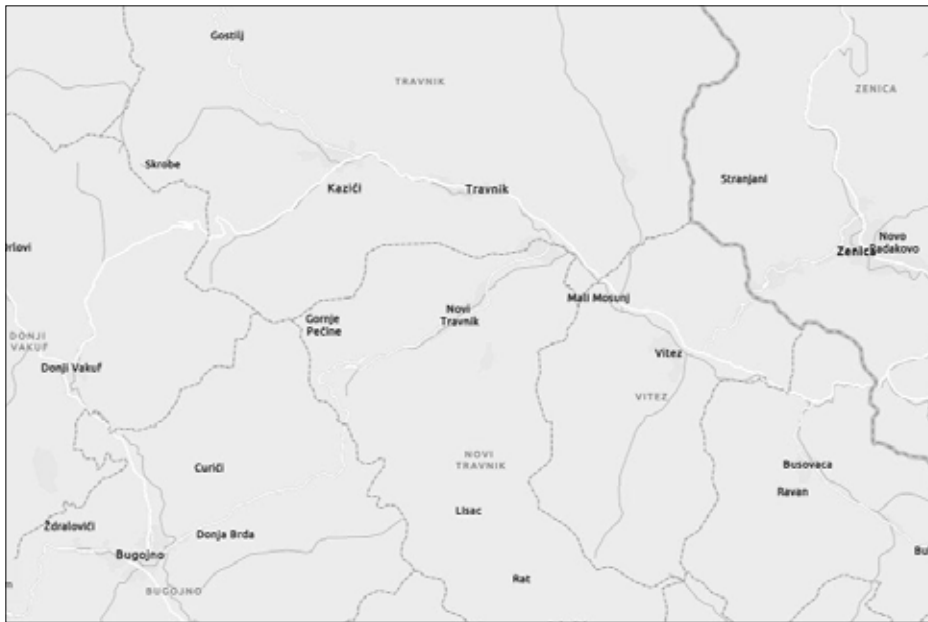
Ciljevi:

- a. Skica karte zahvaćenog područja, komunikacije i administrativne cjeline, koristiti dostupne geoprostorne podatke sa Google Maps ili ArcGIS i premjeriti područje
- b. Osnovni operativni podaci tabela – popuniti sa informacijama kako bi se omogućio dalji razvoj situacije

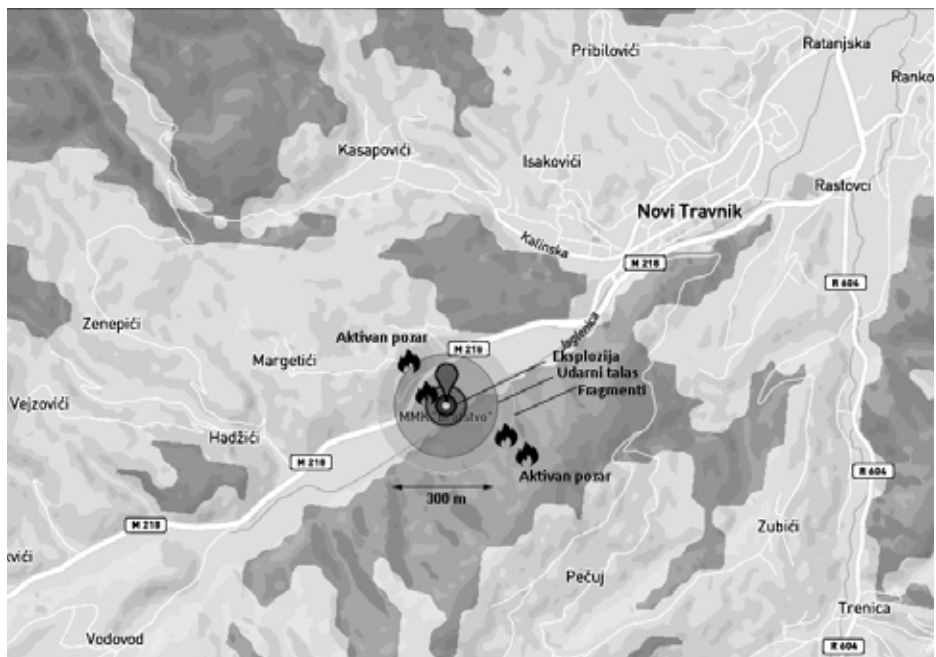

Prilog 2: Zahvaćena zona – Industrijska zona Bratstvo, Novi Travnik

Prikaz 1 – Generalna administrativna karta

Prikaz 2 – Trenutno stanje na terenu

Zadatak 2.1.

Kroz pretragu dostupnih informacija sa interneta upisati osnovne polazne elemente za komunikaciju i pokretanje akcija na terenu:

Cilj ovog zadatka je ovladavanje početnim informacijama i strateškom alokacijom resursa – određivanje broja stanovnika koji očekuju pomoć te ranjivost zahvaene zone (bitno je povesti računa o infrastrukturi i postojećim problemima).

Osnovne informacije	
Zahvaćeno područje (km ²)	
Industrijska zona (m ²)	
Broj stanovnika	
Osnovni putni pravci a. Glavni b. Regionalni c. Ruralni d. Alternativni	
Energetska infrastruktura	
Hazardi	
Medicinski punktovi	
Vatrogasna društva	
Krizni menadžeri / kontakti	
Materijalno-tehnička sredstva	

RAZVOJ SITUACIJE 1:

- **dana... – 17:35 sati, Bratstvo, početna tačka**

Komandir vatrogasne čete Novi Travnik: Gust crn i bijeli dim ispunjava kotlinu dok požar i dalje bukti unutar industrijske zone BNT. Odjekuju i brojne eksplozije, a dvojica vatrogasaca su povrijeđeni šrapnelom od, vjeruje se, artiljerijske municije koja se nalazila unutar BNT, te su upućeni u bolnicu u Novoj Biloj.

Na par mjesta izgledno gori bijeli fosfor i vatrogasna brigada nema resurse za njegovo gašenje; smatra se da je i to posljedica artiljerijske municije koja se nalazila u skladištu BNT. Magistralna cesta M-16 u potpunosti je blokirana kod Novog Travnika.

Upućen je poziv policijskoj upravi u Bugojno da blokira saobraćaj na relaciji Bugojno – Rostovo – Novi Travnik. Nepoznat je broj vozila koja su se zadesila blizu industrijske zone a nepoznat je i status mještana u selima Margetići, Hadžići, Potok, Torine – do njih je nemoguće prići cestom M-16.

Zadatak 2.2.

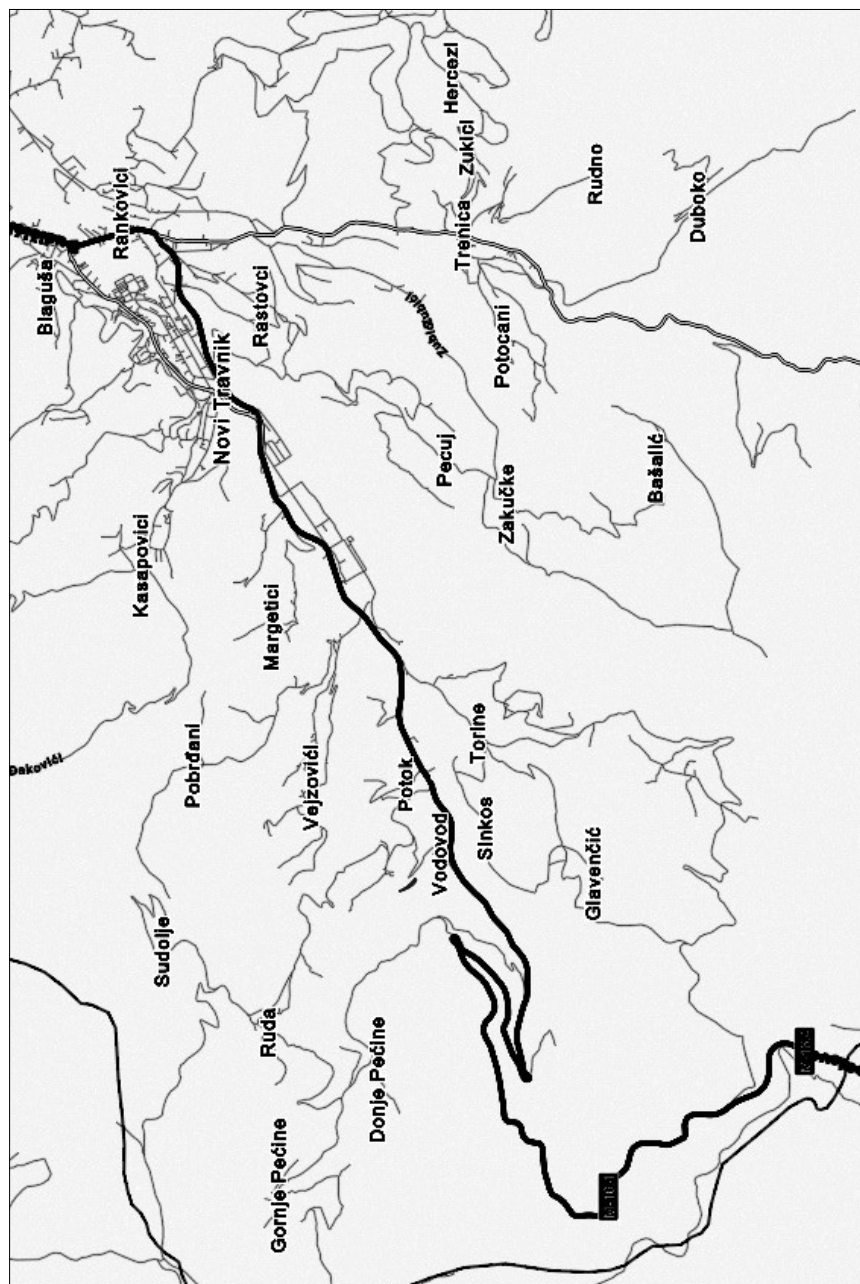
- ✓ Ucertati zonu krize koristeći sve raspoložive izvor, Internet aplikacije, Google maps i slično
- ✓ Ucertati potrebne blokade putnih pravaca
- ✓ Ucertati ili ukazati na potencijalne alternativne pravce za uviđaj na terenu južno od BNT
- ✓ Ucertati moguće puteve evakuacije

Dopunske aktivnosti:

Prema informaciji iz Federalne Direkcije za Namjensku Industriju, u BNT se trenutno vršila delaboracija neperspektivne artiljerijske municije kalibra 122 mm, i to raznih vrsta koje su zaostale iz ratnih dejstava ili ratnih zaliha SFRJ (lotovi proizvedeni 1977 godine).

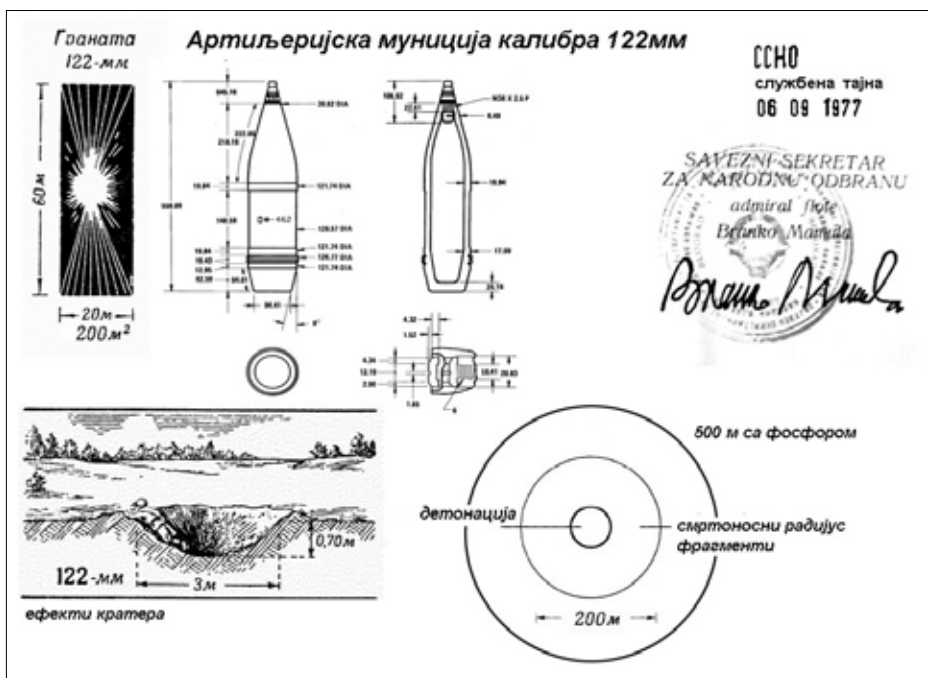
1. Prema navedenim informacijama, potrebno je sagledati moguće rizike sa kojim se susreću vatrogasni timovi te im dati blagovremene informacije šta mogu očekivati.
2. Ucertati infrastrukturu (npr. plin) koji može otežati gašenje požara.
3. Ucertati sigurnosnu zonu sa koje se može planski gasiti požar.

Prema manifestu o skladištenju opasnog materijala, municija se nalazila u dva skladišta u krugu BNT.

Prikaz 3 – Cestovna infrastruktura u okolici Novog Travnika.

Pregled stanja opasnog materijala u BNT / dana 1.9.2020	
Skladište 1	Skladište 2
Municija	Industrijske zalihe
<p>Granata 60 mm, trenažna 48 kom.</p> <p>Granata 60 mm, dimna, 24 kom.</p> <p>Granata 81 mm, trenažna 24 kom.</p> <p>Granata 82 mm, trenažna 24 kom.</p> <p>Punjenja za minobacač 9200 g / razna</p> <p>Početno punjenje 790 g / razna</p> <p>Granata, 122 mm, eksplozivna 88 kom.</p> <p>Granata, 122 mm, dimna bijeli-fosfor 14 kom.</p> <p>Granata, 122 mm, zapaljiva 6 kom.</p> <p>Punjenje za 122 mm, 38 kom.</p> <p>Granata, 122 mm, hemijska CL 4 kom.</p>	<p>Gorivo, benzin 380 l</p> <p>Gorivo, dizel 220 l</p> <p>Razrjeđivač, uljni, 180 l</p> <p>Razrjeđivač, petro, 2260 l</p> <p>Razrjeđivač, HFC, 330 l</p> <p>Mazivno ulje, 100 l</p> <p>Boja, uljna, 800 l</p> <p>Boja, lak 420 l</p> <p>Plinska boca, propan/butan 60 l</p>

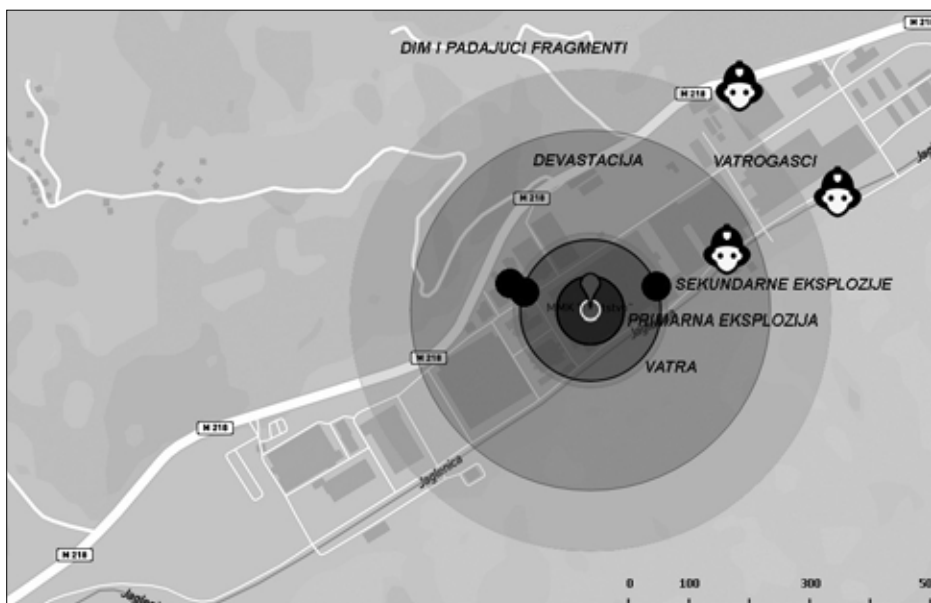
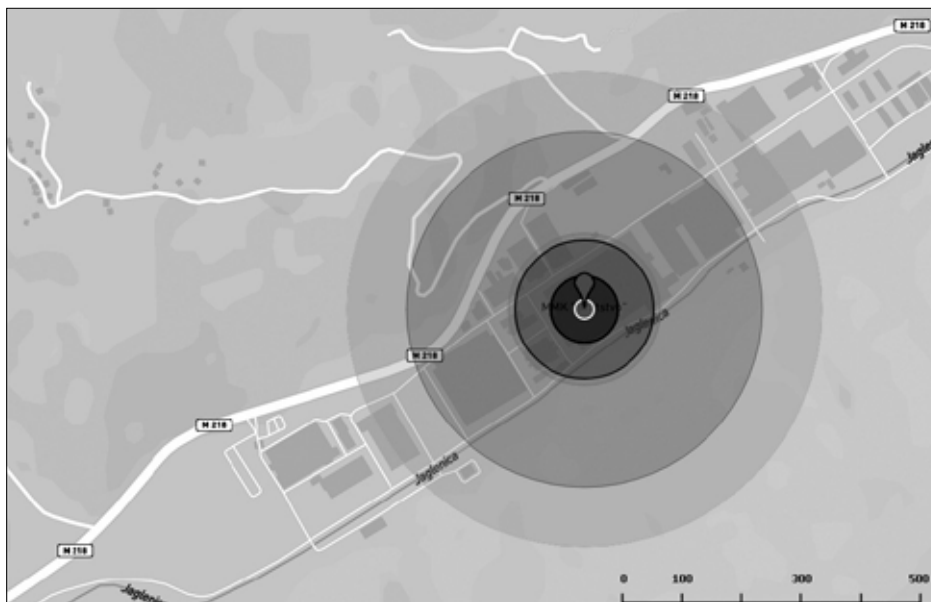

Prikaz 4 – Tehnička dokumentacija za artiljerijsku municiju kalibra 122 mm

BILJEŠKE

Zadatak 2.3.

Ucrtati prijedloge za oprez i pristup terenu na gornjoj karti.

Prikaz 5 – Trenutno stanje na terenu

RAZVOJ SITUACIJE 2:

- **11/9/2020 – 18:45 sati, Bugojno:**

Policajska Uprava Novi Travnik / Policijska Uprava Bugojno javljaju da se dva njihova prateća vozila, dodijeljena kao pratnja specijalnom transportu koji se kretao na relaciji Split – Busovača nisu vratila u stanicu i ne odgovaraju na radio vezu; smatra se da se transport nalazio u blizini BNT kada se desila eksplozija. Podaci o materijalu koji se prevezio će biti upućeni čim dobiju informacije od MUP SBK, mada prema informacijama kojim raspolažu, radilo se o korozivnom hemijskom transportu za kompaniju TISAL u Busovači.

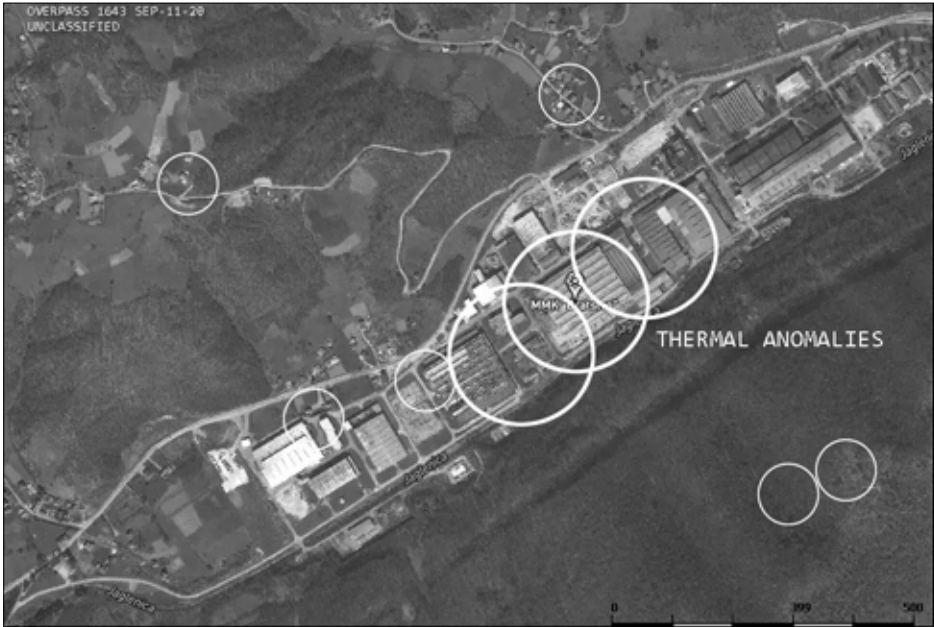
- **11/9/2020 – 18:45 sati, Bratstvo:**

Komandir vatrogasne brigade / Novi Travnik – požar u BNT se lokalizuje prema obodu BNT, ali se pojačava šumski požar koji je zahvatio gustu borovu šumu istočno od BNT i širi se prema selu Pečuj i Trenica. Gust dim i dalje ometa sagledavanje situacije. I dalje nedostaju sredstva sa kojim bi se gasio bijeli fosfor ali i određeni petroderivati, prvenstveno razrjeđivači.

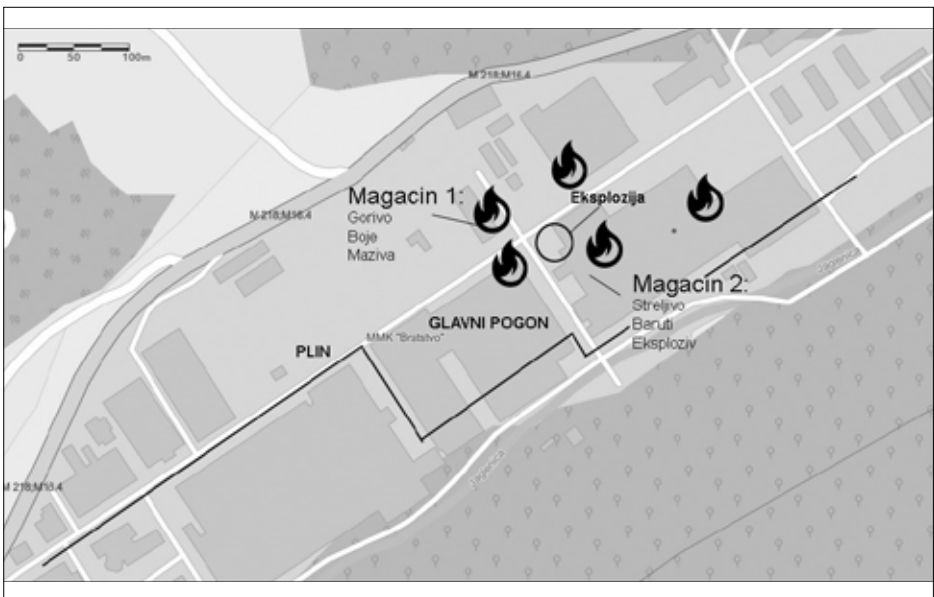
- **11/9/2020 – 19:12 sati, Novi Travnik:**

Općinski Stožer (Štab) Civilne Zaštite u Novom Travniku je zatražio pomoć u evakuaciji lokalnog stanovništva ali i informacijama oko moguće prohodnosti do naselja na južnoj strani BNT-a o kojim još nema informacija. Čekaju se i instrukcije oko evakuacije samog Novog Travnika jer dim koji dolazi iz BNT je sve gušći.

Prikaz 6 – Satelitski snimak proslijeđen iz NATO baze Butmir

Prikaz 7 – Trenutno stanje na terenu sa lokacijama opasnih materijala i plinovodom

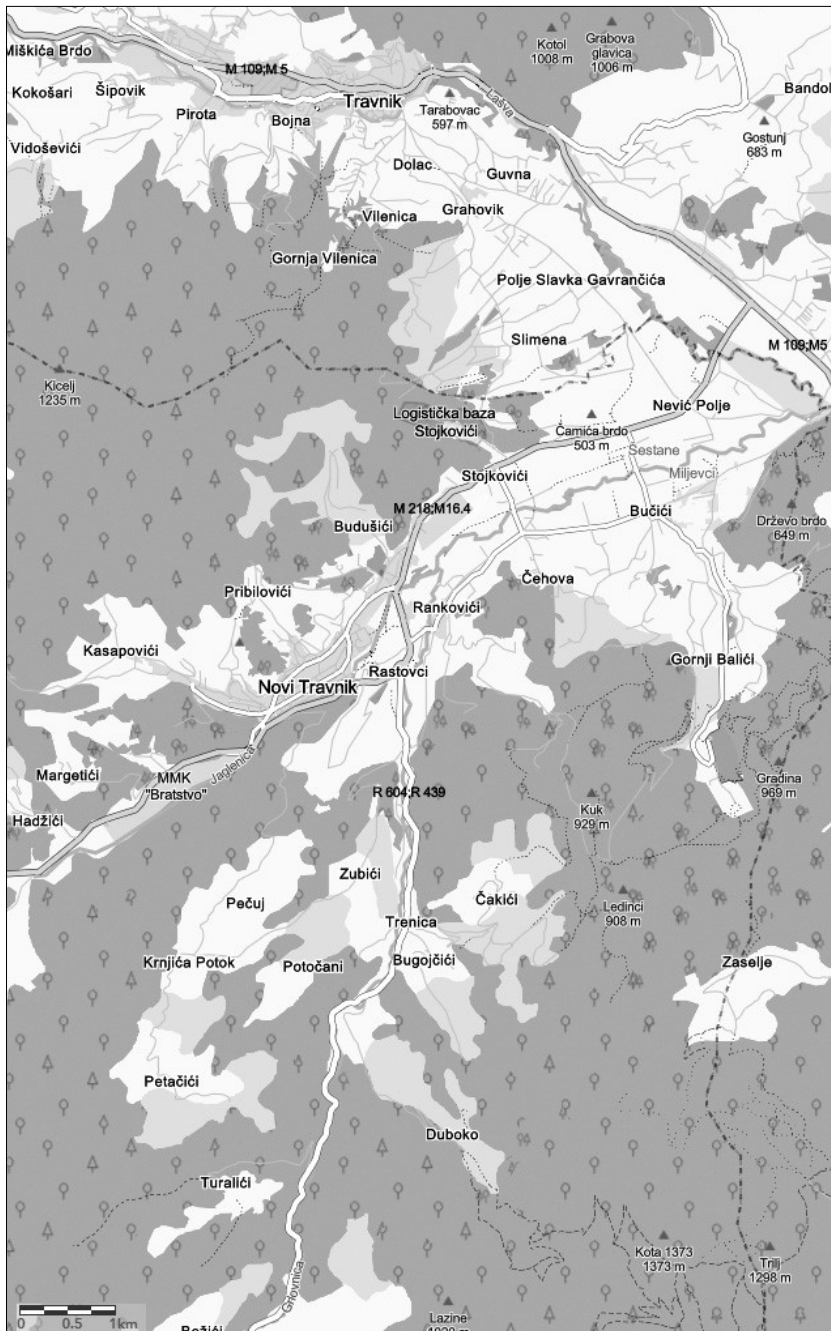
Zadatak 2.4.

TABELA 2.1. Raspoloživi resursi		
Novi Travnik / Nova Bila	Travnik / Vitez	Ostalo
Vatrogasna brigada NT (VBNT): 2 vozila / 16 vatrogasaca (na terenu // 4 vatrogasaca van stroja)	Vatrogasna brigada Travnik (VBT) 4 vozila / 2 cisterne / 30 vatrogasaca	Vatrogasna brigada Zenica (VBZE) 8 vozila / 2 cisterne / 48 vatrogasaca uključujući i posebnu cisternu za gašenje posebnih požara (+ 45 min)
Vatrogasna brigada NB (VBNB): 1 vozilo / 8 vatrogasaca (na terenu)	Vatrogasni vod, OSBIH, Vojarna Stojkovići (VOSBH) 1 vozilo / 6 vojnika	(HEL) 1 Helikopter OS BiH, Rajlovac, Sarajevo sa "Bambi" vedrom kapaciteta 1000 l (+90 min)
Udruženje Gradjana "Prikaze" (UGP) 36 herojski nastrojenih mještana	Vatrogasna brigada Vitez (VBV) 2 vozila / 16 vatrogasaca	
	Hrvatska dragovoljna vatrogasna udruga i tamburaški zbor Vitez (HDV) 1 vozilo / 6 vatrogasaca	

Na osnovu Prikaza 6/7 i tabele raspoloživih resursa, rasporedite raspoložive vatrogasne brigade. Prema informacijama iz Kantonalne Civilne Zaštite SBK, opasni materijali i plinovod se nalaze u blizini zone zahvaćene eksplozijama i požarom. Prema informacijama sa terena, eksplozija se dogodila u blizini rampe za utovar Magazina 2. Treba povesti računa da gori i gusta borova šuma istočno od BNT

Raspoloživi resursi	
Raspoređena lokacija:	Posebne napomene:

Na prikazu u nastavku ucrtajte simbole (npr. VBNT) I raspoređene snage.

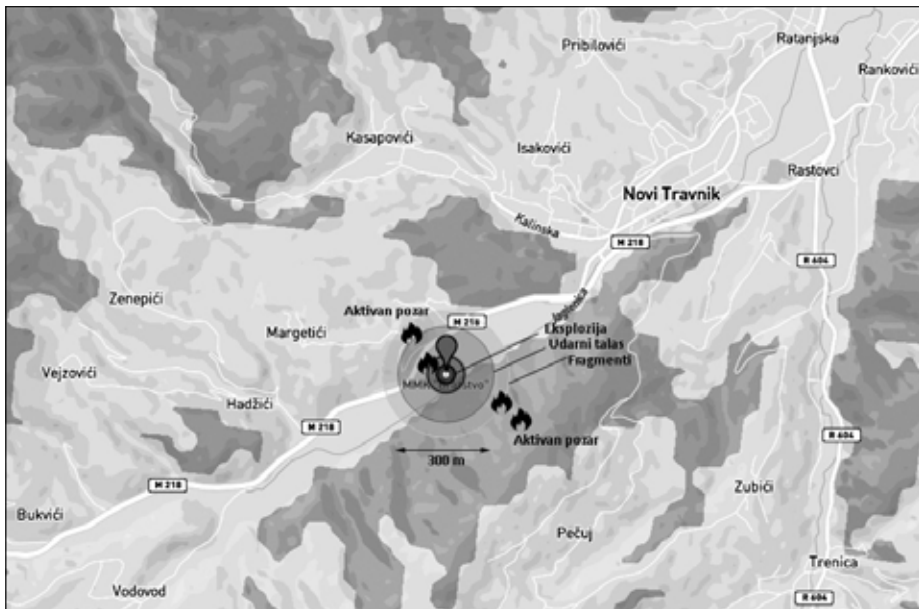
Prikaz 8a – Pregledno stanje na terenu

BILJEŠKE

Zadatak 2.5.

Na preglednoj karti Prikaza 8b:

1. Ucrtati trenutne resurse na terenu i prijedlog raspoređivanja novih resursa (koristeći njihov identifikacijski kod – VBNT / VBNB su već na terenu oko BNT. Treba povesti računa da je dobra ideja imati jednu ekipu u rezervi.
2. Ucrtati problematičnu zonu te elemente koji su u procesu rješavanja
  - I. Odsječena naselja i zone evakuacije / pristupa
  - II. Nestali specijalni transport
  - III. Procjenu eskalacije problema

Prikaz 8b – Pregledno stanje na terenu

Popuniti tabelu rasporeda timova na terenu i njihovih zadataka:

TIM	ZADATAK				LOKACIJA
	OGRANIČAVANJE - SPRJEČAVANJE	PRIPREMA - PLANIRANJE	ODGOVOR	OPORAVAK	

Koristeći reljefnu kartu (Prikaz 9):

3. Ucrtati potencijalne zone za opskrbu helikoptera vodom te za logističku bazu i servis helikoptera
4. Ucrtati potencijalne poligone ili lokacije za privremeno izmještanje stanovništva iz Novog Travnika.
5. Ucrtati potencijalne lokacije za mobilna komandna mjesta
6. Ucrtati potencijal za širenje dima ili drugog opasnog materijala u slučaju nužde.

Prikaz 9 – Reljefna karta terena

BILJEŠKE

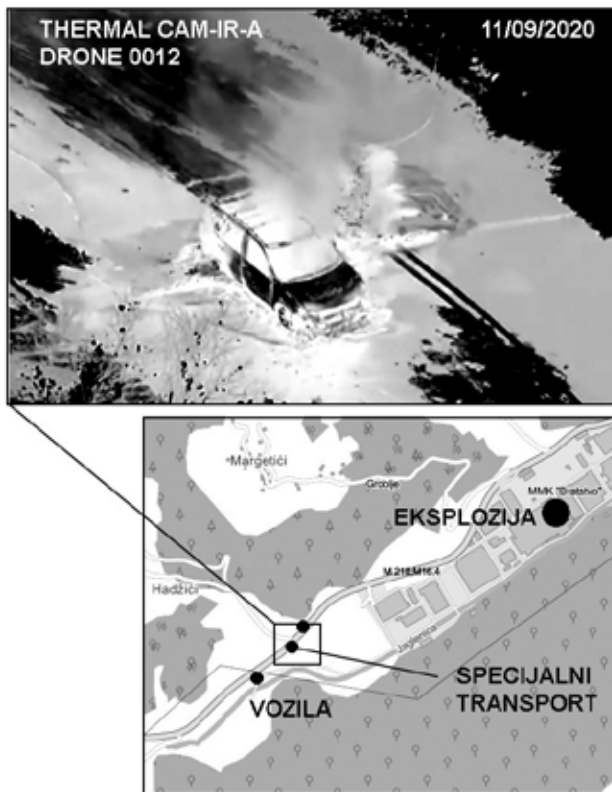
RAZVOJ SITUACIJE 3:

- **11/9/2020 – 21:30 sati, Novi Travnik:**

Policajska Uprava Novi Travnik / Policijska Uprava Bugojno javljaju da je doslo do zabune oko specijalnog transporta, umjesto korozivnih materijala, specijalni transport je bio Mercedes Sprinter kombi sa 9 kapsula Cezijuma-137 u kloridnoj otopini sa destinacijom za Kantonalnu Bolnicu Zenica. Ovaj radioaktivni materijal se koristi kao izvor radijacija za bolničke radio-tretman aparate Cezijum-137 je visoko radioaktivan materijal i zasad je još uvijek nepoznato gdje je završio.

- **11/9/2020 – 21:45 sati, Novi Travnik:**

Federalna Uprava Civilne Zastite (FUCZ) je lansirala dva drone u svrhu utvrđivanja stanja južno od zone BNT gdje jos uvijek bukti požar. Dron je uočio potencijalnu lokaciju specijalnog transporta nadomak fabrike. Prema termalnom snimku i lokacije, nema preživjelih a specijalni teret je razasut po kolniku.

Prikaz 10 – Lokacija specijalnog transporta sa razasutim opasnim materijalom

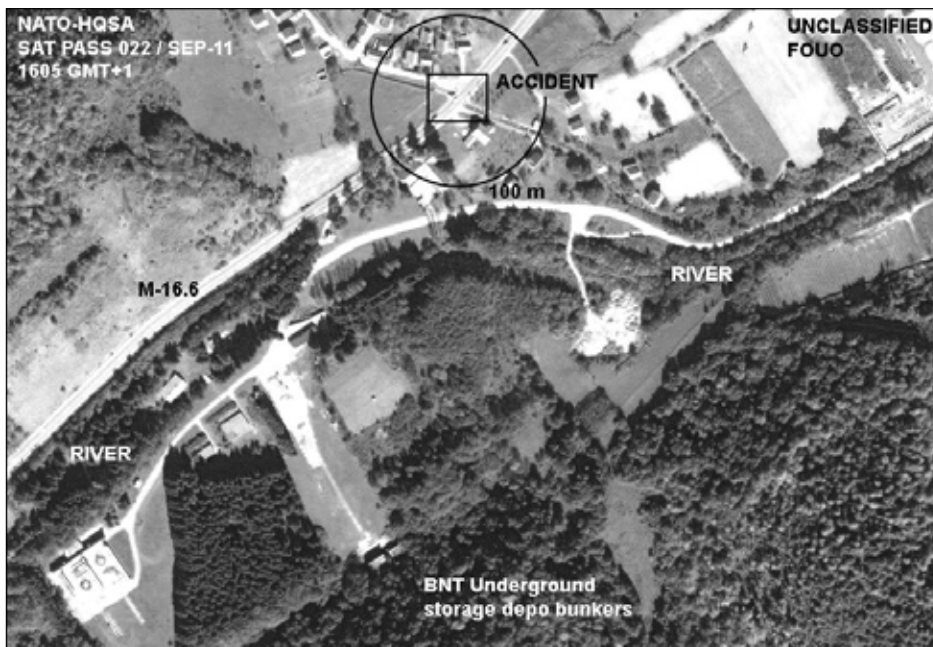
Radionuclide Safety Data Sheet				
Cs-137	Radionuclide:	Caesium-137		Half-life
	Atomic Number	55	Atomic Weight	137
Annual Limit on Intake (Bq)				
Ingestion	All compounds: 1.0E+06		Inhalation	All compounds: 2.0E+06
Radiation Characteristics				
Principal Emissions	Maximum Energy (MeV)	Dose Rate at 1 m Distance (mSv/h/GBq)		Recommended Shielding
Gamma/X-ray	0.662	0.103		HVL lead: 6.5 mm
Beta	0.511	n/a		n/a
Detection and Measurement				
Method of detection:	<u>G-M detectors, scintillation detector or ion-chamber</u>			
Dosimetry:	External: <u>Whole body</u>			
Protective Measures				
Critical organs: whole body tissue				
Hazards: Exposure to radiation from Cs-137 results in increased risk of cancer				
Exposure routes: Ingestion, inhalation, puncture, wound, skin contamination/absorption				
Recommended protective clothing: Always use appropriate handling tools. When working with unsealed sources, wear appropriate protective clothing such as laboratory coats, coveralls, gloves, safety glasses/goggles and a suitable mask, if the radioactive material is in the form of a dust, powder or if it is potentially volatile				
Sources and application of Cs-137				
Caesium-137 is one of the most common radioisotopes used in industry. It is used in devices such as moisture-density gauges used in the construction industry, leveling gauges to detect liquid flow in pipes and tanks and; thickness gauges for measuring thickness of sheet metal, paper, film etc. Caesium-137 is also used as a radiotherapy source for treatment of cancers				

Prikaz 11 – Međunarodni obrazac za sigurnost u transportu opasnih materijala (MSDS)

Zadatak 2.6.

Lokacija nesreće je još uvijek nedostupna, međutim potrebno je napraviti plan za sanaciju lokacije čim se otvori komunikacije, odnosno označiti zonu i identificirati objekte koje je potrebno ispitati, zaštititi od dekontaminacije, odnosno gdje odložiti kontaminirani materijal.

Na satelitskom snimku (Prikaz 12) koji ste dobili od NATO komande u Sarajevu, napravite prijedlog i plan sanacije potencijalne kontaminirane zone na osnovu generalnih karakteristika za CS-137.

Prikaz 12 – Satelitski snimak lokacije nesreće

Za plan sanacije zaokružiti zaštitnu zonu, objekte i lokacije koje je potrebno ispitati i navesti preporuke u narednoj tabeli:

Lokacija	Preporuka

BILJEŠKE

RAZVOJ SITUACIJE 4:

- **11/9/2020 – 22:22 – Novi Travnik, FUCZ tim:**
- ✓ Požar u BNT još nije stavljen pod kontrolu
- ✓ Obustava saobraćaja na cesti M-16 i dalje na snazi
- ✓ Timovi Vatrogasnih Brigada na terenu kao i pripadnici OSBIH / MUP SBK / ZDK
- ✓ Trenutni bilans žrtava:
Lakše povrede: 66 Teže povrede: 30 Mrtvih: 8 Nestalih: 300+
Povrijeđeni su upućeni u bolnicu Nova Bila
- ✓ Evakuacije u toku iz okolnih sela i Novog Travnika; dosta stanovništva se samoinicijativno uputilo prema Travniku i Zenici blokirajući magistralne i regionalne puteve.
- ✓ Analiza zraka: vrlo nepovoljna, gusti dim se širi prema sjeveroistoku / indikacije da je crni dim iz kompleksa BNT opasan po zdravlje i postaje sve gušći.
- ✓ Veliki broj medija (domaćih i stranih) prati situaciju i dodatno komplikuje situaciju unutar područja.
- ✓ Trenutna situacija na terenu je prikazana na snimku koji je osigurala NATO komanda u Sarajevu putem zračnog preleta prije 35 minuta.

Potreban je novi raspored na osnovu informacija i stanja sa terena te nove situacione karte (Prikaz 13):

Raspoloživi resursi		
Novi Travnik / Nova Bila	Travnik / Vitez / Busovača	Ostalo
Vatrogasna brigada NT (VBNT): 1 vozilo / 12 vatrogasaca Dobrovoljno vatrogasno društvo Trenica (DVDT) 22 mještana Rudnik "Abid Lolić" Han Bila (ABID) 66 rudara	Vatrogasna brigada Travnik (VBT) 4 vozila / 2 cisterne / 28 vatrogasaca Vatrogasni vod, OSBIH, (VOSBH) sa timom za NUS* 3 vozila / 46 vojnika Vatrogasna brigada Vitez (VBV) 2 vozila / 16 vatrogasaca Vatrogasna brigada Busovaca (VBB) 2 vozila / 12 vatrogasaca *NUS – neeksplozivna ubojna sredstva	Vatrogasna brigada Zenica (VBZE) 4 vozila / 1 cisterne / 24 vatrogasaca uključujući i posebnu cisternu za gašenje posebnih požara (HEL) 1 Helikopter OS BiH, Rajlovac, Sarajevo sa "Bambi" vedrom kapaciteta 1000 l (NATO) 1 Helikopter EUFOR sa "Bambi" vedrom kapaciteta 500 l (FUCZ) Federalna uprava civilne zaštite sa 4 terenska vozila za evakuaciju

Prikaz 13 – Nova situaciona karta sa koordinatama

Raspoloživi resursi	
Raspoređena lokacija:	Posebne napomene:

BILJEŠKE

RAZVOJ SITUACIJE 5:

- **12/9/2020 – 04:45 – Novi Travnik, FUCZ tim:**

Herojskim naporima vatrogasnih timova, požar je stavljen pod kontrolu ali zbog promjene meteoroloških uvjeta dim se zgušnjava i postaje opasan za ljudstvo na terenu. Više vatrogasaca upućeno je u bolnicu u Novoj Biljoj i Travniku zbog teških respiratornih problema uzrokovanih dimom i vjerovatno klorom kao rezultatom izgaranja pojedinih razrjeđivača unutar BNT.

- **12/9/2020 – 05:05 – Helikopter OSBIH, trenutno iznad sela Trenica:**

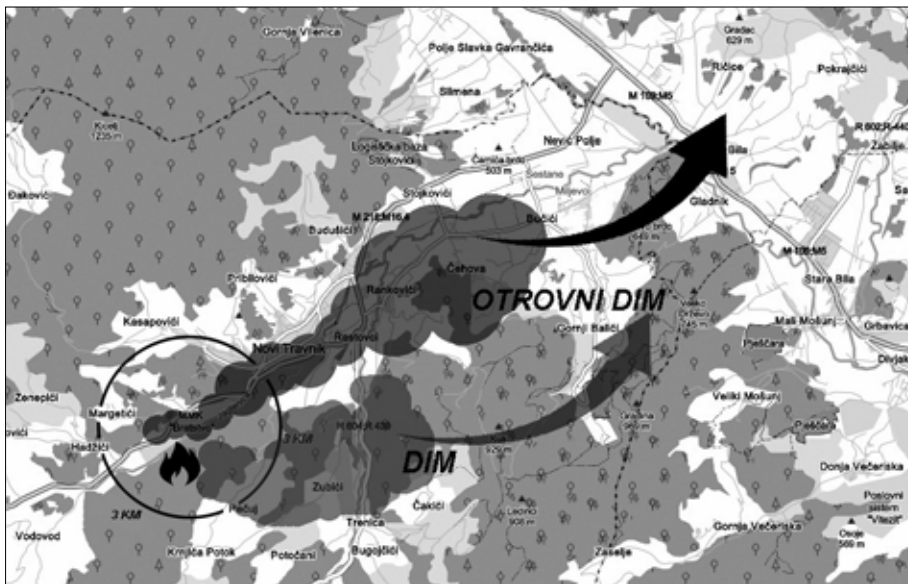
...vidimo veliki oblak crno-žučkastog dima koji se kreće u pravcu sjeveroistoka prema Novoj Biljoj ...južno od njega je oblak bijelog dima ...dim od šumskog požara, ali on donekle jenjava. OVER.

- **12/9/2020 – 05:23 – Kantonalna Bolnica Travnik:**

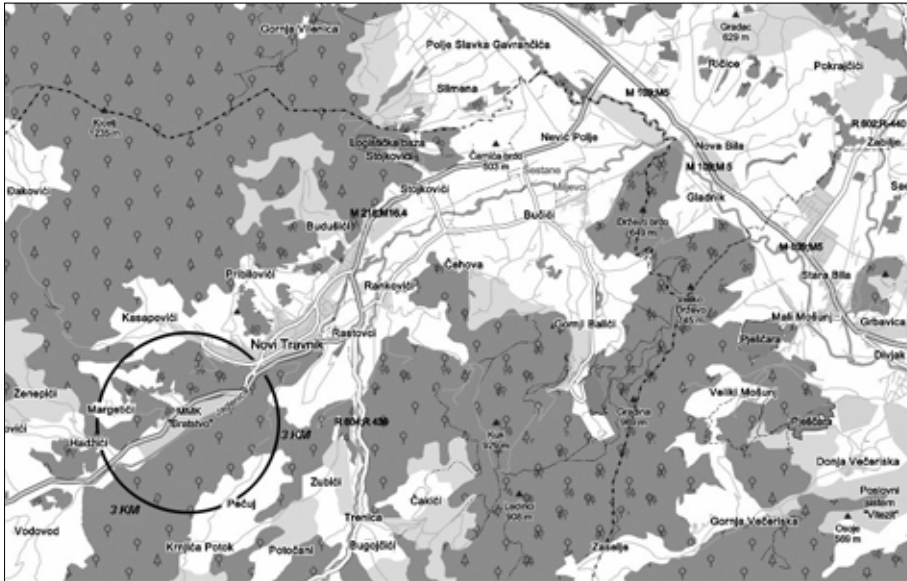
Vatrogasci i mještani koji su bili izloženi crnom dimu iz BNT se nalaze u vrlo kritičnom stanju usljed trovanja, najvjerovatnije klorom... crni dim je izuzetno opasan.

Zadatak 2.7.

Ucrtati prijedloge za evakuaciju na donjoj karti.

Prikaz 14a – Kretanje oblaka dima

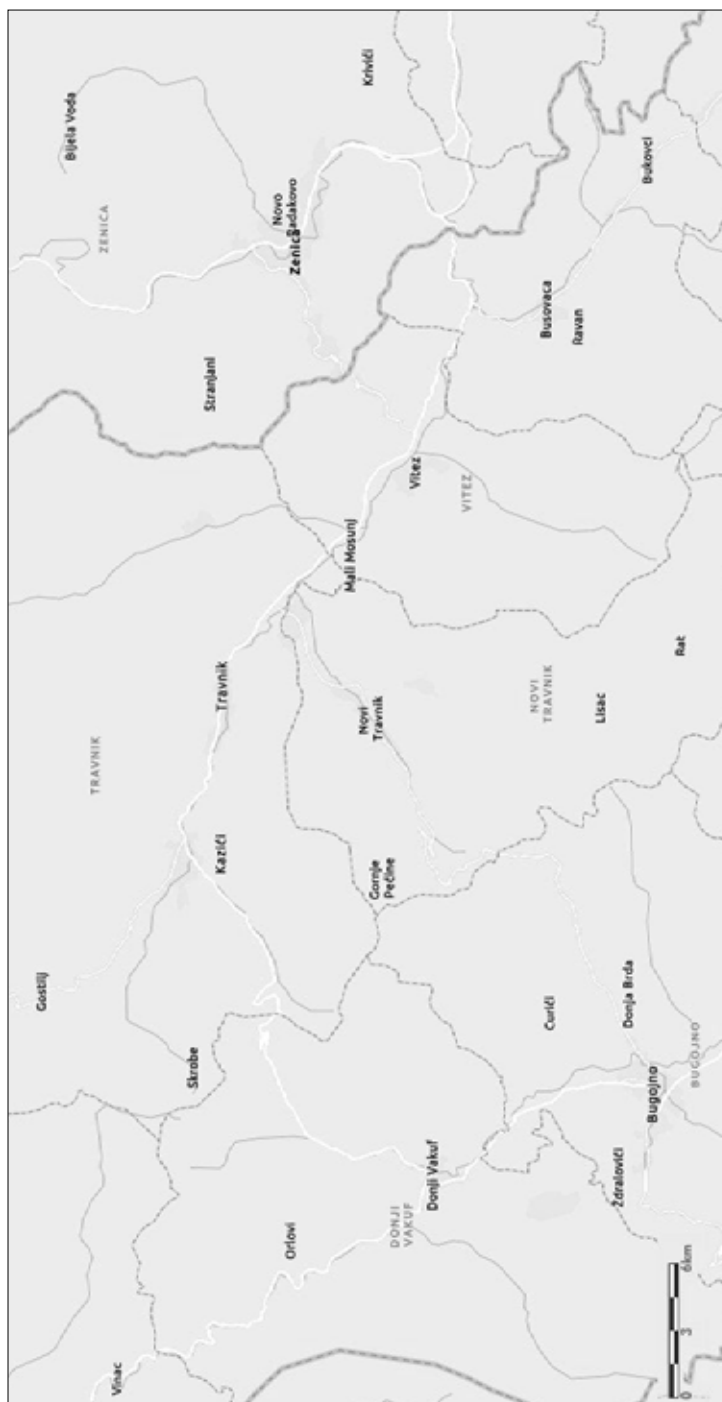

Prikaz 14b – Kretanje oblaka dima / planska karta za evakuaciju

Dopunske aktivnosti:

Na koji način izvršiti evakuaciju povrijeđenih lica?

Da li je potrebno preusmjeriti neke od raspoloživih resursa za evakuaciju?	Koja naseljena mjesta treba evakuirati i gdje?	Koji su potencijalni objekti i lokacije od značaja na putanju oblaka dima?	Koje alate i instrumente je potrebno koristiti za detekciju eksplozije, radijacije

Prikaz 15 – Regionalna karta za pripravnost

BILJEŠKE

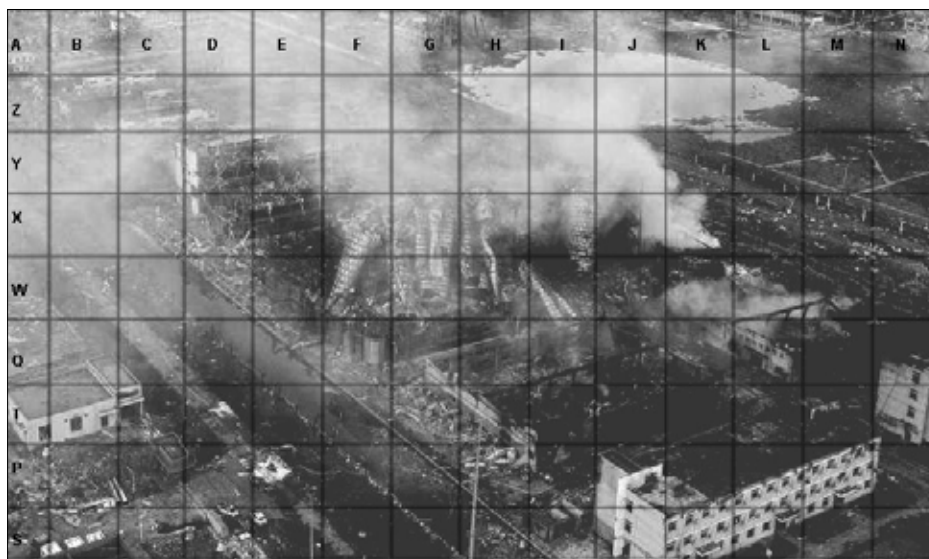
RAZVOJ SITUACIJE 6:

- **12/9/2020 – 11:30 – BNT Kompleks, početna tačka:**

Požar je konačno ugašen i BNT kompleks je devastiran. Potrebno je utvrditi stupanj štete, kao i sanaciju terena, odnosno gdje tražiti moguće preživjele, osigurati opasni materijal i razotkriti uzrok eksplozije.

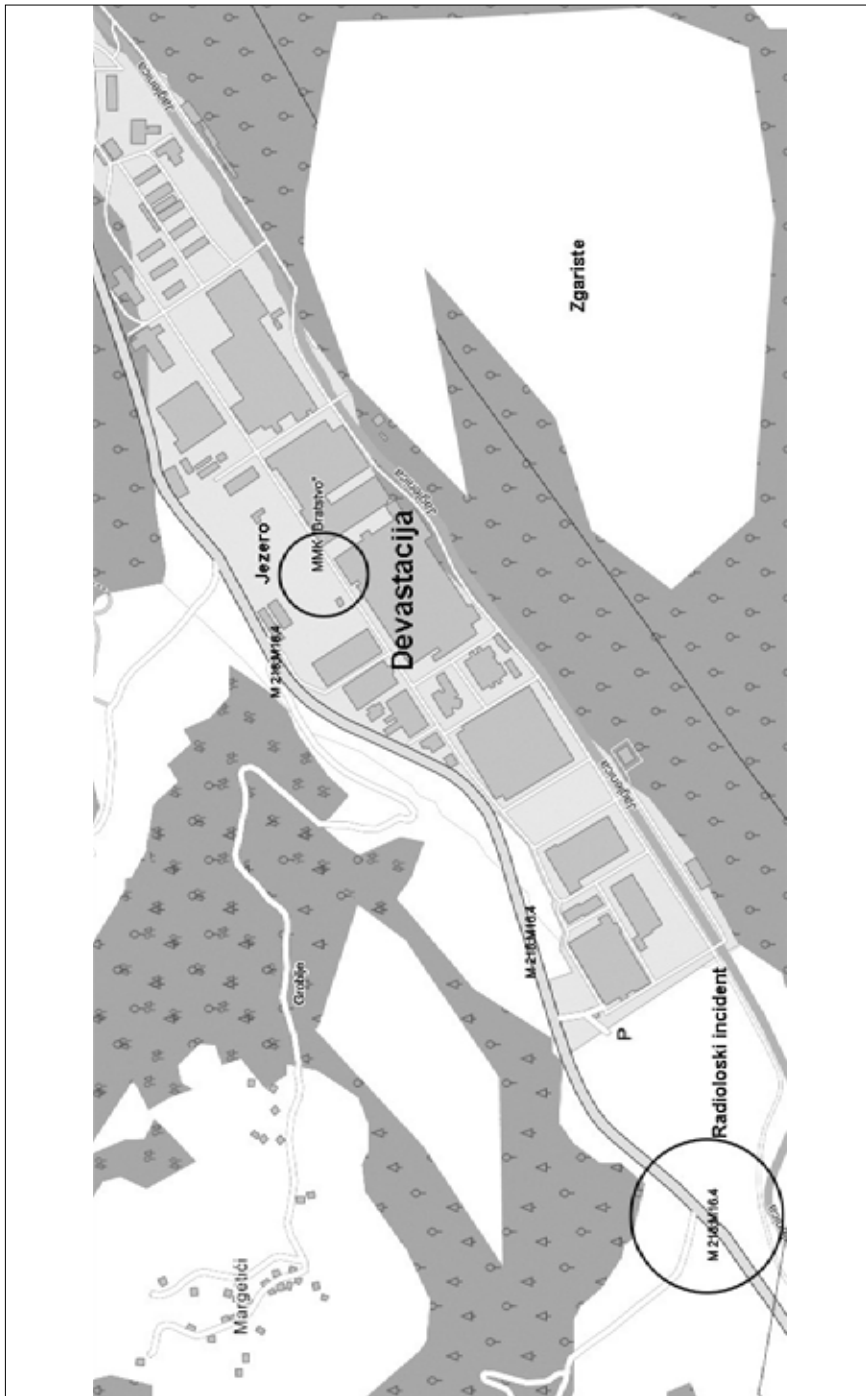
Zadatak 2.8.

Na priloženoj slici devastiranog BNT kompleksa i tabeli potrebno je označiti koordinatama gdje je potrebno napraviti uviđaj i kakav vid uviđaja (npr. procjena štete, traganje za preživjelim, opasni materijali, uzrok eksplozije). Obratiti pažnju na jezero koje se formiralo jer ga ranije tu nije bilo.

Prikaz 16 – Trenutna situacija na lokalitetu BNT

Koordinate ili blok koordinata	Zadatak / Misija

Prikaz 17 – Trenutna situaciona karta

Zadatak 2.9.

Na priloženoj situacionoj karti (prikaz 17) označiti i u tabelu upisati prioriteta mjesta i aktivnosti koje je potrebno poduzeti da bi se sanirala lokacija, kako osigurati prohodnost, koje lokacije običi kako bi se utvrdilo činjenično stanje.

Lokacija	Zadatak / Misija

BILJEŠKE

A grayscale photograph of a car on fire. A person is using a fire extinguisher on the burning vehicle. The scene is smoky and chaotic, with debris on the ground. The text is overlaid in the center.

VJEŽBA 3

KRIZNO KOMUNICIRANJE

Komuniciranje između agencija u cilju kvalitetne saradnje

Cilj ovog scenarija je plan rješavanja krize i plan komunikacije u kriznoj situaciji. Za uspješno vođenje kriznog komuniciranja najznačajnije je kontrolirati krizu. Da bismo to uspjeli, moramo razraditi funkcionalan sistem neposredno prije izbijanja i u vrijeme trajanja krize.

Niže opisane scenarije pročitajte i razmislite o tome šta događaji znače za vašu organizaciju kako bi uspješno izradili plan rješavanja krize i plan komuniciranja.

Planski scenario / evaluacija elemenata	
Ciljevi:	<p>Cilj ove vježbe je upoznavanje sa elementima kriznih situacija veza-nih za organe formalne socijalne kontrole, osnovnih principa saradnju i uloge kriznog komuniciranja svih aktera krize.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Formiranje kriznog štaba 2. Osiguravanje interne komunikacije i mobilizacija timova za reakciju 3. Koordinacija aktivnosti unutar 72 sata i određivanje metoda komu-niciranja 4. Određivanje ciljnih javnosti.
Akteri:	<ul style="list-style-type: none"> • Gradski / općinski organi uprave • Tijela za krizne situacije • Predstavnici policijskih službi • Predstavnici vatrogasnih službi • Predstavnici službi javnog zdravstva • Direktori komunalnih organizacija • Tijela javnog informisanja • Predstavnici dobrovoljačkih organizacija
Narativ:	<p>Niže opisani scenario pročitajte i razmislite o tome šta ovi događaji znače za vašu organizaciju koristeći pitanja na sljedećoj stranici kao smjernice.</p>

Zadatak 3.1.

Koristeći izradu jednog od prethodnih odabranih zadataka potrebno je da u sljedećoj tabeli upišete prioritete komunikacijske aktivnosti koje je potrebno poduzeti.

Odabrani zadatak: _____

U tom smislu potrebno je:

1. Definirati ključne javnosti:	2. Za svaku od ključnih javnosti formulirati ključne poruke:
3. Sastaviti inicijalno i naknadno priopćenje za javnost/medije:	4. Definirati medijsku strategiju:
5. Predvidjeti moguća novinarska pitanja i osmisliti odgovore na njih:	6. Definirati strategiju korišćenja digitalnih/novih medija:

BILJEŠKE

SCENARIO 1:

- Jednog vedrog i hladnog ponedjeljka krajem februara, zaposlenik JP Pošta BiH u Sarajevu uočio je neobičan paket na ulazu u zgradu Glavne pošte na Obali Kulina bana. Opisao ga je svom pretpostavljenom kao ruksak iz koje strše cijevi i žice i za koji su sa svake strane trakom zaljepljene litarske boce napunjene nekakvom tamnom tekućinom. Pretpostavljeni je zapisao vrijeme kao 06:30.
- U 06:45, sekretar urednice jutarnjih vijesti na Javnoj televiziji Bosne i Hercegovine je otvorio kovertu koja je sadržavala bijeli prah. Kad je razderao kovertu, kriknuo je, privukavši nekoliko svojih kolega. Nakon što su se svi smirili, bar petero ih je imalo na sebi nešto bijelog praha. Sekretar i prva osoba koja mu je pomogla su imali prah na dlanovima, rukama i stopalima.
- U isto vrijeme, službenik u uredu za razvrstavanje pošte na sarajevskom međunarodnom aerodromu uočio je sumnjiv paket koji je bio grubo zamotan i imao nekoliko izbočina i oštih rubova. Paket je bio adresiran na "Antonio Guterres, UN House".
- U 08:30, zapaljiva bomba je eksplodirala upravo ispred glavnog ureda Ministarstva sigurnosti u Sarajevu. Eksplozija zapaljive bombe je bila popraćena manjom sekundarnom eksplozijom i razlijevanjem tamne uljaste tekućine po pločniku.
- U 09:00, tri bolnička upravitelja koji su bili na Simpozijumu o zaraznim bolestima Ministarstva zdravstva u Sarajevu iznijeli su svoja zapažanja o neobično velikom broju slučajeva oboljenja i simptoma sličnih gripi koje su liječili zadnjih nekoliko sedmica. Također su bili iznenađeni zbog relativne mladosti i dobrog zdravlja većinom žena – službenica koje je pogodila gripa.
- Značajna promjena vremena u Sarajevu najavljena je tokom sljedećih dvanaest sati. Temperatura će naglo pasti i očekuje se snježna oluja.

Zadatak 3.2.

Nalazite se na svom radnom mjestu. Događaji se odvijaju dok vi čitate o njima. Kakva je vaša reakcija? Pridajete li ikakvu važnost nekom ili svakom od njih? Da li se bilo koji ili svi događaji tiču vaše organizacije i vaših radnih obaveza i odgovornosti?

Na osnovu navedenog slijeda zbivanja, odgovorite na sljedeća pitanja.

- ✓ Vidite li potrebu za dodatnim informacijama?

- ✓ Od koga bi vaša organizacija dobila te informacije?

- ✓ Kome bi vaša organizacija trebala prenijeti informacije koje posjeduje?

- ✓ Koji je kurs djelovanja vaše organizacije?

- ✓ Koje upute vaša organizacija treba izdati?

- ✓ Koje upute vaša organizacija treba dobiti?

- ✓ Da li je ovo skup slučajnih događaja ili među njima postoji moguća povezanost?

BILJEŠKE

SCENARIO 2:

Zadatak 3.3.

Nova zarazna bolest COVID-19 uzrokovana virusom korona raširila se iz grada Wuhan u kineskoj pokrajini Hubej izuzetno brzo i zahvatila veći broj zemalja. O bolesti i njezinu uzročniku zna se jako malo. Ono što je izvjesno je da se izuzetno lako i brzo širi (visoka virulentnost) te da napada u prvom redu respiratorni sistem, ali ima indicija da u pojedinim slučajevima napada i ostale vitalne organe. U određenom broju slučajeva bolest (od 2 do 10%) ima i smrtni ishod, što ovisi o nizu faktora kao što su godine starosti, opće stanje organizma, tjelesna težina, stanje imunog sistema itd. Bolest je dostigla ozbiljne razmere u Italiji koja je uvela restriktivne mjere. Proširila se i na Sloveniju i Hrvatsku, a u BiH su zabilježena dva slučaja.

Zadaci (koristiti bilješke u nastavku):

- Definirati strategiju risk/kriznog komuniciranja, a u okviru nje osobito sljedeće: proaktivna ili reaktivna
- Definirati koje su to ključne informacije koje su građanima potrebne, ako ih prikupljati i obrađivati
- Kako uskladiti centralnu i lokalnu kriznu komunikaciju
- Da li treba odmah i bez odlaganja izlaziti sa svim podacima u javnost ili to treba činiti postupno i pažljivo kako bi se izbjegla nepotrebna panika
- Ko treba da se obraća javnosti
- Koji su glavni komunikacijski alati
- Kako često se treba obraćati javnosti
- Kako koristiti društvene mreže i web sajtove zvaničnih institucija
- Ko i kako treba da prati glasine i dezinformacije i da se njima suprotstavlja
- Što raditi u slučaju neprijemnog ponašanja i izjava zvaničnika i članova stručnog tima
- Kako uskladiti komunikaciju ljekara/eksperata i političara
- Kako odgovarati na neprijatna pitanja vladi neklonih medija/novinara
- Kako komunicirati sa ranjivim društvenim grupama
- Osmisliti elemente simboličke komunikacije (podrška ljekarima, osnaživanje jedinstva zajednice – “okupljanje ispod zastave”)

Pandemija COVID-19 pogodila je Republiku Srbiju početkom marta. Prema zvaničnim podacima prvi slučaj zaraze je evidentiran 6. marta. Epidemiji je prethodila konferencija za štampu ljekara/eksperata i političara na kojoj je opasnost minimizirana, a virus proglašen najsmješnijim. Krizno komuniciranje tokom ove krize dobrim dijelom je bilo uslovljeno činjenicom da su u zemlji već bili raspisani lokalni i parlamentarni izbori. U tom smislu je kriza proglašena sa izvjesnim zakašnjenjem, da bi nakon početnog minimiziranja opasnosti bilo proglašeno vanredno stanje i primijenjene veoma restriktivne mjere uključujući i, u nekoliko navrata, policijski sat u trajanju od 2 do 3 dana, kao i višenedeljni karantin za građane starije od 65 godina. Vanredno stanje je ukinuto 7. maja, a većina restriktivnih mjera je ukinuta ili sasvim ublažena relativno brzo, a, u kontekstu nastupajućih izbora, kako bi se pokazalo da opasnosti više nema, dozvoljena su i masovna javna okupljanja uključujući i fudbalske utakmice sa više od 20.000 gledalaca. Krizna komunikacija kriznog štaba je posve utihnula, da bi se odmah nakon održanih izvora (21. jun) ponovo oglasili sa podacima o alarmantnoj situaciji. Istovremeno, nezavisna istraživačka novinarska mreža BIRN otkrila je da je nacionalni referentni institut Batut imao paralelne evidencije – jednu sa realnim (većim) brojevima mrtvih i zaraženih i drugu namijenjenu za javnost u kojoj su brojke bile znatno manje. Epidemija je dobila na zamahu a predsjednik je ponovno nagovijestio policijski sat, nakon čega su u Beogradu i nekoliko gradova Srbije izbile masovne, na momente nasilne demonstracije u znak protesta protiv ponovnog zatvaranja, budući da je u svrhe političke propagande već bila proglašena pobjeda nad virusom. Istovremeno ozbiljno je narušeno povjerenje građana i stručne javnosti u Krizni štab, a blizu 3000 ljekara je potpisalo peticiju kojom se zahtijeva smjena kriznog štaba, formiranje novog i iznošenje pravih podataka u javnost. I dalje su brojevi zaraženih svakog dana preko 400 ljudi, a jedan dio građana ne poštuje mjere fizičkog distanciranja i nošenja maski u zatvorenom prostoru.

RAZVOJ SITUACIJE 1:

- Dan 1 / 11:30. Osam pripadnika Oružanih snaga Republike Srbije javilo se u Vojnu Bolnicu na Vračaru u Beogradu sa simptomima SARS-COV-2 nakon angažmana na području Obrenovca u incidentu koji se dogodio u migrantskom kampu. Svih osam pripadnika ukazuje na srednje-ozbiljnu kliničku sliku, a u bolnicu su primljeni kroz uobičajenu proceduru bez trijaže, jer je medicinsko osoblje zaduženo za trijažu bilo na pauzi za doručak.

Krizni štab je dobio ovu informaciju prije 15 minuta od medicinskog tehničara u Vojnoj Bolnici koji smatra da je došlo do ozbiljnog propusta i da je više osoba sada možda zaraženo. Neophodno je poduzeti određene mjere kako bi se sagledala postojeća situacija i napravio operativni plan.

Zadatak 3.4.

Definišite plan akcije:

Element	Problematika	Predložene mjere
Ustanova VB Vračar		
Pripadnici OS RS		
Drugi pacijenti		
Zajednica		
Oružane snage		
Migrantski kamp		

BILJEŠKE

RAZVOJ SITUACIJE 2:

- Dan 1 / 16:00 / VB Vračar. Medicinsko i drugo osoblje VB Vračar sprema se da ide kući nakon završetka radnog dana. Članovi porodice pripadnika OS su hospitalizirani. Situacija u ustanovi i ispred ustanove eskalira jer je neko iz opštinskog štaba civilne zaštite uputio informaciju policiji koji su blokirali ulaz / izlaz is VB Vračar.

Zadatak 3.5.

Nova zarazna bolest COVID-19 uzrokovana virusom korona raširila se iz grada Wuhan u kineskoj pokrajini Hubej izuzetno brzo i zahvatila veći broj zemalja. O bolesti i njezinu uzročniku zna se jako malo. Ono što je izvjesno je da se izuzetno lako i brzo širi (visoka virulentnost), te da napada u prvom redu respiratorni sistem, ali ima indicija da u pojedinim slučajevima napada i ostale vitalne organe. U određenom broju slučajeva bolest (od 2 do 10%) ima i smrtni ishod, što ovisi o nizu faktora kao što su godine starosti, opće stanje organizma, tjelesna težina, stanje imunog sistema itd. Bolest je dostigla ozbiljne razmjere u Italiji koja je uvela restriktivne mjere. Proširila se i na Sloveniju i Hrvatsku, a u BiH su zabilježena dva slučaja.

Koje akcije je potrebno poduzeti? Odgovorite na sljedeća pitanja.

1. Krizno komuniciranje sa javnošću:

2. Naredbe službi obezbjeđenja VB Vračar i Policiji

3. Uspostavljanje i održavanje karantina / neophodni resursi

4. Trasiranje kontakata i kretanja pripadnika OSRS i njihove porodice

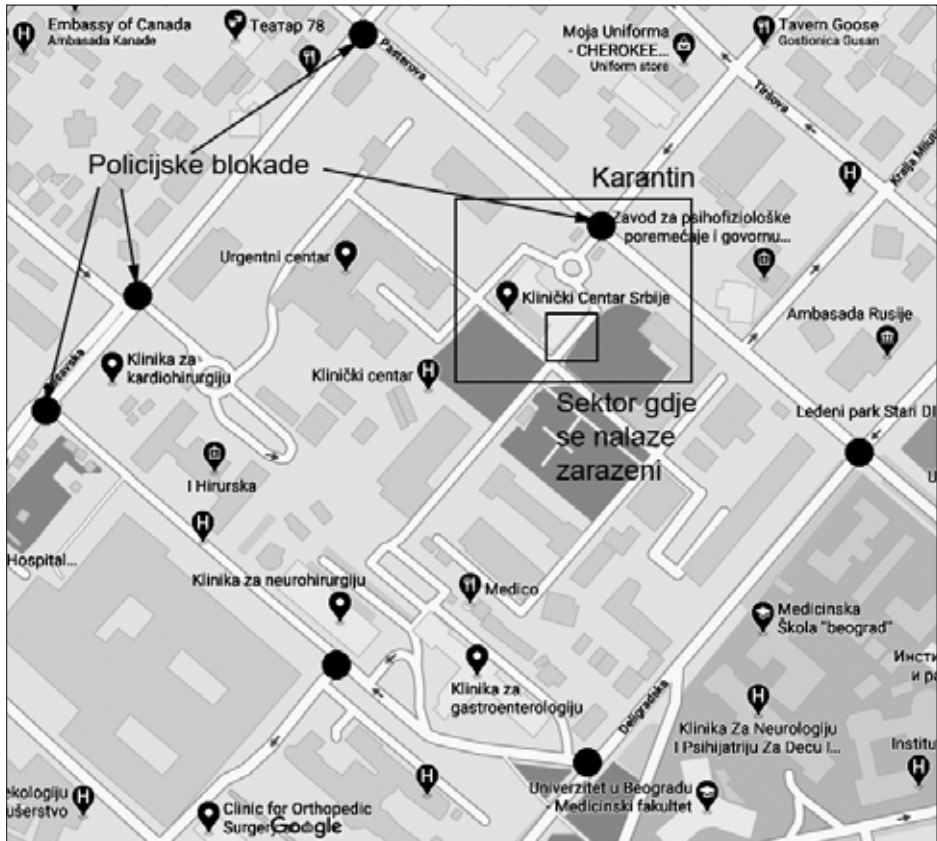
5. Spisak institucija/organizacija koje treba ubaciti u organiziranje Operativnog štaba i način na koji oni mogu doprinijeti situaciji

6. Navesti par hitnih postupaka koje je bitno sprovesti na koncu prvog dana krize

- ✓ Sljedeće raspoložive elemente potrebno je kategorizirati po prioritetima i napraviti shematski dijagram organizacije i komunikacije putem strelica.

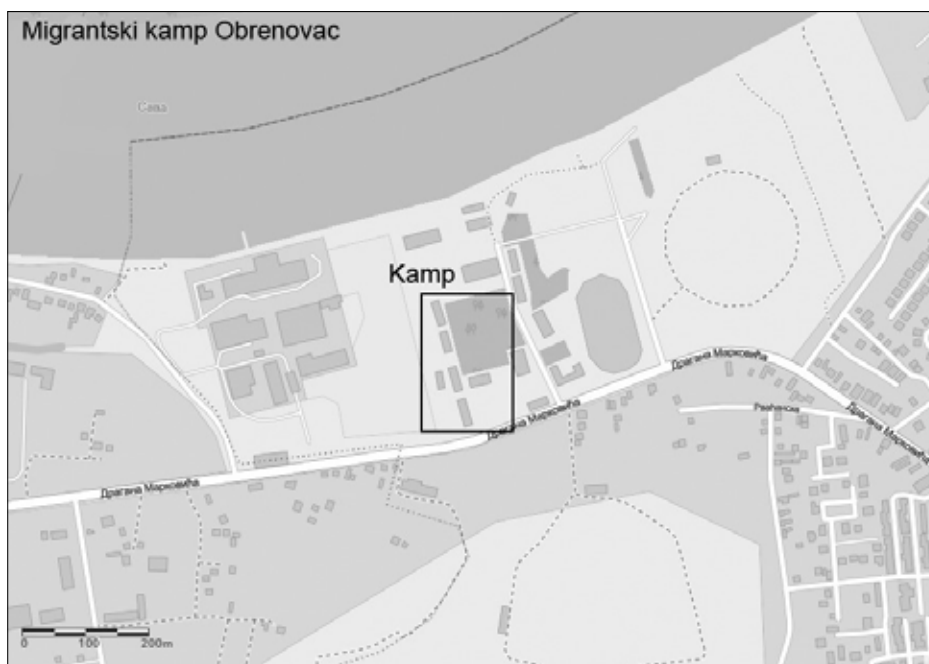

- Trenutno stanje u okolini Kliničkog centra Srbije (KCS) sa lokacijama gdje su smješteni zarazni pripadnici OSRS kao i prijedlog lokacije za izolaciju sa policijskim punktovima na periferiji KCS. Prema informacijama sa terena, dolazi do većeg okupljanja građana u blizini zavoda za psihofiziološke poremećaje. Građani su ili članovi porodice pacijenata na u KCS ili uposlenika KCS koji danas nisu pušteni kući. Također nalazi se i broj uposlenika KCS koji nisu pušteni unutar kruga nakon što je uspostavljen karantin.
- ✓ Koje elemente kriznog komuniciranja je bitno upotrijebiti?

BILJEŠKE

RAZVOJ SITUACIJE 3:

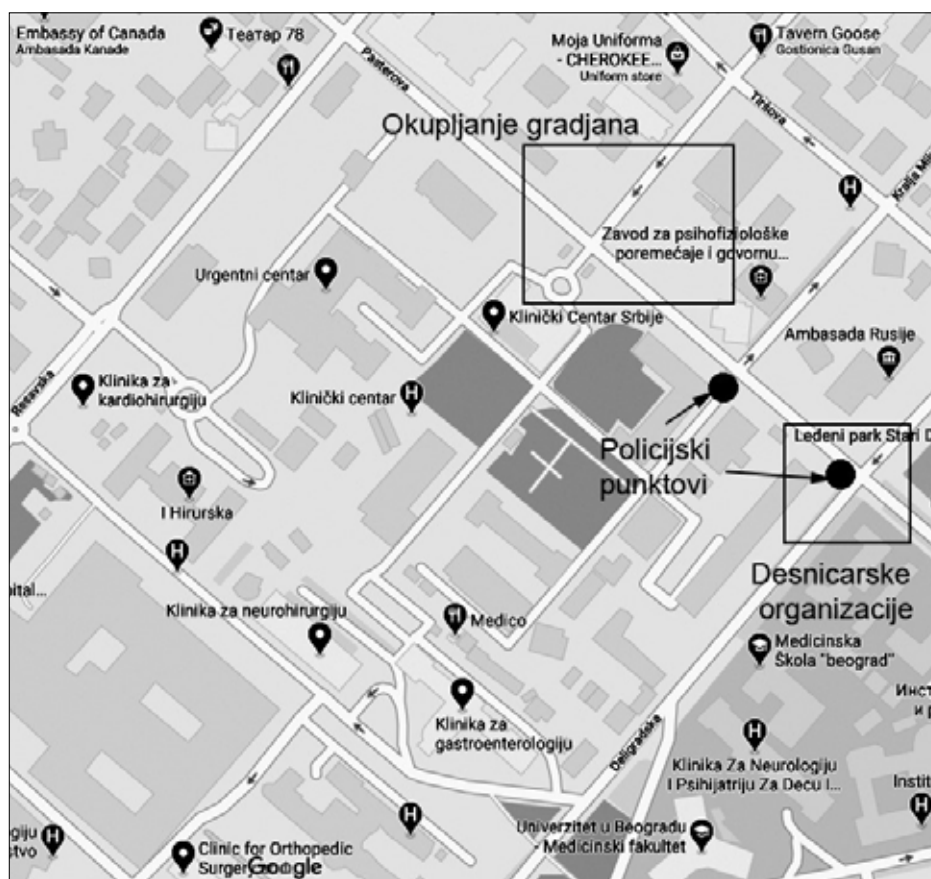
- Dan 2 / 10:30 – Obrenovac, RS. Unutar bivše kasarne smješteno je oko 850 migranata, a prošle nedelje su zabilježeni ozbiljniji incidenti između grupa migranata ali i lokalnih desničarskih organizacija iz Srbije koji su zahtijevali da se migranti izmjeste. Oko 120 pripadnika vojne policije OSRS je bilo angažovano na smirivanju situacije u Obrenovcu prije desetak dana. Sumnja se da su se pripadnici OSRS zarazili upravo na ovoj lokaciji.

Potrebno je napraviti plan prikupljanja informacija sa terena i sagledavanja situacije sa COV zarazom u migrantskom kampu. Razraditi sljedeće elemente:

1. Krizno komuniciranje sa javnošću
2. Osiguravanje migrantskog kampa kako ne bi došlo do širenja zaraze ili drugih incidenata - ucrtati na mapi

- Plan i program testiranja i pronalaska alternativnog smještaja za migrante koji su možda pozitivni na COV-19 – ucrtati na mapu
- Napraviti plan zatvaranja zone ukoliko bi došlo do eskalacija anti-migrantskih izljeva
- Koje elemente uključiti u Krizni štab u Obrenovcu?
  - Dan 2 / 13:30 / KCS Beograd. KCS došlo je do ponovnog okupljanja zabrinutih građana, kao i uposlenika KCS. U blizini Ruske ambasade uočene su grupice desničarskih organizacija potpomognuti “navijačkim” skupinama; uzvikuju se anti-migrantske parole i protivljenje mjerama zabrane kretanja.

Potrebne aktivnosti:

1. Na koji način razmjestiti policijske snage kako ne bi doslo do eskalacije situacije?
2. Gdje je potrebno uspostaviti koridor za nesmetan protok medicinskog osoblja i pacijenata iz KCS (koji nisu pod karantinom)?
3. Na koji način uspostaviti punktove za kontrolu nad oblasti KCS?
4. Krizno komuniciranje sa grupama građana – kako smiriti tenzije?

BILJEŠKE

Zadatak 3.6.

Krizni štab – Pregled aktivnosti:

Zadatak	Poduzete aktivnosti	Očekivanja	Dalji radovi
Klinički centar Srbije			
Porodice OSRS			
Ministarstvo odbrane			
Ministarstvo civilnih poslova			
Ministarstvo unutrašnjih poslova			

✓ Koje su aktivnosti preduzete?

✓ Kakve su prognoze?

✓ Koji su dalji ciljevi?

BILJEŠKE

RAZVOJ SITUACIJE 4:

- Dan 2 / 22:00 / KCS Beograd. Dva pripadnika OSRS podlegli su od posljedica SARS-COV-12. Ukupno u karantinu KCS se nalazi 82 osobe te je potrebno napraviti plan za njihovo dalje zbirnjavanje kao i tretman drugih pacijenata koji su se zatekli na lokaciji. Potrebno je napraviti plan nesmetanog odvijanja poslova medicinske njege na KCS, dostaviti potrebne zaštitne materijale kao i namirnice osobama koje su u karantinu. Također potrebno je nastaviti proces kriznog komuniciranja kao i taktičan pristup o izvještavanju o potencijalnim žrtvama i prenosu posmrtnih ostataka.
- ✓ Na karti ucrtati pogodne koridore kao i prateće lokacije za snabdijevanje, ulaz i izlaz osoblja kao i potencijalne lokacije za evakuaciju posmrtnih ostataka kako ne bi došlo do dalje eskalacije situacije sa građanstvom.
- Odrediti i pomoćne lokacije koje mogu asistirati ukoliko dođe do širenja zaraze ili su potrebni dodatni medicinski kapaciteti.

- Dan 3 / 1100 / Obrenovac, RS – U Obrenovcu je došlo do upada desničarskih organizacija u migrantski kamp. Reagovale su žandaremerija i policijske snage. Rezultati preliminarnog testiranja su ustanovili da je 12 migranata SARS-COV-19 pozitivno, a u izgredima došlo je do neposredne komunikacije između snaga bezbednosti, desničarskih organizacija kao i COV-19 suspektnih migranata. Priveden je veći broj lica dok se drugim ukazuje medicinska pomoć u Obrenovcu.

Koje aktivnosti je potrebno poduzeti?

Lokacija	Aktivnosti
Migrantski kamp	
CJB Obrenovac	
RMC Obrenovac	
Gradska uprava	

BILJEŠKE

BILJEŠKE

VJEŽBA 4
PRINUDNE METODE RJEŠAVANJA
KRIZNIH SITUACIJA
ULOGA POLICIJE U KRIZAMA

Scenario rušilačkih nemira, migrantska/talačka kriza

Cilj ove vježbe je da se razviju strategije reakcije potrebne za kontrolu nereda kako bi se adekvatno prevenirali koraci koji službe sigurnosti mogu poduzeti da manji neredi ne narastu u velike krize. Potrebno je da se u organizacijskom i funkcionalnom smislu odgovori na zahtjeve zadržavanja, komuniciranja, koordinacije i kontrole nereda.”

Planski scenario / evaluacija elemenata	
Ciljevi:	<p>Cilj ove vježbe da se upozna sa elementima kriznih situacija vezanih za ulogu policije u krizama.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Osiguravanje komunikacije i mobilizacija timova za reakciju 2.Koordinacija aktivnosti unutar 72 sata i odgovor na razvoj situacije 3.Procjena elemenata rizika
Akteri:	<ul style="list-style-type: none"> • Gradski /općinski organi uprave • Tijela za krizne situacije • Predstavnici policijskih službi • Predstavnici vatrogasnih službi • Predstavnici službi javnog zdravstva • Direktori komunalnih organizacija • Tijela javnog informisanja • Predstavnici dobrovoljačkih organizacija
Narativ:	<p>Migranti se iz nepoznatih razloga u velikom broju približavaju lokalitetu Međunarodnog aerodroma u Sarajevu i Agenciji za strance. Prikupljaju se operativne informacije od značaja i pozivaju potrebni subjekti kako bi se analiziralo postojeće stanje i poduzele adekvatne mjere i radnje.</p>

Elementi evaluacije:

Ovladavanje prostorom upotrebom dostupnih geoprostornih podataka kako bi se utvrdili:

- a. Broj populacije zahvaćene napadom
- b. Osnovna infrastruktura – ceste, objekti, komunikacije, podaci
- c. Poznate krizne zone napada
- d. Administrativne linije i nadležnosti agencija za sprovedbu zakona

Ciljevi:

- a. Skica karte zahvaćenog područja, komunikacije i razmještanja snaga na aerodromu i način rješavanja krize
- b. Osnovni operativni podaci i mjere predostrožnosti

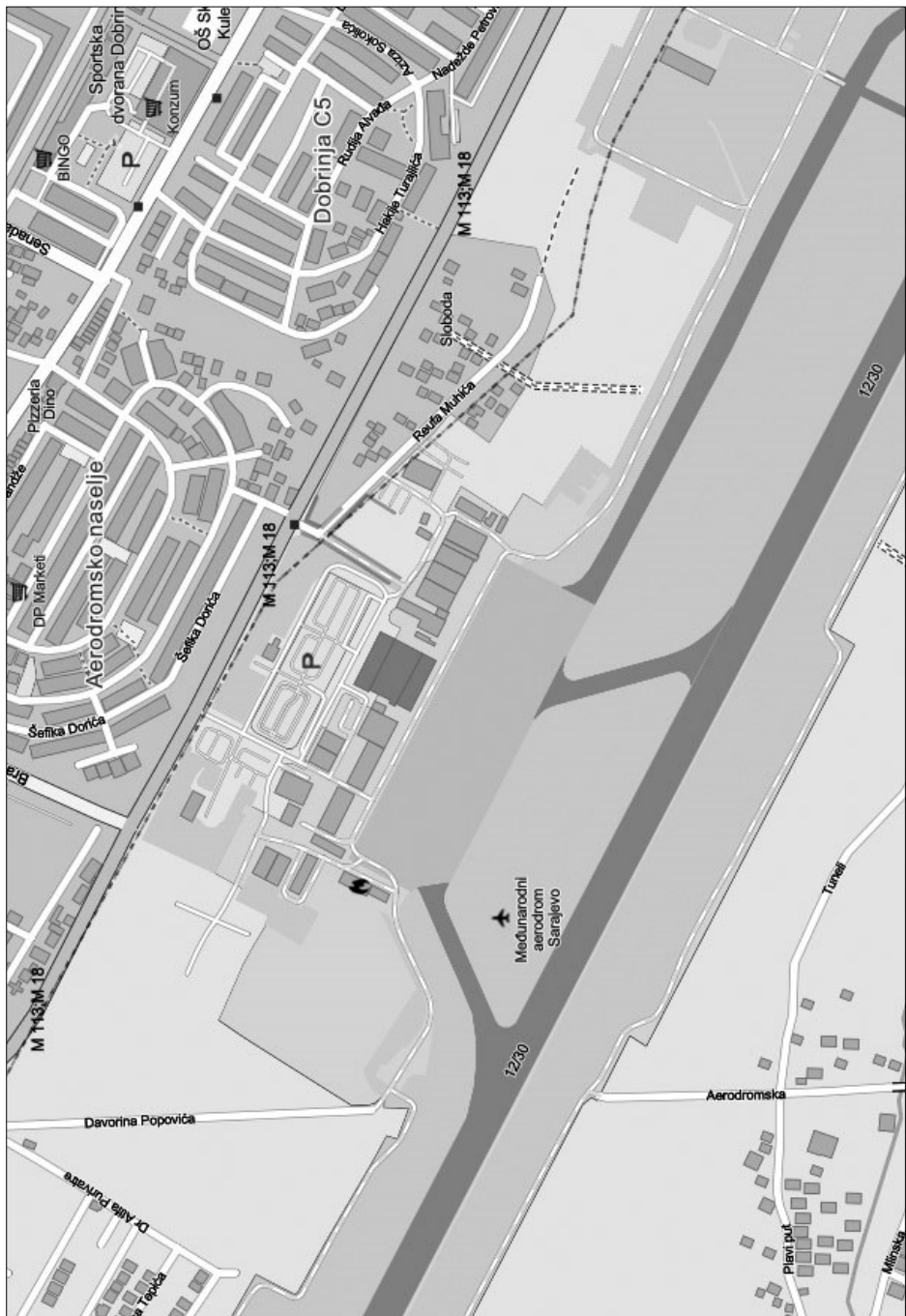
“Dobro slušati je jako sredstvo komunikacije i utjecaja kao i dobro govoriti.”

John Marshall

RAZVOJ SITUACIJE 1:

- 10.000 migranata (pretežno iz Afganistana, Pakistana i Bangladeša) smješteno je u migrantskom kompleksu Hadžići i Blažuj. Prilagođeni, sada već prenatrpani smještajni kapaciteti, ali i dolazak zime doveo je do naglog porasta njihovog broja te postaju sve očajniji i skloniji opasnim zabranjenim ponašanjima. U ranim jutarnjim satima 11.11. veliki broj migranata pristiže na lokalitet Dobrinje, sarajevskog aerodroma.
- Ukupan broj Granične policije trenutno je nedostatan da bi se nosio sa velikim prilivom migranata. Očekuje se da će vrijeme ostati stabilno, ali i vrlo hladno, a preko noći će temperatura doći i -10° C. Nedavno prikupljene satelitske snimke visoke rezolucije migrantskog kampa prikupljene su i analizirane za aproksimaciju broja migranata. Trenutna prometna mreža i katastarske karte daju opće naznake prohodnih staza prema aerodromu i napuštenim objektima koje migranti mogu koristiti kao privremeno sklonište. Dostupne su dvije komercijalne bespilotne letelice koje bi mogle približno 75 minuta pratiti kretanje bilo koje velike migrantske mase u stvarnom vremenu.
- Očekuje se da će migranti masovno pokušati zaposjesti aerodrom i zgradu Agencije za poslove sa strancima. Migranti također mogu ometati redovni saobraćajni promet na aerodromu i mogu pokušati proboj prema agenciji za strance, gdje još uvijek nisu poduzete zaštitne mjere. Trenutno osoblje nije dovoljno za uspješno zaustavljanje 100 migranata koji su stigli do vanjske ograde agencije i na kraju je prešli.

Prikaz 18 – Lokacija Međunarodnog aerodroma Sarajevo

Zadatak 4.1.

Na prikazu 18 ucrtajte potencijalne krizne zone, vanjski perimetar, razmještaj policijskih organa i zaštićeni perimetar. U nastavku definišite osnovne prioritete na temelju informacija sa kojima raspolazete, ulogu i nadležnosti policije i drugih agencija za provedbu zakona kako bi se osigurala sigurnost svih lica, uhapsili počinitelji i blokirao incident.

Odredite prioritete:
Odredite krizni štab (sačiniti organizacionu strukturu da zadovolji određene operativne zahtjeve):
Odredite strategiju, ciljeve i taktičke ciljeve:
Sačinite plan akcije:
Odredite osnovne nadležnosti i ovlaštenja mogućih subjekata incidenta:

Odredite način komuniciranja i koordinacije aktivnosti komandnog(ih) tim(ova):

Definišite način rukovođenja ljudskim i materijalno-tehničkim sredstvima i resursima:

BILJEŠKE

- Na osnovu trenutnog broja migranata (200) i njihovog kretanja, očekuje se da će koristiti glavni cestovni prilaz aerodromu. Nakon što su teroristi strateški postavili dva vozila ispred Agencije za strance, već nekoliko minuta pokušavaju ući unutar objekta rušilačkim i izrazito nasilnim putem. Najnovnije snimke dronova sugeriraju da se lokalno stanovništvo može sukobiti sa migrantima koji žele rušilački pristupiti aerodromu.

Zadatak 4.2.

	NADLEŽNOSTI	CILJEVI
Definišite rukovodioce operacija:		
Koji taktički obavještajni podaci mogu biti od koristi:		
*Obavještajna služba dostavlja informaciju da postoji mogućnost napada koristeći improvizovane eksplozivne naprave.		

Objasnite mogućnosti, prednosti i nedostatke strategije pregovaranja u konkretnom slučaju:

Zadatak 4.3.

Postavite sve raspoložive resurse za zaustavljanje i odvracanje migranata ka oba glavna cilja kretanja.

Osnovne informacije	
Zahvaćeno područje (km ²) Aerodrom Sarajevo:	
Zahvaćeno područje (km ²) Agencija za strance:	
Broj stanovnika u definisanom vanjskom perimetru:	
Osnovni putni pravci a. Glavni b. Regionalni c. Ruralni d. Alternativni	
Krizni menadžeri/kontakti	
Koja su neophodna materijalno- tehnička sredstva, oprema, alati i uređaji za potrebni za formirane timove i specijalističke jedinice:	

1. Koje karakteristike ukazuju na opasnost od improvizovanih eksplozivnih naprava (IED):

2. Koji metod pretraživanja će se koristiti:

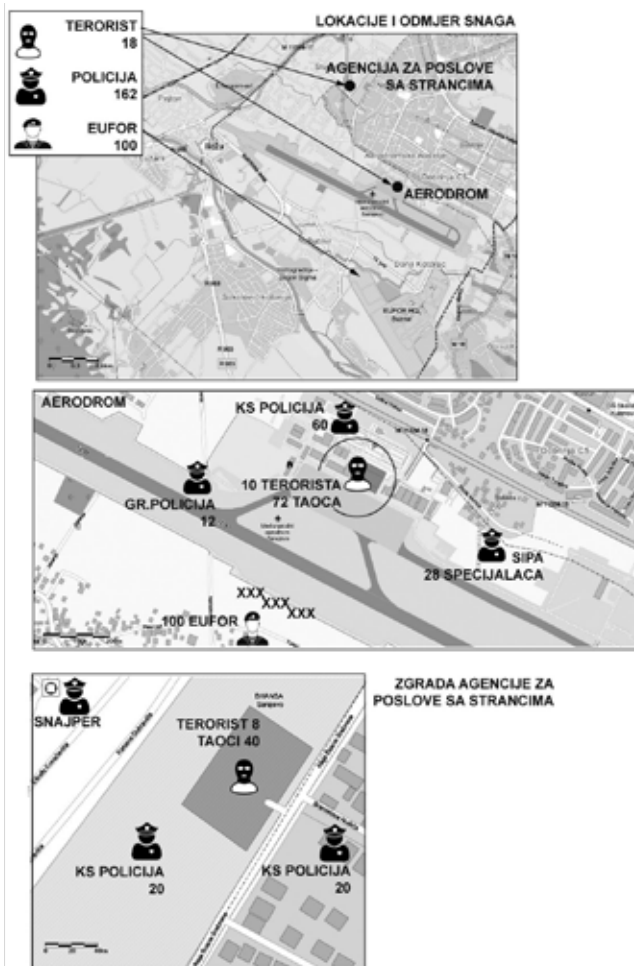
3. Koje mjere predostrožnosti je potrebno uvesti:

BILJEŠKE

RAZVOJ SITUACIJE 2:

- 11.11. u večernjim satima (19:00) nekoliko kombi vozila koje se bave krijumčarenjem migranata dovoze preko 50 migranata na zapadnu stranu Agencije za strance.
- Teroristi (18) smješteni u zgradi Agencije zahtijevaju slobodan prolaz do Aerodroma, što urgentnije uz prijetnje likvidacije taoca, zahtijevaju udovoljavanje njihovim zahtjevima kako bi se pridružili ostalim licima na aerodromu kako bi tog dana napustili zemlju charter letom za destinaciju „XYZ20“.

Prikaz 19 – Raspored snaga na terenu

Zadatak 4.4.

- ✓ Navedite postupajuće organe, institucije i agencije precizirajući uloge za svaku od faza krize

AGENCIJA	ULOGA			
	OGRANIČAVANJE- SPREČAVANJE	PRIPREMA- PLANIRANJE	ODGOVOR	OPORAVAK
Tabela 4.1. Upravljanje krizom				

- ✓ Iznesite ključne elemente procesa koordinacije u odgovoru na krizu i ublažavanju posljedica:

	ANALIZA	AGENCIJA ZA STRANCE	AERODROM
<p>Sačinite plan akcije:</p>	<p>1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10.</p>		
<p>Definišite ulogu pregovarača:</p>			
<p>Ostale instrukcije i napomene:</p>			

BILJEŠKE

VJEŽBA 5
NADNACIONALNI SUSTAV UPRAVLJANJA
KRIZAMA

Cilj ovog scenarija je osnovno upoznavanje sa posljedicama razornog potresa usmjerenim prema stručnjacima za krizno upravljanje lokalne, regionalne i državne razine sustava civilne zaštite. Cilj scenarija je ovladavanje situacijom u prva 72 sata od nastanka krizne situacije kako bi se ustanovilo stanje na terenu, definirali prioritete za djelovanje te traženje i prihvata međunarodne pomoći.

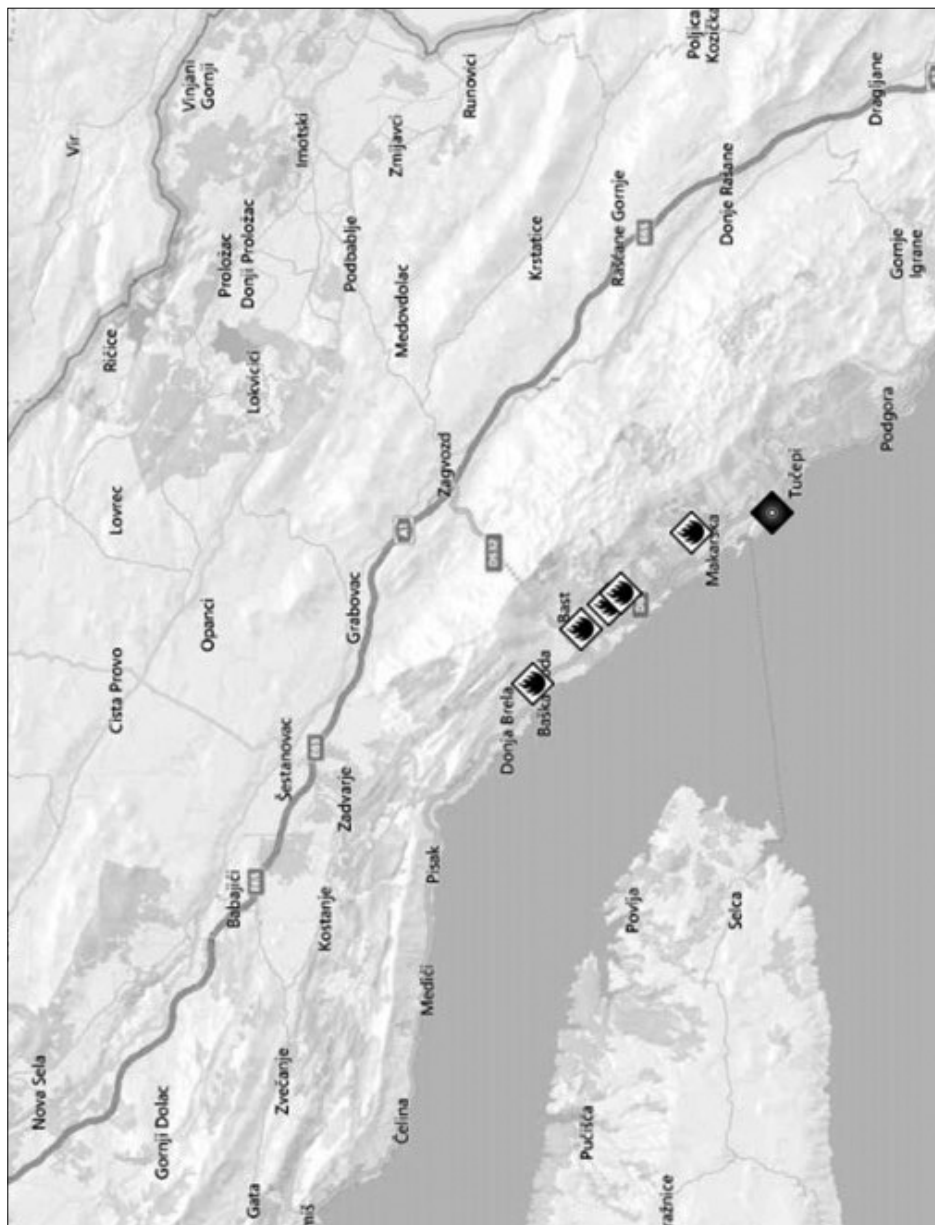
Planski scenarij	
Ciljevi:	<p>Molimo da identificirate slijedeće:</p> <p>a. Organizacije na lokalnoj, regionalnoj i državnoj razini koje:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) provode aktivnosti traganja i spašavanja, 2) provode aktivnosti zbrinjavanja ljudi, 3) provode aktivnosti gašenje požara, 4) provode aktivnosti kriznog komuniciranja, 5) provode aktivnosti procjene štete. <p>b. Načine prikupljanja i obrade informacija s terena s ciljem donošenja odluka,</p> <p>c. Procedure za traženje i prihvata međunarodne pomoći.</p>
Akteri:	<ul style="list-style-type: none"> • Žurne službe, • Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, • Tijela državne uprave, • Vlada RH, • Temeljne operativne snage civilne zaštite (vatrogasci, gorska služba spašavanja, Crveni križ), • Stožeri civilne zaštite, • Pravne osobe, • Udruge građana, • Postrojbe civilne zaštite, • Volonteri.

Elementi vježbe:

1. Razumijevanje situacije na pogođenom području,
2. Razumijevanje nadležnosti u sustavu civilne zaštite,
3. Procjena posljedica na terenu,
4. Stožerno rukovođenje,
5. Krizno komuniciranje,
6. Koordinacija na lokalnoj i regionalnoj razini,
7. Traženje i prihvata međunarodne pomoći,
8. Procjena stanja na oštećenim građevinama.

UVODNI SCENARIJ

Na karti se nalazi epicentar potresa i lokacije na kojima su nastali požari otvorenog prostora.

BILJEŠKE

Zadatak 5.1.

Cilj ovog zadatka je razumijevanje pogođenog prostora – Splitsko-dalmatinska i sjeverni dio (grad Ploče) Dubrovačko-neretvanske županije.

Iz dostupnih izvora na Internetu potrebno je prikazati (na prethodnoj karti – koristiti Google Maps) i/ili opisno.

- ✓ Demografsku strukturu
- ✓ Prometna infrastruktura (cestovni, pomorski, željeznički i zračni promet)
- ✓ Infrastruktura (telekomunikacije, elektrodistribucija, vodovod i odvodnja, plinovodi, itd.)
- ✓ Lokacije objekata s ranjivim skupinama (domovi za starije i nemoćne, škole, vrtići, itd.)
- ✓ Turističku infrastrukturu (hotel, moteli, kampovi)
- ✓ Gospodarske objekte s opasnim tvarima
- ✓ Lokacije tijela jedinica lokalne i područne (regionalne samouprave)
- ✓ Lokacije (baze) žurnih službi (vatrogasci, policija, hitna pomoć i GSS), vojni objekti, Crveni križ
- ✓ Vremenska prognoza za idućih 48 sati relevantna za operativno djelovanje.

Zadatak 5.2.

Cilj ovog zadatka je prikazati nadležna tijela Splitsko-dalmatinske i Dubrovačko-neretvanske županije te na razini Republike Hrvatske za provedbu operativnog djelovanja na tri razine rukovođenja u sustavu civilne zaštite po slijedećim kategorijama:

1. Tijela državne uprave
2. Tijela lokalne i regionalne uprave
3. Stožer civilne zaštite
4. Vatrogasne zajednice
5. Hrvatska gorska služba spašavanja
6. Društva Crvenog križa
7. Udruge građana
8. Postrojbe civilne zaštite
9. Pravne osobe

Navedeno prikazati na tri razine rukovođenja:

1. Operativna razina (navesti tijela/službe prema gore navedenim kategorijama):

2. Taktička razina (navesti tijela/službe prema gore navedenim kategorijama):

3. Strateška (navesti tijela/službe prema gore navedenim kategorijama):

BILJEŠKE

RAZVOJ SITUACIJE 1: Procjena situacije na terenu

Donesena je odluka da se na područje Splitsko-dalmatinske županije uputi stručni tim za procjenu posljedica te žurno dostavi izvješće Stožeru civilne zaštite Republike Hrvatske. Određeni ste kao voditelj tima za procjenu posljedica i trebate organizirati tim za odlazak u pogođeno područje u što kraćem vremenu.

- ✓ Koje vrste stručnjaka (za koja stručna područja) bi uključili u tim za procjenu (maksimalno 5 osoba)?

- ✓ Odredite funkcionalne sektore za procjenu posljedica koje možete prepoznati u scenariju?

- ✓ Odredite izvore operativnih informacija o situaciji na terenu?

- ✓ Dolazite u Makarsku. Imate dogovoren kratki sastanak s gradonačelnikom. Možete mu postaviti samo 5 pitanja. Navedite koja?

- ✓ Izradite strukturu (grupe informacija) izvješća koje bi dostavili Stožeru civilne zaštite RH?

BILJEŠKE

RAZVOJ SITUACIJE 2: Stožer civilne zaštite RH

Donesena je odluka da Stožer civilne zaštite RH svoje aktivnosti vodi iz operativnog centra u Divuljama kod Splita, gdje će biti uspostavljena baza operacija. U bazi operacija će biti smješteno 250 pripadnika operativnih snaga s 40 vozila koji će doći iz ostatka RH kao pomoć u akcijama traganja i spašavanja iz ruševina.

Na karti se nalazi lokacija operativnog centra u Divuljama gdje će raditi Stožer civilne zaštite RH i označen je prostor baze operacija (cca 24.000 m²).

- ✓ Koja su osnovna načela i funkcije stožernog rada?

- ✓ Koje funkcionalnosti treba imati prostor gdje će raditi Stožer civilne zaštite RH?

- ✓ Shematski prikaži sustav rukovođenja po vertikali sustava civilne zaštite od stožera civilne zaštite RH preko županijskih i lokalnih stožera civilne zaštite

- ✓ Koje funkcionalnosti treba imati prostor gdje će biti uspostavljena baza operacija?

- ✓ Izradite skicu/tlocrt baze operacije sa osnovnim funkcijama kampa za smještaj 250 ljudi.

BILJEŠKE

BILJEŠKE

RAZVOJ SITUACIJE 4: Koordinacija na terenu – grad Makarska (lokalna razina)

Zbog potresa ozbiljno je oštećeno nekoliko stambenih zgrada, kao i javne zgrade poput škola, gradska vijećnica, vatrogasne postrojbe te je nekoliko cesta blokirano zbog pada rasvjetnih stupava i stabala.

U okolici Grada Makarske, izbilo je nekoliko požara na poljoprivrednim područjima (vinogradi, maslinici, itd.), što olakšava širenje vatre i otežava gašenje požara.

U Gradu Makarskoj (južni ulaz - cesta prema Tučepima) nekoliko građana prijavilo je zdravstvene probleme Centru 112 zbog udisanja nepoznatih plinova. Premis tvornica sladoleda koja je u plamenu kao i benzinska postaja u blizini, potencijalni su izvori nepoznatih plinova. Lokalni promet sa sjevernog i južnog ulaza u Makarsku je prekinut. Visokonaponski dalekovodi su oštećeni te je područje Makarske bez napajanja električnom energijom, a osim toga u prekidu je vodoopskrba velikog dijela grada.

Odmah nakon izbijanja požara dobrovoljne vatrogasne postrojbe iz Makarske i okolice počele su sa gašenjem. Pored toga, Državna intervencijska vatrogasna postrojba iz Dubrovnika i Zadra raspoređena je u sjevernom dijelu grada. Sveukupno 150 vatrogasaca i 38 vozila angažirano je na cijelom širokom gradskom području.

60 pripadnika županijske specijalističke postrojbe civilne zaštite za spašavanje iz ruševina provode spasilačke akcije. Do sada su pronađene 3 žive i 27 mrtvih osoba.

Crveni križ provodi zbrinjavanje ljudi i osiguranje pitke vode. GSS stanica još nije aktivirana.

Početna izvješća navode sljedeće:

Stanovništvo (uključujući turiste)	16.000
Direktno pogođeni	13.500
Preminuli	27
Nestali	82
Evakuriani (samostalno napustili grad)	1400
Zbrinuti	650
Potrebno zbrinuti	300
Ozlijeđeni (lakše i teže)	270

Operativno djelovanje koordinira Stožer civilne zaštite grada Makarske sa lokacije prikazane na karti:

Potrebno je pružiti stručnu pomoć Stožeru civilne zaštite grada Makarske:

- ✓ Označiti na karti lokacije/baze žurnih službi i doma zdravlja?
- ✓ Predložiti prioritete za operativno djelovanje?

- ✓ Kako uspostaviti sustav koordinacije svih angažiranih operativnih snaga u gradu Makarska?

- ✓ Prikazati shematski sustav veza angažiranih operativnih snaga u gradu Makarska?

- ✓ Predložiti gdje organizirati zbrinjavanje ljudi na području grada Makarske?

- ✓ Predložiti kako organizirati evakuaciju stanovništva i kojim pravcima?

- ✓ Kako organizirati medicinsko zbrinjavanje i evakuaciju ozlijeđenih prema bolnicama u Splitu i Dubrovniku?

BILJEŠKE

RAZVOJ SITUACIJE 5: Koordinacija na terenu – SD županija (regionalna razina)

Potres je uzrokovao kolaps visokonaponskih dalekovoda u Splitsko-dalmatinskoj županiji, što je izazvalo šumske požare na nekoliko mjesta.

Područja koja su ugrožena požarima su Andrijaševići (na sjevernoj strani Jadranske magistrale), Promajna (na obali), "Dječje selo" (Banje i Polje), Baško Polje (kamp i turističko naselje), kao i nekoliko sela na obroncima Biokova.

2 zrakoplova CL 415 i 2 zrakoplova Air-Tractor napustila su bazu Zemunik prema pogođenim područjima i nakon što je prvi kanadski pokušao djelovati u 7:15 ujutro, nije bilo moguće podržati snage na terenu zbog jakog vjetrova, te su zrakoplovi vraćeni u bazu.

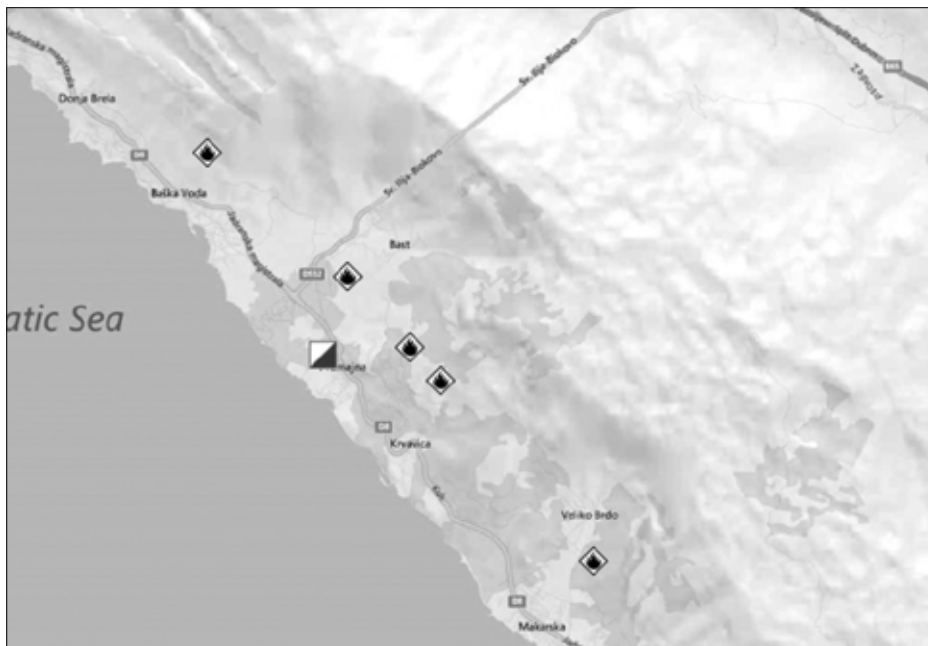
Na cijelom području djeluju 12 vatrogasnih postrojbi sa 34 vozila i 104 vatrogasca.

Na pogođenom području boravi oko 2500 turista koji se samostalno evakuiraju te stvaraju gužve na prilazima Jadranskoj magistrali gdje se promet odvija otežano zbog požara.

Stožer civilne zaštite Splitsko-dalmatinske županije koordinira aktivnosti u pogođenom području s ciljem zaštite stanovništva i turista od posljedica požara otvorenog prostora.

Operativnim djelovanjem gašenja požara rukovodi županijski vatrogasni zapovjednik Splitsko-dalmatinske županije sa lokacije prikazane na karti:

Potrebno je pružiti stručnu potporu Stožeru civilne zaštite Splitsko-dalmatinske županije:

- ✓ Predložiti kako organizirati evakuaciju turista i kojim pravcima?

- ✓ Pripremiti informaciju za strane državljane koji borave na pogođenom području?

- ✓ Kako osigurati javni red i mir u pogođenom području?

- ✓ U suradnji sa meteorološkom službom osigurati informacije o vremenskoj prognozi za pogođeno područje za idućih 24 sata?

- ✓ Koje pravne osobe angažirati kako bi se uspostavila potrebna infrastruktura (telekomunikacije, elektrodistribucija, vodovod i odvodnja)

- ✓ Predložiti način osiguranja potrebne logističke potpore vatrogascima na terenu (voda, hrana, privremeni smještaj, sustav veza, sanitarije).

BILJEŠKE

RAZVOJ SITUACIJE 6: Koordinacija na terenu – Omiš (zbrinjavanje ljudi u kamp)

Stožer civilne zaštite Republike Hrvatske donio je odluku da se na području grada Omiša uspostavi prihvatni kamp za zbrinjavanje ljudi s područja SD županije. Procjene govore da se radi oko 1000 ljudi koju su ostali bez domova te nemaju alternativni smještaj.

Za uspostavu kampa Stožer civilne zaštite grada Omiša je mobilizirao jedan tim civilne zaštite opće namjene od 20 osoba i 15 volontera Crvenog križa.

Grad Omiš i Splitsko-dalmatinska županija ima ograničene logističke kapacitete za uspostavu kampa te je potrebno brzo definirati potrebna materijalna sredstva i ljudske kapacitete za uspostavu kampa te će zahtjev biti upućen Stožeru civilne zaštite Republike Hrvatske.

Kamp će biti uspostavljen na nogometnom igralištu površine cca 38 000m² (označena medicinska ispostava i heliodrom):

- ✓ Koliko je opreme potrebno osigurati za smještaj (šatori, kontejneri, kreveti, deke, rasvjeta, itd.)

- ✓ Kako organizirati opskrbu vodom i higijenske uvjete?

- ✓ Kako organizirati prehranu (skladištenje, priprema, distribucija)?

- ✓ Planirati sigurnosne aspekte (javni red i mir, protupožarna zaštita)

BILJEŠKE

RAZVOJ SITUACIJE 7: Zahtjev za međunarodnu pomoć

Vlada Republike Hrvatske donijela je na telefonskoj sjednici odluku o traženju međunarodne pomoći kroz aktiviranje Mehanizma Unije za civilnu zaštitu. Temeljem prijedloga Stožera civilne zaštite Republike Hrvatske traži se pomoć u vidu modula civilne zaštite za traganje i spašavanje iz ruševina, materijalna pomoć za zbrinjavanje (šatori, agregati) te tim za potporu koordinacije međunarodne pomoći.

- ✓ Koja institucija u RH je nadležna za pripremu i slanje zahtjeva za međunarodnu pomoć?

- ✓ Koje informacije se trebaju napisati u zahtjev za međunarodnu pomoć?

- ✓ Kome trebamo dostaviti zahtjev za međunarodnu pomoć u Bruxellesu (vidi sliku gore)?

- ✓ Kojim informacijskim sustavom se dostavlja zahtjev za međunarodnu pomoć?

- ✓ Kakvu vrstu pomoći možemo dobiti kroz Mehanizam Unije za civilnu zaštitu?

- ✓ Kako se možemo bolje pripremiti za potres u RH u dijelu prevencije i pripravnosti kroz suradnju u okviru EU?

BILJEŠKE

RAZVOJ SITUACIJE 8: Prihvat međunarodne pomoći

Temeljem zahtjeva o traženju međunarodne pomoći putem Mehanizma Unije za civilnu zaštitu, Republika Hrvatska prihvatila je ponude sljedećih država:

1. Slovenija (Modul za traganje i spašavanje srednje kategorije – 40 ljudi, 4 psa i 12 vozila);
2. Austrija (Modul za traganje i spašavanje teške kategorije – 65 ljudi, 5 pasa i 18 vozila);
3. Njemačka (Modul za traganje i spašavanje srednje kategorije – 46 ljudi, 4 psa i 13 vozila);
4. Francuska (Modul za traganje i spašavanje srednje kategorije – 40 ljudi, 5 pasa- dolaze avionom u Split);
5. Italija (Modul za traganje i spašavanje srednje kategorije – 38 ljudi, 4 psa i 11 vozila - dolaze trajektom iz Ancone u Zadar).

Svi navedeni moduli su u procesu mobilizacije te uskoro kreću prema RH. Stožer civilne zaštite Republike Hrvatske je uspostavio tim za koordinaciju prihvata međunarodne pomoći sa sljedećim zadaćama:

- ✓ Na kojim lokacijama treba uspostaviti prihvatni centar za međunarodne module ,te koja bi bila njegova konkretna zadaća?

BILJEŠKE

RAZVOJ SITUACIJE 9: Procjena stanja na oštećenim građevinama

Stožer civilne zaštite Republike Hrvatske donio je odluku o provedbi detaljne procjene stanja na oštećenim građevinskim objektima. Cilj je prikupiti sve potrebne informacije zbog traženja financijske potpore od Europske komisije (Fond solidarnosti) te izrade plana za obnovu oštećenih građevinskih objekata:

Potrebno je Stožeru predložiti na koji način:

- ✓ Postaviti organizacijsku strukturu za provedbu procjene stanja na oštećenim građevinskim objektima.

- ✓ Koje institucije RH trebaju sudjelovati u provedbi procjene te sa kojim zadaćama?

- ✓ Kako napraviti sektorizaciju pogođenog područja za provedbu procjene?

- ✓ Na koji način definirati proces upravljanja informacijama (prikupljanje, obrada, analiza i distribucija)?

- ✓ Koje informacijsko-komunikacijske alate/aplikacije možemo koristiti?

BILJEŠKE

LITERATURA

1. Ahić, J, Hadžikadunić, A, Kovačević, G, Korajlić, N, Krizni menadžment u Bosni i Hercegovini : upravljanje u defragmentiranom sistemu = Crisis management in Bosnia and Herzegovina : management in defragmenting system. U: *Dani kriznog upravljanja : zbornik radova : 9. međunarodna znanstveno-stručna konferencija, 12. i 13. travnja 2016, Split, Hrvatska = Crisis management days : book of papers : 9th international conference, 12. i 13. April 2016, Split, Croatia. [Elektronska građa]*. Split: Veleučilište Velika Gorica, 2016, str. 207-218.
2. Ahić, J, Sistemi privatne sigurnosti, fakultet za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije, Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo 2009.
3. Ahić, J, Nađ, I, Upravljanje rizikom u privatnoj sigurnosti. fakultet za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije, Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo, 2017.
4. Ahić, J, Hadžikadunić, A, Hodžić, K. Odnos Bosne i Hercegovine prema zaštiti kritične infrastrukture, Zbornik radova „Dani kriznog upravljanja“. 2019.
5. Bojanić, N, Halilović, H, Korajlić, N. Uloga policije u upravljanju kriznim situacijama izazvanih terorizmom = The role of police managing crises situation occurred by terrorism. *Kriminalističke teme: časopis za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije*. 2003, god. 3, br. 1/2, str. 307-335.
6. Dautbegović, A, Korajlić, N, Metode otkrivanja sajber kriminala putem digitalne forenzike = The methods of detection cyber crime into digital forensics. *Kriminalističke teme: časopis za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije*. 2019, god. 19, br. 5, str. 389-415, ilustr. Gjurovski, M, Korajlić, N, Racaj, M. Refugee crisis: security challenges for Macedonia and the region. U: *Proceedings of the International scientific conference "Contemporary concepts of crisis management", December 2016, Ohrid, Republic of Macedonia*. Skopje: Crisis management center of the Republic of Macedonia, 2017s str. 81-90.
7. Kavazović, M, Lučić-Ćatić, M, Bajraktarević Pajević, D, Korajlić, N, Značaj forenzičkih (kriminalističko-tehničkih) procedura = Significance of forensic procedures. *Društvena i tehnička istraživanja : časopis za društvene i tehničke studije*.
8. Keković, Z, Masleša, R, Kešetović, Ž, Korajlić, N, Procedure u istrazi oružja za masovno uništenje = Procedures in investigations of weapons for mass

- destruction. *Kriminalističke teme : časopis za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije*. 2006, god. 6[5], br. 1/4, str. 81-97. .
9. Kešetović, Ž, Bajagić, M, Korajlić, N, Police - media relations in the transition : from autocratic regime to democracy. *Varstvoslovje : revija za teoriju in prakso varstvoslovja*. 2006, letn. 8, št. 3/4, str. 213-222. Kešetović, Ž, Keković, Z, 1989, Krizni menadžment u Sloveniji, Zbornik radova 2005, Fakultet civilne odbrane, 2005. Kešetović, Ž, Korajlić, N. i Toth, I. (2013). Krizni menadžment. Sarajevo: , Univerziteta u Sarajevu; Veleučilište Velika Gorica.
  10. Kešetović, Ž, Korajlić, N, Davidović, D, Kulturne razlike i krizno komuniciranje. U: Toth, Ivan (ur.). *Dani kriznog upravljanja : zbornik radova : 3. međunarodna konferencija, Velika Gorica, 27.-28. svibnja 2010.* = *Crisis management days : book of papers : 3rd International Conference, Velika Gorica, 27-28 May 2010.* Velika Gorica: Veleučilište Velika Gorica, 2010. Str. 608-625. Dani kriznog upravljanja. Kešetović, Ž, Milašinović, S, Korajlić, N, Krizno komuniciranje između bombi, politike i ekonomije. U: Jovičić, Dragomir (ur.). *Razvoj sistema bezbjednosti i zaštite korporacija : [zbornik radova]*. Banja Luka: Fakultet za bezbjednost i zaštitu, 2011. Str. 65-74. Kešetović, Ž, Toth, I. (2012). Problemi kriznog menadžmenta. Velika Gorica: Veleučilište Velika Gorica, Visoka škola za sigurnost s pravom javnosti, Centar za međunarodne i sigurnosne studije, Fakultet političkih znanosti u Zagrebu.
  11. Kešetović, Ž, Toth, I, Korajlić, N. Apology as crisis communication strategy-importance of cultural context. *Collegium antropologicum*. 2014, god. 8, suppl. 1, str. 171-178. Kešetović, Ž, Toth, I, Korajlić, N. Isprika kao strategija u kriznom komuniciranju - značaj kulturnog konteksta = Apology as crisis communication strategy - importance of cultural context. U: *Dani kriznog upravljanja : zbornik radova : 6. međunarodna znanstveno-stručna konferencija, 28. i 29. svibnja 2013, Velika Gorica, Hrvatska = Crisis management days : book of papers : 6th international conference, 28. i 29. May 2013, Velika Gorica, Croatia. [Elektronska građa]*. Velika Gorica: Veleučilište Velika Gorica, 2013, str. 956-969.
  12. Kisevic, M.; Smailbegovic, A. Gray, K.T, Andricevic, R, Craft, J.D, Petrov, V, Brajic, D. and Dragicevic, I. 2011. Spectral reflectance profile of *Caulerpa racemosa* var. *cylindracea* and *Caulerpa taxifolia* in the Adriatic Sea. *ACTA ADRIAT*, 51(1): 9 - 33, 2010
  13. Korajlić, N. and Smailbegovic, A. (2020). Crisis management in Bosnia and Herzegovina. *Contemporary Macedonian Defense Journal*, Vol. 20, No. 38, June 2020, p. 21-30.

14. Korajlić, N. *Kriminalistički praktikum*. 2. izmijenjeno i dopunjeno izd. Tešanj: Centar za kulturu i obrazovanje, 2011. 97 str, ilustr. Posebna izdanja, knj. 25.
15. Korajlić, N. *Kriminalistička metodika otkrivanja i dokazivanja eksplozija : doktorska disertacija*. Sarajevo: [N. Korajlić], 2006, 570 str.
16. Korajlić, N, 2006, *Kriminalistička metodika otkrivanja i dokazivanja eksplozija*, Doktorska dizertacija, Fakultet kriminalističkih nauka, Sarajevo.
17. Korajlić, N, Ahić, J, Hadžikadunić, A, Sigurnosni aspekti faktora uspješnosti otkrivanja i dokazivanja krivičnih djela s uporabom eksploziva = Security aspects of criminal acts (using explosive maters) investigation. U: *11. [jedanaesta] Međunarodna znanstveno-stručna konferencija "Dani kriznog upravljanja" : zbornik radova. Brijuni, 23. i 24. svibanja 2018 = 11th Internationa scientific and professional conference "Crisis management days 2018" : book of papers*. Velika Gorica: Veleučilište Velika Gorica, 2018, str. 67-82
18. Korajlić, N, Bojanić, N, Marjanović, D, Muratbegović, E, Zaštita života organa postupka = Life protection of criminal procedure organ. *Expertus forensis : časopis udruženja sudskih vještaka Crne Gore = The journal of the Association of experts of Montenegro*. 2004, god. 2, br. 3, str. 329-337.
19. Korajlić, N, Kavazović, M, Bojanić, N, Hasanbašić, S. *Rječnik daktiloskopske i opisne kriminalističke identifikacije*. Sarajevo: Univerziteta, 2019. 555 str.
20. Korajlić, N, Kešetović, Ž, Terrorism and tourism. *Kriminalističke teme : časopis za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije*. 2011, god. 11, br. 5/6, str. 75-90.
21. Korajlić, N, Smailbegović, A. *Prirodne katastrofe kao detonatori društveno-političke promjene: Bosna i Hercegovina 2014-2020 = Natural Disasters as Detonators of Socio-political Change: Bosnia-Herzegovina 2014-2020*. Ljubljana: IFIMES, 2020.
22. Korajlić, N, Smailbegović, A, (2020) Crisis management in Bosnia and Herzegovina. *Современа македонска одбрана : [теоретско списание на Министерството за одбрана на РМ]*. 2020, 20, br. 38, str. 21-30.
23. Korajlić, N, Teofilović, N, Kešetović, Ž.. Organizacija istražnog procesa u kriznim situacijama izazvanim terorizmom = Organization of investigation process in crisis situations caused by terrorism. U: VASILJEVIĆ, Dragan (ur.). *Zbornik radova*. Beograd: Kriminalističko-policijska akademija, 2009, str. 89-94.
24. Kovačević, G, Smajić, M, Ahić, J, Korajlić, N, Novi koncept razumijevanja odnosa sigurnosti i politike = A new concept of understanding of the relation

- between security and politics. *Policija i sigurnost*. 2013, god. 22, br. 2, str. 236-247.
25. Kržalić, A, (urednik), Korajlić, N,(urednik). *Uticaj migracija na sigurnost građana Bosne i Hercegovine*. Sarajevo, 2019, 69 str.
  26. Kržalić, A, Korajlić, N, Terrorism as a global security threat. *Mei Zhong gong gong guan li*. 2018, god. 15, br, 6, str. 253-260.
  27. Lenart,C, Burai, P, Smailbegovic, A. Biro, T, Katona, Z. and Andricevic, R. (2011). Multisensor integration and mapping strategies for the detection and remediation of the red mull spill in Kolontar, Hungary: Estimating the thickness of the spill layer using hyperspectral imaging and Lidar, IEEE Publication of WHISPERS 2011.
  28. Modly D, Korajlić N, 2002, Kriminalistički rječnik, Centar za nauku i obrazovanje, Tešanj.
  29. Modly, D, Šuperina, M, Korajlić, N. *Rječnik kriminalistike*. Zagreb: Strukovna udruga kriminalista, [2008]. 1090 str. Biblioteka Strukovna riječ kriminalista, Knj. 1.
  30. Okvirni zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Bosni i Hercegovini, Službeni glasnik BiH, br. 88/05
  31. Pravilnik o načinu rada i funkcioniranja štabova i povjerenika civilne zaštite, Službene novine Federacije BiH br. 77/06, 5/07 i 32/14
  32. Smailbegovic, A, Taranik, J.V, Vaughan, R.G. and Kruse F.A. 2000. Geological utility of ASTER, MASTER, TIMS and SEBASS multiband thermal data. Proceedings of the International Conference on Applied Geologic Remote Sensing, vol.14, pp.141-150, 2000
  33. Smailbegovic, A. Taranik, J.V. and Kruse, F.A. Importance of Spatial and Radiometric Resolution Of AVIRIS Data for Recognition of Mineral Endmembers in the Geiger Grade Area, Nevada, U.S.A. Airborne Science Workshop, Jet Propulsion Laboratory. JPL Publication 00-18, December 2000, p. 437-442.
  34. Smailbegovic, A, Anklam, S.M.; Aslett, Z.; Peppin, W. and Taranik, J.V. (2006). Static, Horizontal-looking Hyperspectral Imaging of Vertical Targets. American Association for Photogrammetry and Remote Sensing (ASPRS) Proceedings, Reno, NV.
  35. Smailbegovic, A, Gray, K. Johnson, K, Murphy, V. and Holbrook, R. (2009). Spectroscopic and hyperspectral evaluation of possible hydrocarbon occurrences in estuarine sediments: North Charleston, South Carolina, USA. IEEE Publication of: WHISPRS 2009, p. 30-36.

36. Smailbegovic, A, Korajlic, N, Ahic, J and Toth, I. (2020). Geospatial considerations within border surveillance networks and response articulation with regard to the migrant crisis in the Western Balkans. *Annals of Disaster Risk Sciences*, Vol 3. No.1
37. Smailbegovic, A, Korajlic, N, Toth, I. (2020). Overall seismic risk in Bosnia-Herzegovina/Dalmatian region of Croatia and elements of perfect crisis in an earthquake-aftermath. *Annals of Disaster Risk Sciences*, Vol 3. No.1
38. Smailbegovic, A, Mendenhall, M, Clark, J. Gray, K and Wooten, R. (2011). Landslide imaging and detection with horizontal scanning active and passive remote sensing methods: A study of data integration in assessing complex target environment. *IEEE Publication of WHISPERS 2011*,
39. Smailbegovic, A, Oppliger, G.L, Taranik, J.V. and Mihalasky, M.J. 2002. Structural and Lithologic Constraints to Metalogenesis in the Bodie Hills, Nevada and California, Observed with Geophysical and Geostatistical Methods. *GSA Abstracts with Programs* Vol. 34, No. 6, September 2002.
40. Smailbegovic, A, Taranik, J.V. and Calvin, W.M. Preliminary Results of Hydrothermal Alteration Assemblage Classification in Aurora and Bodie Mining Districts, Nevada and California with Airborne Hyperspectral Data. *Airborne Science Workshop, Jet Propulsion Laboratory. JPL Publication 02-1, December 2001.*
41. Smailbegovic, A, Taranik, J.V. and Cole, B.L. (2008). Combined, high-resolution, geophysical and hyperspectral imaging of epithermal, precious metal deposits situated in a volcanic center: Aurora, District Nevada, USA and Lajitas/Nevada Districts, Maricunga province, Chile. *Proceedings of the Geological Remote Sensing Group; Royal Geological Society, London, UK. December, 2008.*
42. Smailbegović, A, Korajlić, N. and Ahić, J. (2019). Occupation in 26 frames: Media-aided hybrid warfare (Okupacija u 26 slika, hibridno ratovanje potpomognuto medijima). *Proceedings of the NATO SPS Senior Leadership Roundtable on Information-Related Hybrid Threats in SE Europe* in Ohrid, North Macedonia, 6-12 October 2019. *NATO IOS, In-press.*
43. Smailbegović, A, Korajlić, N, Ahić, J, The case for helicopters and integrated communications in Bosnia-Herzegovina: lessons learned from the floods of 2014. *Kriminalističke teme : časopis za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije*. 2018, god. 18, br. 5/6, str. 329-336.
44. Toth, I. (2015) *Normativni okvir sustava kriznog menadžmenta u europskim zemljama - doktorska disertacija*. Kiseljak: Pravni fakultet Univerzitet u Travniku.

45. Toth, I, Čemerin, D. i Vitas, P. (2011). Osnove zaštite i spašavanja od katastrofa. Velika Gorica: Veleučilište Velika Gorica.
46. Toth, I, Korajlić, N, Karaica, B. Crisis management in the Republic of Croatia. *Bezbednosni dijalozi*. Print ed. 2017, god. 8, br. 1-2, str. 75-92.
47. Uredba o izmjenama i dopunama Uredbe o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva unutarnjih poslova (24/2019)
48. Zakon o civilnoj zaštiti Republike Srpske, Službeni glasnik Republike Srpske, br. 26/02, 26/02, 39/03, 29/10
49. Zakon o odbrani Bosne i Hercegovine, Službeni glasnik BiH, br. 88/05
50. Zakon o smanjenju rizika od katastrofa i upravljanju vanrednim situacijama, Službeni glasnik Republike Srbije, br 87/2018
51. Zakon o sustavu civilne zaštite, “Narodne novine” br. 82/2015, 118/2018 i 31/2020
52. Zakon o sustavu domovinske sigurnosti, “Narodne novine” br. 108/2017
53. Zakon o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i drugih središnjih tijela državne uprave (Narodne novine 93/2016 i 104/2016)
54. Zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, Službene novine Federacije BiH, br. 39/03, 22/06 i 43/10

PRILOZI

- Shema 1: Struktura organizacije zaštite i spašavanja u BiH
- Shema 2: Struktura organizacije upravljanja u vanrednim situacijama u BiH
- Shema 3: Ustroj Ravnateljstva Civilne zaštite Ministarstva unutarnjih poslova RH u sjedištu MUP-a
- Shema 4: Ustroj sistema za upravljanje kriznim situacijama Republike Srbije

- Slika 1: Ustroj područnih ureda CZ Ravnateljstva civilne zaštite MUP-a
- Slika 2: Opća načela djelovanja sustav CZ u RH
- Slika 3: Prikaz stanja u urbanom dijelu grada
- Slika 4: Prikaz stanja u naseljenom mjestu

- Prilog 1: Epicentar i zona podhrtavanja
- Prilog 2: Zahvacena zona – Industrijska zona Bratstvo, Novi Travnik

- Prikaz 1: Generalna administrativna karta
- Prikaz 2: Trenutno stanje na terenu
- Prikaz 3: Cestovna infrastruktura u okolini Novog Travnika
- Prikaz 4: Tehnička dokumentacija za artiljerijsku municiju kalibra 122mm
- Prikaz 5: Trenutno stanje na terenu
- Prikaz 6: Satelitski snimak prosljedjen iz NATO baze Butmir
- Prikaz 7: Trenutno stanje na terenu sa lokacijama opasnih materijala i plinovodom
- Prikaz 8a: Pregledno stanje na terenu
- Prikaz 8b: Pregledno stanje na terenu
- Prikaz 9: Reljefna karta terena
- Prikaz 10: Lokacija specijalnog transporta sa razasutim opasnim materijalom
- Prikaz 11: Međunarodni obrazac za sigurnost u transportu opasnih materijala (MSDS)
- Prikaz 12: Satelitski snimak lokacije nesreće
- Prikaz 13: Nova situaciona karta sa koordinatama
- Prikaz 14a: Kretanje oblaka dima
- Prikaz 14b: Kretanje oblaka dima / planska karta za evakuaciju
- Prikaz 15: Regionalna karta za pripravnost
- Prikaz 16: Trenutna situacija na lokalitetu BNT
- Prikaz 17: Trenutna situaciona karta
- Prikaz 18: Lokacija Međunarodnog aerodroma Sarajevo
- Prikaz 19: Raspored snaga na terenu